

ATHENS voice

27 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ - 5 ΜΑΡΤΙΟΥ 2025
ΤΕΥΧΟΣ 948, 210 Η ΦΩΝΗ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ
WWW.ATHENSVOICE.GR
FREE PRESS ΚΑΘΕ ΠΕΜΠΤΗ

ΑΦΙΕΡΩΜΑΤΑ

Fish lovers

Τα πιο νόστιμα στέκια
για ψαροφαγία
A.V. team

Θυμάμαι το χαβιάρι του μπαμπά μας

Της Μανίνας Ζουμπουλάκη

Πάμε κέντρο;

Τα καλύτερα στέκια

Δημήτρης Ψυχογιός

Μια ζωή που δεν
χωράει σε ταμπέλες
Του Πάρι Δόμαλη

Γάμοι Ρομά

Γιατί παντρεύονται
τόσο μικροί;

Του Τάκη Σκριβάνου

Η «Μεγάλη χιμαιρα» στη μικρή οθόνη

Ανταπόκριση από τα γυρίσματα
της σειράς στην Τεργέστη

Της Χριστίνας Γαλανοπούλου

Αποκλειστικά στα

ΟΛΗ
ΜΕΡΑ

ΓΑΛΠΟ®

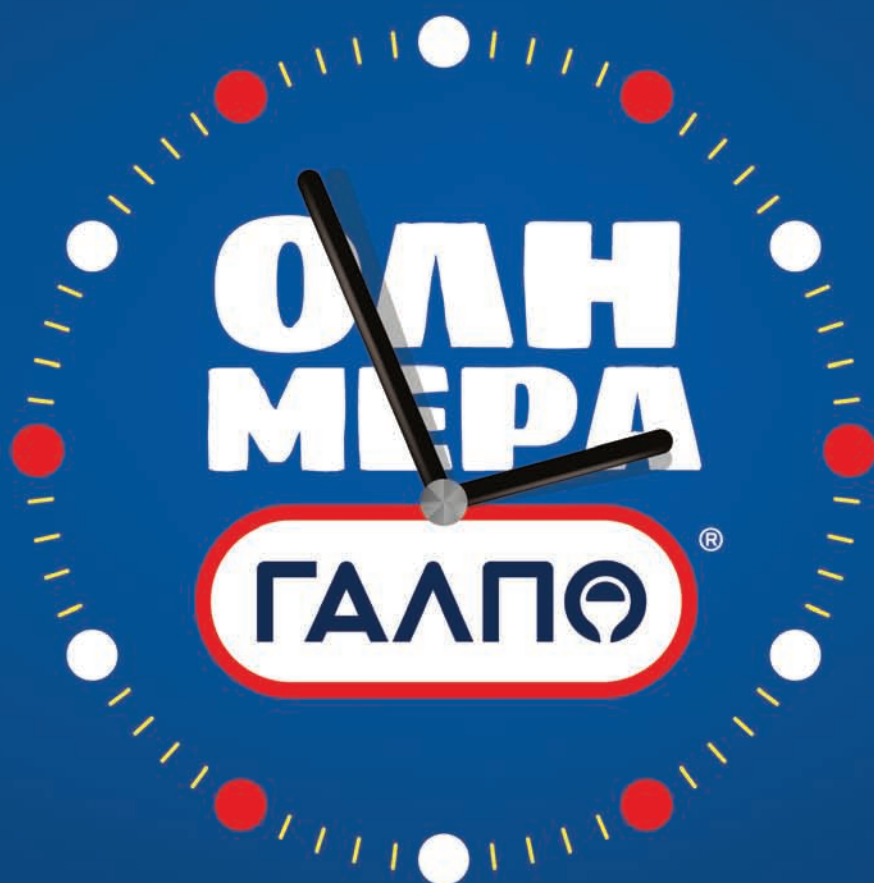

ΠΑΝΩ ΑΠΟ
70 ΠΡΟΪΟΝΤΑ
ΣΕ ΑΝΑΝΕΩΜΕΝΕΣ
ΣΥΣΚΕΥΑΣΙΕΣ

Γέμισε τη μέρα σου
με αυτά που σε γεμίζουν.

lidl-hellas.gr

ΜΙΑ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΣΕΙΡΑ ΓΑΛΑΚΤΟΚΟΜΙΚΩΝ

Τι είναι αυτό που θέλουμε από μία σύγχρονη σειρά γαλακτοκομικών;

Είναι οι πολύ καλές πρώτες ύλες, οι πιστοποιημένες διαδικασίες παραγωγής και η υψηλή διατροφική αξία.

Είναι η μεγάλη ποικιλία προϊόντων από Έλληνες παραγωγούς και προμηθευτές, οι πρακτικές και ασφαλείς συσκευασίες που ταιριάζουν στον τρόπο ζωής μας.

Είναι ο σεβασμός στις παραδοσιακές συνταγές και γεύσεις, αλλά και η διάθεση για ανανέωση και καινοτομία.

Είναι η αξία που δίνει στη διατροφή μας και μετά είναι η αξία που προσφέρει σε κάθε νοικοκυριό με τις οικονομικές της τιμές.

Είναι ο νέος και μοντέρνος σχεδιασμός σε πάνω από 70 συσκευασίες προϊόντων.

Είναι όλα αυτά που όταν τα συνδυάσεις, κάνουν τα ΓΑΛΠΟ ένα brand που καλύπτει κάθε άνθρωπο, κάθε ηλικία, κάθε γούστο, γεμίζοντας την κάθε μας στιγμή.

Όλη μέρα, κάθε μέρα.

...ΣΤΟ ΠΡΩΙΝΟ

...ΣΤΟ ΜΕΣΗΜΕΡΙΑΝΟ

...ΣΤΟ ΒΡΑΔΙΝΟ

Info-diet

Της ΣΤΑΥΡΟΥΛΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΚΗ

ΛΟΥΚΟΥΜΑΔΕΣ ΧΑΝΙΩΝ Θ. ΚΤΙΣΤΑΚΗ

Να σας δώσω μια συμβουλή; Μην ψάξετε άλλο γλυκό την Καθαρά Δευτέρα. Μια μαγεία συμπυκνωμένη σε μινιμαλιστική μπάλα από μέλι, σουσάμι και κανέλα. Τραγανοί απέξω, σιροπιαστοί από μέσα. Βάζεις την μπαλίτσα στο στόμα σου και μια ναπάλμ σκάει στον ουρανίσκο σου. Η λέξη λουκουμάς αδικεί αυτό το ανυπέρβλητο ντελικατέσεν του κ. Κτιστάκη.
(Συγκράτους 59, Ομόνοια.
Ανοικτά την Κ. Δευτέρα από τις 11 μέχρι τις 5)

ΛΑΓΑΝΑ

Όλοι ισχυρίζονται ότι φτιάχνουν την καλύτερη λαγάνα της πόλης. Ο μόνος που δεν το ισχυρίζεται είναι αυτός που πραγματικά τη φτιάχνει: ο φούρνος του Τάκη. Λαγάνα τραγανή και ΟΧΙ αφράτη, έτσι όπως τη γεύσουν όταν ήσουν παιδί. Αρκεί να ξυπνήσεις στις 6 το πρωί και να πιάσεις ουρά.
(Μισαραλιώτου 14, Κουκάκι, απέναντι από την Ακρόπολη)

ΤΑΡΑΜΟΣΑΛΑΤΑ

Τις καλύτερες τις έχω φάει στο ντελικατέσεν της Νόρας, στο εστιατόριο Μπαρμπουνάκι και στο εστιατόριο Αστακός στη Γλυφάδα.

Η ΝΕΑ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ ΤΩΝ DOLCE & GABBANA

Σαν να ξαναβλέπεις τη «Μαλένα» σε άντρα, στο Παλέρμο, με την υπέροχη εκκλησία του San Giovanni degli eremiti, μέσα σε αρώματα ιταλικού καφέ, λεμονιού και πατσουλί.
(για το ανδρικό άρωμα Devotion)

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ, Η ΝΕΑ ΜΥΚΟΝΟΣ;

Η Ελλάδα, σύμφωνα με τους ειδικούς, εμφανίζει μεγάλες προοπτικές ανάπτυξης, καθώς διαθέτει περισσότερους από 250 τόπους θρησκευτικού ενδιαφέροντος.

Η ΑΠΕΙΛΗ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ

«Γύρνα πίσω, θα φράω κινό!»

ΟΙ ΑΝΕΞΕΛΕΓΚΤΟΙ ΤΥΠΟΙ ΜΕ ΤΑ ΠΑΤΙΝΙΑ, ΧΩΡΙΣ ΚΡΑΝΟΣ

Οι τατζιήδες τους ονομάζουν «δωρητές οργάνων».

Ο ΠΑΠΑ-ΦΕΣΑΣ

Την Τσικνοπέμπτη ιερέας με την παρέα του άφησε φέσι 2.000 ευρώ σε νυχτερινό κέντρο λέγοντας «Είμαι ο πνευματικός της τραγουδίστριας».

Η ΠΙΤΖΑΜΑ ΩΣ ΟΥΤΦΙΤ

Σε άντρες και γυναίκες.
Άνετο μεν, βλακεία δε.

ΜΩΡΑ ΜΕ ΣΚΟΥΛΑΡΙΚΙ ΣΕ ΤΡΥΠΗΜΕΝΑ ΑΥΤΙΑ

Έχουμε τρελαθεί τελείως;

ΠΛΑΚΕΣ ΣΤΑ ΑΘΗΝΑΪΚΑ ΠΕΖΟΔΡΟΜΙΑ

Είναι τόσο διαφορετικές από μέτρο σε μέτρο πεζοδρομίου, που ζαλίζεσαι. Σαν να έστειλαν όλες οι χώρες του πλανήτη ό,τι ρετάλια περίσσεψαν από τα δικά τους πεζοδρόμια.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΝΤΙΠΟΛΙΤΕΥΣΗ

Οπισθοδρομεί σωστά και με συνέπεια.

ΕΛΛΗΝΙΔΕΣ INFLUENCERS

Μη φωτογραφίζεστε γυμνές, γελάνε και τα πεζοδρόμια.

Σε βλέπω!

Της ΛΕΝΑΣ ΔΙΒΑΝΗ

Σε είδα να καταστρέφεις τη Ζανζιβάρη

Σε είδα και με είδα. Ονειρευτήκες ένα γαλάζιο νησί στον Ινδικό Ωκεανό, με δελφίνια, κοράλλια και τροπικά ψάρια, με εξωτικά φρούτα που μεγαλώνουν στα δέντρα κι όχι στα ψυγεία των εισαγωγέων, με μουσική που έρχεται από τα σπλάχνα και σπρώχνει τα πόδια για να χορέψουν και τα κορμιά για ν' αφεθούν.

Βρήκες ένα νησί γεμάτο ξένους σαν κι εσένα, μαντρωμένους στα θλιβερά all inclusive resorts, με υπέροχες αμμουδιές (το μόνο που δεν άλλαξε), γεμάτες άντρες της πανέμορφης φυλής των Μαορί, που πουλούσαν το κορμί τους στις ώριμες πλούσιες χήρες. Βρήκες ντόπιους, που ζουν για να εξυπηρετούν τους τουρίστες για λίγα λεφτά, ξένους επενδυτές, που πληρώνουν και ξυρίζουν τα δάση για να χτιστούν κι άλλα θέρετρα, δηλαδή φέρετρα του κάποτε ονειρεμένου νησιού. Είδες δηλαδή τα νησιά του Αιγαίου σε πέντε χρόνια...

ΤΟ ΕΞΩΦΥΛΛΟ ΜΑΣ

Αυτή την εβδομάδα το σχεδιάζει ο **Στέφανος Ρόκος**. Γεννήθηκε στην Αθήνα το 1977. Σπούδασε ζωγραφική στην ΑΣΚΤ Αθénas (1995-2000) με δάσκαλο τον Τ. Πατρασκίδη και παρακολούθησε μαθήματα χαρακτικής με τον Γ. Μήλιο. Το 2002 απέκτησε μεταπτυχιακό στη χαρακτική από το Wimbledon School of Art του Λονδίνου, με υποτροφία του ιδρύματος Προποντίς. Ήταν υπότροφος του ΙΚΥ για την εκτέλεση καλλιτεχνικού έργου (2005-2007). Το 2010 παρουσίασε το μουσικό/εικαστικό project «Horror & Romance on Another Planet», ενώ λίγο αργότερα προσέγγισε εικαστικά το άλμπουμ των Nick Cave & The Bad Seeds «No More Shall We Part» (2019), με την έκδοση ενός καλλιτεχνικού βιβλίου και με τρεις εκθέσεις σε Αθήνα, Αμβέρσα και Βέλγιο. Έργα του έχουν εκτεθεί στην Ελλάδα και το εξωτερικό και υπάρχουν σε ιδιωτικές και δημόσιες συλλογές, ενώ έχουν χρησιμοποιηθεί στον κινηματογράφο, το θέατρο, σε εξώφυλλα δίσκων και βιβλίων. Αυτό τον καιρό ετοιμάζει την ατομική του έκθεση με τίτλο «50.000.000 τόνοι τοπίων», στην Γκαλερί Ζουμπουλάκη (20 Μαρτίου έως 17 Απριλίου).

Athens Voices

Του ΓΙΑΝΝΗ ΝΕΝΕ
panikoval500@gmail.com

Λόγια που ακούστηκαν δημοσίως στην Αθήνα

«Ο ψυ μου ξέρει τα πάντα για σένα. Του τα έχω πει όλα».

(Τριαντάρα μιλάει στο κινητό της. Σε μπαρ ξενοδοχείου. Αμπελόκηποι, Σάββατο πρωί)

Φιλολογικός Σύλλογος Παρνασσός. Μόλις έχει τελειώσει συναυλία του Φεστιβάλ Μπαρόκ Μουσικής. Προχωρώντας προς την έξοδο, δύο πολύ κομψές, ηλικιωμένες κυρίες:

«Τώρα θα σε πάω σε αμέρικαν μπαρ».

(Πλατεία Καρύτση, Κυριακή βράδυ)

Νεαρή κοπελίτσα, προφανώς άπειρη, προσπαθεί να κόψει τιμολόγιο σε πελάτη, σε κατάστημα, ρωτώντας τον:

-Επάγγελμα; (Της το λέει)

-ΑΦΜ; (Της το λέει)

-Δου;

-Τι δου;

-Δεν ξέρω, έτσι λέει εδώ.

(Μελίσσια, Τετάρτη μεσημέρι)

«Ρε μαλάκα! Μην τρως κοτόπουλο, θα μεγαλώσουν τα βυζιά σου, θα μικρύνουν τα παπάρια σου και θα γίνεις ένας γκέι ποδηλάτης!»

(Φίλοι συζητούν στο κολυμβητήριο, πλαζ Βοτσαλακία. Ο ένας έχει βγάλει τάπερ με βραστό κοτόπουλο και τρώει)

Συνάντηση δύο ηλικιωμένων:

-Γερνάμε, γερνάμε.

-Δεν ξέρω τι κάνεις εσύ, εγώ δεν γερνάω, γυρνάω.

(Ιλίσια, Κυριακή μεσημέρι)

Τι μπορούμε να κάνουμε; Το δέντρο της δημοκρατίας

Ευρωπαϊκή ασφάλεια και φιλελεύθερη δημοκρατία στη Νέα Τάξη Πραγμάτων

Μέρος 2ο

Του ΡΩΜΑΝΟΥ ΓΕΡΟΔΗΜΟΥ

Με μεγάλη ανησυχία παρακολουθούμε όλοι το ξήλωμα του πουλόβερ της μεταπολεμικής τάξης πραγμάτων και της ευρωπαϊκής ασφάλειας. Πολλοί αναρωτιούνται τις τελευταίες ημέρες: **τι μπορούμε να κάνουμε;** Πώς να οργανωθούμε; Ο καλύτερος —ή μάλλον ο μόνος— τρόπος να απαντηθεί αυτή η ερώτηση είναι μέσα από μια παρομοίωση.

Φανταστείτε τη διεθνή (άρα και εγχώρια) πολιτική και τη δημοκρατία ως ένα δέντρο.

Τα **φύλλα** του δέντρου είναι οι ηγέτες του· αυτοί που την κρίσιμη στιγμή (δηλ. τώρα) θα πρέπει να παρέμβουν — με μια ομιλία που θα εμπνεύσει και θα κινητοποιήσει ή με μια απόφαση που θα ανατρέψει την πορεία καταστροφής ή με μια έξυπνη κίνηση που θα αποτρέψει το κακό.

Τα **κλαριά** του δέντρου είναι οι κοινωνικοί μηχανισμοί μέσα από τους οποίους αναδεικνύονται οι ηγέτες και, κυρίως, τα πολιτικά κόμματα και η τοπική αυτοδιοίκηση.

Ο **κορμός** του δέντρου είναι οτιδήποτε συσσωρεύει και μεταδίδει αξίες, φρονήματα, νόρμες, κοινωνικά αιτήματα: οι θεσμοί του κράτους και οι μη κυβερνητικοί οργανισμοί, τα συνδικάτα, τα σχολεία και τα πανεπιστήμια, τα ΜΜΕ, τα ΜΚΔ, τοπικές και εθελοντικές οργανώσεις, σύλλογοι και κοινωνικά κινήματα, μουσεία και βιβλιοθήκες, λέσχες ανάγνωσης και ορειβασίας — η κοινωνία των πολιτών.

Οι **ρίζες** του δέντρου είμαστε εμείς, οι πολίτες, και η κουλτούρα μέσα στην οποία ζούμε, η οποία καθορίζεται τόσο από τις ατομικές επιλογές μας (το τι κανάλι βλέπουμε, τι αγαθά αγοράζουμε, τι βάζουμε στο σώμα και στο μυαλό μας, με ποιους ανθρώπους περνάμε την ώρα μας, με τι ασχολούμαστε στα σόσιαλ), όσο και από την αρχιτεκτονική και την πολιτική οικονομία του δημόσιου και ιδιωτικού χώρου (που αφανώς καθορίζει αυτές τις επιλογές μας).

Αν ο Ντόλαντ Τραμπ είχε προσπαθήσει να κατέβει στις εκλογές το 1980 ή το 1992 ή ακόμη και το 2008, τότε δεν θα είχε φτάσει καν μέχρι τις προκριματικές εκλογές του κόμματός του. Ένα μόνο από τα πολλά σκάνδαλα στα οποία εμπλέκεται, μία μόνο από αυτές τις εξωφρενικές δηλώσεις, θα ήταν αρκετά για να τον αποκλείσουν. Οι μηχανισμοί ελέγχου και αξιοκρατίας του κόμματος, του πολιτικού συστήματος, των ΜΜΕ, της κοινωνίας θα είχαν αντιδράσει ακαριαία, όπως έκαναν για δεκαετίες.

Ο Τραμπ κέρδισε και ξανακέρδισε, επειδή **το δέντρο είχε ξεραθεί ήδη**· επειδή τη θέση των πεφωτισμένων statesmen του 20ού αιώνα, που είχαν αντίληψη της ιστορίας και των νόμων των διεθνών σχέσεων, πήραν μικροί, ανεπαρκείς, ά-

τολμοι ομορτιστές, που δεν έχουν καμία συναίσθηση ούτε της σημασίας του ρόλου τους ούτε της ιστορικής στιγμής· επειδή εμείς ως πολίτες κάποτε διαβάζαμε φιλοσοφία και βλέπαμε κινηματογράφο και βρισκόμασταν σε παρέες, ενώ τώρα σκρολάρουμε βιντεάκια με γάτες απ' το πρωί μέχρι το βράδυ. Ο Τραμπ βρήκε ανοιχτά και μπήκε.

Το δέντρο ξεράθηκε και είναι πάρα, μα πάρα πολύ δύσκολο για ένα πράσινο υγιές φυλλάκι να ανθήσει· αλλά ακόμα κι αν ανθήσει, δεν αρκεί από μόνο του για να δημιουργήσει σκιά και πρασινάδα.

Αν πάρουμε για παράδειγμα την Ελλάδα, για να υπάρξει κοινωνική δράση ή αντίδραση σε μια χώρα έντεκα εκατομμυρίων, δεν αρκεί να κινητοποιηθούν ούτε χίλιοι, ούτε δέκα χιλιάδες άνθρωποι. Ακόμα και εκατό χιλιάδες (λιγότερο από το 1%) δεν αρκούν.

Για να επιβιώσει και να λειτουργήσει συντεταγμένα μια κοινωνία —πόσο μάλλον μια ευρωπαϊκή ή διεθνής κοινότητα— απαιτείται ηγεσία· άνθρωποι, δηλαδή, με θεσμικό ρόλο και βήμα στον λαό. Αυτή τη στιγμή δεν υπάρχει ούτε η σκαλωσιά (ο κορμός και τα κλαδιά) ούτε το υπέδαφος (η κουλτούρα και οι δομές), για να εμφανιστούν βιώσιμοι και αποτελεσματικοί πυρήνες αντίστασης και αντίδρασης.

Για να το πούμε πιο απλά, **αυτή τη στιγμή δεν μπορούμε να κάνουμε απολύτως τίποτα για το σήμερα**, πέραν του να προμηθευτούμε λίγο εμφιαλωμένο νερό, ξηρά τροφή, μπαταρίες και ραδιόφωνα για μερικές μέρες (η επίθεση στις υποδομές ενέργειας είναι από τα πρώτα βήματα ενός υβριδικού πολέμου), ταμπλέτες ιωδίου για τα παιδιά μας (για το επόμενο πυρηνικό ατύχημα) και να φροντίσουμε τον εαυτό μας και τους άλλους. Η διεθνής πολιτική θα χτυπήσει το σώμα μας.

Μπορούμε να κάνουμε, όμως, για το αύριο.

Μπορούμε, δηλαδή, να αρχίσουμε να ποτίζουμε και να ταΐζουμε το υπέδαφος, τις ρίζες του δέντρου, ούτως ώστε κάποια στιγμή να ξαναμπει η ζωή στον κορμό και στα κλαριά του, ούτως ώστε κάποια στιγμή, όταν τα πράγματα θα έχουν ήδη γίνει πολύ χειρότερα, να εμφανιστούν κάποια υγιή φύλλα. Αυτή η διαδικασία θα είναι πάρα πολύ δύσκολο να γίνει μέσα από τα ίδια φίλτρα και τα ίδια μέσα επικοινωνίας τα οποία δημιουργήσαν το πρόβλημα — μέσα επικοινωνίας που ελέγχονται στενά και αυταρχικά από ένα καρτέλ εταιρειών υψηλής τεχνολογίας, που σύσσωμα μετακινήθηκε στο πλευρό του Τραμπ μόλις εκείνος επανεξελέγη.

Αν θέλουμε να ξαναδώσουμε οξυγόνο και ζωή στο δέντρο της δημοκρατίας, τότε θα πρέπει να απαιτήσουμε δημοκρατικά μέσα επικοινωνίας. Και, αυτή τη στιγμή, το πιο δημοκρατικό και ελεύθερο μέσο επικοινωνίας είναι ο φυσικός χώρος, δηλαδή η απευθείας επαφή με τους άλλους, χωρίς φίλτρα, χωρίς οθόνες, χωρίς αλγόριθμους. ■

Αυτή τη στιγμή δεν μπορούμε να κάνουμε απολύτως τίποτα για το σήμερα, πέραν του να φροντίσουμε τον εαυτό μας και τους άλλους. Η διεθνής πολιτική θα χτυπήσει το σώμα μας.

Η συνωμοσία του αυταρχισμού στις όχθες του Δνείπερου

Του ΝΙΚΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗ

«Πίσω από τα χαμόγελα μεταξύ Μακρόν και Τραμπ υψώνεται ένα τείχος μεταξύ των ΗΠΑ και της Ευρώπης». Με αυτόν τον πρωτοσέλιδο τίτλο σχολιάζει η Liberation τη συνάντηση της Δευτέρας 24 Φεβρουαρίου μεταξύ του Εμανουέλ Μακρόν και του Αμερικανού προέδρου στον Λευκό Οίκο.

Ακόμη πιο αρνητικός ο βρετανικός Guardian, ο οποίος σημειώνει την ίδια ημέρα: «Το διατλαντικό χάσμα για τον πόλεμο ήταν εμφανές τη Δευτέρα, καθώς ο Τραμπ και ο Μακρόν—ο πρώτος Ευρωπαίος ηγέτης που επισκέφθηκε τον Λευκό Οίκο από τότε που ο Τραμπ ανέκτησε την εξουσία— διαφώνησαν για τη βοήθεια και τις προσπάθειες για την εξασφάλιση μιας διαρκούς ειρήνης στην Ουκρανία. Η συνάντηση ήταν εγκάρδια, μερικές φορές ακόμη και θερμή, αλλά ήρθε λίγες ώρες αφότου οι ΗΠΑ ψήφισαν κατά ενός ψηφίσματος των Ηνωμένων Εθνών που συντάχθηκε από την Ουκρανία και την Ευρωπαϊκή Ένωση και καταδίκασε τη Ρωσία για την εισβολή».

Στον ίδιο τόνο και οι New York Times: «Ο πρόεδρος Τραμπ και ο πρόεδρος της Γαλλίας Εμανουέλ Μακρόν έκαναν μια επίδειξη φιλίας, αλλά, παρ' όλες τις αγκαλιές και τις χειραψίες, δεν μπόρεσαν να συγκαλύψουν το αυξανόμενο χάσμα μεταξύ Ηνωμένων Πολιτειών και Ευρώπης για τον πόλεμο στην Ουκρανία.

Κατά τη συνάντησή τους, την τρίτη επέτειο της εισβολής της Ρωσίας στην Ουκρανία, οι δύο ηγέτες φάνηκαν αποφασισμένοι να αποφύγουν μια ανοιχτή ρήξη, καθώς αντάλλαξαν φιλοφρονήσεις κατά τη διάρκεια μιας ευχάριστης συζήτησης στον Λευκό Οίκο. Αλλά διαφοροποιήθηκαν σημαντικά όσον αφορά τα αίτια του πολέμου, τον ρόλο της κάθε πλευράς στη σύγκρουση και την πιθανή επίλυσή της».

Τέλος, η Le Monde σε μια μακροσκελή ανταπόκριση από την Ουάσινγκτον δεν αφήνει περιθώρια αισιοδοξίας για τις διατλαντικές σχέσεις: «Σε καμία στιγμή της συνάντησης ο Αμερικανός πρόεδρος δεν μίλησε με όρους κοινών αξιών, ευρωπαϊκής ασφάλειας ή πολύτιμων διατλαντικών συμμαχιών. Η προσέγγισή του φάνηκε να περιορίζεται σε τρία σημεία: 1) μια οικονομική συμφωνία με την Ουκρανία, βασισμένη κυρίως στους εξορυκτικούς πόρους 2) μια κατάπαυση του πυρός μεταξύ των εμπόλεμων μερών για να μπει ένα τέλος στο «λουτρό αίματος», για το οποίο αρνείται να θεωρήσει υπεύθυνο τον Πούτιν και, τέλος 3) μια ευρωπαϊκή οικονομική και στρατιωτική δέσμευση για την ασφάλεια της ηπείρου».

Την ημέρα που τα αγωνιώδη βλέμματα των Ευρωπαίων πολιτών και όχι μόνο ήταν στραμμένα στο Βερολίνο, όπου διαμορφωνόταν ένας νέος πολιτικός συσχετισμός μετά τις εκλογές, ο οποίος θα καθορίσει εν πολλοίς την πορεία των πραγμάτων στην Ευρώπη, στην άλλη άκρη του Ατλαντικού σπνόνταν ένα σκηνικό εικονικής διατλαντικής συνεννόησης, όπου τουλάχιστον εκ μέρους της νέας αμερικανικής διακυβέρνησης, εισάγεται στις διεθνείς σχέσεις μια καινούργια ορολογία η οποία εκφράζει ένα νέο δόγμα παγκόσμιων συναλλαγών: «Πες μου τι και πόσα έχεις για σε αγοράσω».

Σε κανέναν δεν ξεφεύγουν οι λεπτομέρειες από την έκτακτη επαφή του ειδικού απεσταλμένου του Αμερικανού προέδρου στο Κίεβο με μια απίστευτου κυνισμού επιστολή προς υπογραφή. Οι Αμερικανοί απαιτούσαν από την Ουκρανία να παραχωρήσει τα αποθέματα των σπανίων γαιών της σε λίθιο, γραφίτη, τιτάνιο και ουράνιο, καθώς και την εκμετάλλευση των αποθεμάτων πετρελαίου και φυσικού αερίου εν λευκώ, χωρίς να επισημαίνεται σ' αυτήν την επιστολή το εάν θα πραγματοποιηθούν και πώς αμερικανικές επενδύσεις, ενώ δεν υπήρχε καμία αναφορά σε εχέγγυα ασφάλειας για το μέλλον. Με λίγα λόγια, ο Λευκός Οίκος απαιτούσε τη συναινεση σε μια αποικιοκρατικού τύπου συναλλαγή με μοναδικό επιχείρημα την επανάκτηση του συνολικού ποσού βοήθειας που έχει παραχωρήσει η Αμερική στην Ουκρανία εδώ και τρία χρόνια. Μια βοήθεια η οποία ψηφίστηκε από το Αμερικανικό Κογκρέσο και φέρει την υπογραφή του προκατόχου του Ντόναλντ Τραμπ. Με μια μονοκοντυλιά ο Λευκός Οίκος ακυρώνει τη συνέχεια και τη συνέπεια του αμερικανικού κράτους στο όνομα μιας κυνικής εμπορικής συναλλαγής. Ούτε καν για να διατηρούνται τα προσχήματα. Όλα αυτά σε δημόσια θέα.

Είναι προφανές πως η στρατηγική της αμερικανικής εθνικο-χριστιανικής ακροδεξιάς, όπως την εκφράζει με τους ναζιστικούς χαιρετισμούς ο Μπάνον, ο οποίος διαδραματίζει ρόλο μπροστινού προπαγανδιστή, δεν περιορίζεται στη διαμόρφωση μιας έστω και μεσοπρόθεσμης στρατηγικής συνεννόησης με τη Ρωσία. Ο αμερικανικός εθνικοχριστιανισμός επιχειρεί ήδη να διαμορφώσει συνθήκες κοινού μετώπου με συγκεκριμένα ακροδεξιά σχήματα της Ευρώπης, καθώς και να ενισχύσει τις πολλά υποσχόμενες σχέσεις ιδεοληπτικής ενότητας με την υπερσυντηρητική πολιτική εξουσία της Ινδίας επί παραδείγματι. Η εναλλακτική αυτή παρουσιάζεται ως το αντίπαλο δέος στο φανατικό Ισλάμ. Στην ουσία, το μουσουλμανικό στοιχείο στην εξίσωση λειτουργεί ως ιδεολογικό πρόσχημα που ανατροφοδοτείται αενάως από την ισλαμική τρομοκρατία, η οποία εξυπηρετεί συγκεκριμένα κρατικά ή παρακρατικά συμφέροντα. Του Ιράν επί παραδείγματι ή, σε κάποιες ιστορικές στιγμές, της Σαουδικής Αραβίας, των Αδελφών Μουσουλμάνων της Αιγύπτου ή των δικτύων του Μουαμάρ Καντάφι. Το φανατικό Ισλάμ λειτουργεί όπως λειτουργούσε για τον ναζισμό η προσχηματική απειλή του παγκόσμιου εβραϊσμού. Τα ιδεοληπτικά προσχήματα άλλαξαν ονοματεπώνυμο συμπαρασύροντας στη δίνη των νέων ιδεοληψιών ακόμη και πολιτικές δυνάμεις του σύγχρονου εβραϊκού πολιτικού συστήματος.

Η διαμόρφωση ενός νέου πολιτικού σκηνικού στη Γερμανία, όπου για πρώτη φορά ο εκλογικός χάρτης προσλαμβάνει ανθρωπογεωγραφικά πολιτικά χαρακτηριστικά, με την Ανατολική Γερμανία να τάσσεται πλέον ως γεωγραφική ενότητα στο πλευρό της Ακροδεξιάς, φαίνεται ικανή να συμπαρασύρει ευρύτερες πολιτικές δυνάμεις στην Ευρώπη. Έχουμε και λέμε. Εκθετική άνοδος του Φράνττς στη Βρετανία, που δίνει στον Βρετανό λαϊκιστή και βάνουσο βιαστή της ορθολογικής κρίσης τη δεύτερη θέση στις δημοσκοπήσεις. Προδιαγραφόμενη νίκη της Μαρίν Λεπέν στη Γαλλία στις επερχόμενες προεδρικές εκλογές. Ενίσχυση της πολιτικής θέσης της Μελόνι στην Ιταλία. Προβλεπόμενη εκρηκτική άνοδος των νεο-φρανκιστών στην Ισπανία. Ενίσχυση στις ακροδεξιές στη Σλοβακία, τη Ρουμανία, την Κροατία και τη Βουλγαρία. Σε αυτή τη δυναμική εξάπλωσης του ευρωπαϊκού αυταρχισμού επενδύει ο αμερικανικός εθνικοχριστιανισμός, προκειμένου να διαμορφώσει ως ηγετική δύναμη τη νέα φάση του παγκόσμιου δίπολου ΗΠΑ-Κίνας ή αλλιώς «Ο εφιάλτης του Ειρηνικού».

Οι νέοι ψηφοφόροι της Γερμανίας δεν «ταλαιπωρούνται» από ηθικά διλήμματα και δεύτερες σκέψεις. Όπως σημειώνουν και τα γερμανικά ΜΜΕ, οι νέοι ψηφοφόροι ψήφισαν μαζικά τον ακροδεξιό πολιτικό σχηματισμό του AfD και σε ένα μεγάλο ποσοστό τη γερμανική αριστερά. Με λίγα λόγια, τα μεταπολεμικά αντανάκλαστικά έπαψαν να λειτουργούν. Η νέα γενιά στη Γερμανία δεν αισθάνεται πως πρέπει να «δώσει εξετάσεις» πολιτικής νομιμοφροσύνης και ως εκ τούτου δημόσιας καταδίκης του ναζιστικού παρελθόντος της χώρας της. Το ίδιο ήδη συμβαίνει στην Ιταλία, ενώ το φαινόμενο επεκτείνεται και στην Ισπανία. Τα παραδοσιακά «δημοκρατικά ανακλαστικά» δεν ανταποκρίνονται πια στα νέα δεδομένα κοινωνικής αισθητικής ως φαίνεται. Το αυξανόμενο μίσος προς την αποκαλούμενη «woke κουλτούρα» χρησιμοποιείται ως άλλοθι για τη διαγραφή κεκτημένων που στοίχισαν πολύ αίμα και δάκρυα στον μεταπολεμικό κόσμο. Ίσως πίσω από τους κυνικούς ελιγμούς μιας ουσιαστικά αμόρφωτης ηγετικής ομάδας γύρω από τον Ντόναλντ Τραμπ οικοδομείται η νέα εθνικοχριστιανική πραγματικότητα ενός οικονομικού συστήματος σε μόνιμη πια κρίση κέρδους, προκειμένου να αναπαρχθεί μέσα από μία ακόμη γιγαντιαία ανθρωποθυσία. Αλήθεια, σκέφτεται κανείς το τι μέλλει να συμβεί πέντε βήματα από τη γειτονιά μας, στη Μολδαβία, την επόμενη πενταετία; Μήπως ξενά εύκολα ο μέσος Ευρωπαίος το τι πραγματικά συμβαίνει στις χώρες της Βαλτικής; Μήπως τελείωσε και δεν το πήραμε χαμπάρι η κρίση στον Καύκασο; Ή ξαφνικά λύθηκε το «συριακό ζήτημα» και η γειτονιά πρέμισε αποκαμωμένη; **A**

Γερμανία: Η γυάλ

Αν αναγνω

© EPA - MICHAEL KAPPELER POOL

Στις εκλογές της περασμένης Κυριακής το Χριστιανοδημοκρατικό Κόμμα απέσπασε το 28,6% των ψήφων, ένα πενιχρό ποσοστό που, για τα σημερινά ευρωπαϊκά δεδομένα, θεωρείται νίκη. Η δεύτερη πολιτική δύναμη στη χώρα—πρώτη στα ανατολικά ομόσπονδα κρατίδια, που ξεπέρασε τους Σοσιαλδημοκράτες του Όλαφ Σολτς—είναι η Εναλλακτική για τη Γερμανία, με 20,8%, την οποία στήριξαν ο Ίλντνερ Μασκ και ο Ντόναλντ Τραμπ. Αλλά δεν θα μάθουμε ποτέ αν οι Γερμανοί επηρεάστηκαν θετικά ή αρνητικά από τις δηλώσεις του υπερατλαντικού διδύμου της επιτυχίας. Σύμφωνα με το παραδοσιακό τευτονικό πνεύμα, μια τέτοια παρέμβαση στην εσωτερική πολιτική της Γερμανίας θα είχε αντίθετο αποτέλεσμα· προφανώς, ένα μέρος των Γερμανών έχει αλλάξει· ένας στους πέντε ψηφοφόρους έχει τόσο αγανακτήσει από την αρτηριοσκληρωτική σοσιαλδημοκρατική ατζέντα ώστε ακούει τώρα τη γνώμη των χειρότερων Αμερικανών.

Στην άλλη άκρη του πολιτικού φάσματος, οι Πράσινοι (11,6%) και η Linke (8,8%) αποτελούν υπολογίσιμη δύναμη, ιδιαίτερα αν προσθέσουμε το καινούργιο κόμμα Bündnis Sahra Wagenknecht – Vernunft und Gerechtigkeit

Ινη οροφή της ακροδεξιάς και η επανεκτίμηση του γερμανικού μοντέλου

ριστούν τα προβλήματα της Γερμανίας και της Ευρώπης, η «Εναλλακτική για τη Γερμανία» ζει την τελευταία θριαμβική της στιγμή

Της ΣΩΤΗΣ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ

(BSW), που, αποσπώντας το 4,97%, δεν πέρασε το όριο του 5% το οποίο απαιτείται για την είσοδο στην Bundestag. (Σημειώνω εδώ ότι η ριζική διαφορά του BSW από την αριστερά είναι ότι έχει κατανοήσει την έκταση και το βάθος του μεταναστευτικού προβλήματος.) Φαίνεται πάντως ότι, όπως σε όλες τις ευρωπαϊκές χώρες, το εκλογικό σώμα είναι διασπασμένο σε τέσσερα περίπου ίσα μέρη, ένα εκ των οποίων είναι η αντιμεταναστευτική δεξιά, στο εσωτερικό της οποίας δραστηριοποιούνται αντικοινοβουλευτικά στοιχεία, παρόμοια με εκείνα που οδήγησαν στον ολοκληρωτισμό και στον πόλεμο του 20ού αιώνα. Αλλά, παρότι ο γερμανικός ρεβανσισμός δεν πρέπει να υποτιμάται, νομίζω πως, αν οι κοινοβουλευτικές δυνάμεις πάρουν το μήνυμα—στο οποίο κώφευαν μέχρι τώρα—θα διαψευστεί ο ευσεβής πόθος της Alice Weidel ότι το 2029 η Εναλλακτική για τη Γερμανία θα συμμετάσχει στην ομοσπονδιακή κυβέρνηση. Ίσως σ’ αυτές τις εκλογές το κόμμα της κ. Weidel να άγγιξε τη γυάλινη οροφή του.

Παρ’ όλ’ αυτά, για να αποφευχθεί το θλιβερό ενδεχόμενο της πολιτικής εκτροπής, χρειάζεται μεταρρύθμιση ολόκληρου του προγράμματος υποδοχής και ένταξης μεταναστών. Στην πραγματικότητα, χρειάζεται πλήρης απόρριψη της πολιτικής της κ. Μέρκελ, η οποία, με σωρεία χονδροειδών σφαλμάτων,

έβλαψε την ευρωπαϊκή ενότητα: κακοδιαχείριση της ελληνικής κρίσης και του ενεργειακού προβλήματος, ανοιχτά σύνορα, ερωτοτροπία με τη Ρωσία και την Τουρκία. Αν και συνήθως χαρακτηρίζουμε λαϊκιστές τους ακροδεξιούς, η κ. Μέρκελ υπήρξε η επιφανέστερη λαϊκίστρια.

Μέχρι το Πάσχα, ο κ. Μερτς υποσχέθηκε να συγκροτήσει κυβέρνηση συνασπισμού. Οποσδήποτε, η συνεργασία με την αριστερά είναι αδύνατη και παράδοση: εκτός του ότι τα κομματικά προγράμματα είναι εντελώς αντίθετα, οι Πράσινοι και τα στελέχη της Linke σιχαίνονται τους Χριστιανοδημοκράτες· τα αισθήματα είναι αμοιβαία. Ως μοναδική λύση φαίνεται η συνεργασία των Χριστιανοδημοκρατών με τους Σοσιαλδημοκράτες, μολοντί οι σχέσεις μεταξύ των δύο κομμάτων ήταν ανέκαθεν ταραχώδεις. Επιπλέον, οι Γερμανοί εκλαμβάνουν μια τέτοια εξέλιξη ως απόρροια ενός κατεστημένου το οποίο πολλοί Γερμανοί θέλουν να γκρεμίσουν. Με λίγα λόγια, πρέπει να ληφθεί υπόψη τόσο η δεξιά όσο και η αριστερή ριζοσπαστικοποίηση: όπως σχεδόν παντού, στη Γερμανία είναι πρόδηλη η ψήφος διαμαρτυρίας μαζί με εκείνη τη μορφή της κοινωνικής κινητικότητας που μπορεί να οδηγήσει σε έκρηξη. Θα καταφέρει μια κυβέρνηση συνασπισμού μεταξύ Χριστιανοδημοκρατών και Σοσιαλδημοκρατών να συμφωνήσει στον

περιορισμό της εξωευρωπαϊκής μετανάστευσης και στην κατάργηση της πολιτικής της πολυπολιτισμικότητας; Πολύ αμφιβάλλω.

Παράλληλα, χρειάζεται επανεκτίμηση του πολιτικού τοπίου, το οποίο παραμένει, εν πολλοίς, διαιρεμένο μεταξύ Δύσης και Ανατολής. Οι Ανατολικογερμανοί διατηρούν τη συλλογική μνήμη ενός σταθερού και αυταρχικού κράτους στο οποίο οι ξένοι εργάτες από την Αγκόλα, τη Μοζαμβίκη, το Βιετνάμ και την Κούβα στεγάζονταν σε λαϊκές πολυκατοικίες έξω από τις πόλεις χωρίς να αναμειγνύονται με τον τοπικό πληθυσμό. Αντιθέτως, στη Δύση υπήρχε πρόγραμμα σχετικής αφομοίωσης σε μια οντότητα που ονομαζόταν «εργατική τάξη»· σήμερα, αυτή η εργατική τάξη στρέφεται προς τον εθνικισμό, απορρίπτοντας τους ξένους στο εσωτερικό της. Εξάλλου, στη Δυτική Γερμανία υπάρχει ισχυρότερος κοινωνικός ιστός από εκείνον στην Ανατολή, όπου η απουσία ενδιάμεσων κοινωνικών σωμάτων διευκολύνει την εξέλιξη της ακροδεξιάς. Οι Ανατολικοί διαμαρτύρονται ότι έχουν εγκαταλειφθεί στην τύχη τους, παρά τα δισεκατομμύρια ευρώ που επενδύθηκαν για την επανένωση. Πάντως, αν εξετάσουμε τα δεδομένα για την ανεργία, μερικά ανατολικά κρατίδια τα πάνε καλύτερα από το Αμβούργο ή το Ζάαρ, αν και όντως οι επενδύσεις παραμένουν χαμηλότερες από ό,τι στη Δύση. Τέλος, εφόσον παρατηρείται υποεκπροσώπηση των Ανατολικογερμανών σε θέσεις εξουσίας—η Άνγκελα Μέρκελ, η Manuela Schwesig του Σοσιαλδημοκρατικού Κόμματος, η Sahra Wagenknecht και ο σενεγαλέζικης καταγωγής Karamba Diaby είναι εξαιρέσεις—το κόμμα Εναλλακτική για τη Γερμανία εμφανίζεται ως προστάτης τους. Και στην Ανατολική Γερμανία φτάνει στα επίπεδα δημοτικότητας της ακροδεξιάς που παρατηρούνται στη Γαλλία και την Ολλανδία, δηλαδή περίπου 30%.

Αν και στο μείγμα της αμφισβήτησης προστίθεται η γερμανική ιδέα ότι πολλές ευρωπαϊκές χώρες, ιδιαίτερα η Γαλλία, είναι αναξιόπιστοι εταίροι που δεν τηρούν τις δημοσιονομικές τους δεσμεύσεις, ο Φρίντριχ Μερτς είναι γαλόφιλος. Καθώς πρόκειται για κληρονόμο του Χριστιανοδημοκρατικού Κόμματος των δεκαετιών του 1980-1990, με έμφαση στις δυτικές ρίζες, θα είναι σίγουρα πιο ενεργητικός από τον Όλαφ Σολτς στην Ευρώπη. Αλλά η μεγαλύτερη πρόκληση που πρέπει να αντιμετω-

πίσει είναι η αναδιαμόρφωση του παρωχημένου γερμανικού οικονομικού μοντέλου με το φθηνό ρωσικό αέριο, την ασφάλεια που είχε ανατεθεί στις ΗΠΑ και τις εκτεταμένες κινεζικές εξαγωγές. Σ’ αυτό, παραδόξως, το γαλλικό μοντέλο εμφανίζεται σήμερα καλύτερα εξοπλισμένο για τις μελλοντικές προκλήσεις: εκτός του ότι η Γαλλία επενδύει περισσότερο στην τεχνολογία, η γαλλική «αστάθεια» σημαίνει πως οι Γάλλοι αμφισβητούν την πολιτική που εφαρμόζοταν επί πάνω από σαράντα χρόνια και αναζητούν κάτι καινούργιο. Αντιθέτως, στη Γερμανία τα προγράμματα των υποψηφίων παραμένουν κλασικά: οι Σοσιαλδημοκράτες είναι προσκολλημένοι στις επιδοτήσεις, οι Χριστιανοδημοκράτες στις φορολογικές περικοπές. Οι Γάλλοι φαίνεται ότι ακούνε τον Μάριο Ντράγκι και τον Ενρίκο Λέτα περισσότερο από τους Γερμανούς, οι οποίοι ακόμα συζητούν το πρόβλημα της πυρηνικής ενέργειας—μία μορφή επίμονου συντηρητισμού και υποταγής στην ιδεολογία των Πράσινων της δεκαετίας του 1970—και θέτουν πολλά εμπόδια στην επιχειρηματικότητα. Στο δεύτερο νομίζω ότι έχουν δίκιο: το επιχειρείν απαιτεί ρυθμίσεις. Πράγμα που δεν αποδέχεται ο Όλον Μασκ, ο οποίος απογοητεύτηκε από τους Γερμανούς όταν έφτιαχνε το εργοστάσιο Tesla στο Βρανδεμβούργο. Καθώς ο Μασκ ήρθε αντιμετώπος με τα αυστηρά γερμανικά περιβαλλοντικά και κοινωνικά πρότυπα—είχε κακομάθει στο αμερικανικό μοντέλο, που δεν προβλέπει συνδιαχείριση μεταξύ συνδικάτων και εργοδοτών, μια

παράδοση καθιερωμένη στον γερμανικό καπιταλισμό—, εκδικήθηκε τους Γερμανούς στηρίζοντας την ακροδεξιά. Και μάλιστα χωρίς να είναι σίγουρος ότι η ενδεχόμενη άνοδος της στην εξουσία θα διευκολύνει τις επιχειρήσεις.

Γενικά εκτυλίσσεται επίθεση στη φιλελεύθερη Γερμανία του Βερολίνου: οικονομία, ρυθμίσεις, ευρωπαϊκό κοινωνικό μοντέλο· σε όλα όσα συνθέτουν την ευρωπαϊκή ιδέα και εξασφαλίζουν την ευρωπαϊκή συνοχή. Ωστόσο, η ευρωπαϊκή συνοχή απειλείται από την ισλαμική διείσδυση, την οποία μέχρι πρότινος αναγνώριζε μόνο η ακροδεξιά. Αν οι Χριστιανοδημοκράτες κατορθώσουν, όχι μόνο να αναγνωρίσουν το πρόβλημα—πράγμα που έχουν ήδη κάνει—αλλά και να το αντιμετωπίσουν, θα αφαιρέσουν από την Εναλλακτική για τη Γερμανία το μεγάλο της ατού και θα επηρεάσουν όλες τις ευρωπαϊκές δυνάμεις ώστε να κάνουν το ίδιο. **Α**

Αν και συνήθως χαρακτηρίζουμε λαϊκιστές τους ακροδεξιούς, η κ. Μέρκελ υπήρξε η επιφανέστερη λαϊκίστρια

EST 1967
Rock'n Roll

Πέμπτη
06.03
20:00

ATHENS VOICE

ATHENS VOICE GR

WOMAN'S DAY PARTY

Χορηγός

JOHNNIE WALKER

BLACK

Ruby

Υποστηρικτής
FAMELA

Μέρος των εσόδων της βραδιάς, θα διατεθούν στο κίνημα **STRONG me**

www.apolafste.ypefthina.eneap.gr

Απολαύστε υπεύθυνα

ΔΕΗ: Το παρελθόν συναντά το μέλλον

ΣΤΟ 27ο ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

THESSALONIKI

TIDEF27

06-16.03.2025

Με βαθιά προσήλωση που αντανάκλα τον σεβασμό προς τη δημιουργική διαδικασία και τη δύναμη που μεταφέρει κάθε κινηματογραφικό έργο, η ΔΕΗ στηρίζει ενεργά το 27ο Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης. Ως στρατηγικός συνεργάτης του Διεθνούς Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης, επιδιώκει να ενισχύσει τον πολιτιστικό πλούτο και τη διαπολιτισμική ανταλλαγή, προωθώντας παράλληλα την καλλιτεχνική ποικιλομορφία και την καινοτομία.

Το 27ο Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης θα διεξαχθεί από τις 6 μέχρι και τις 16 Μαρτίου 2025, με δεκάδες προβολές, workshops και δράσεις. Στο πλαίσιο του φετινού προγράμματος, θα πραγματοποιηθεί προβολή του ντοκιμαντέρ «L' éclairage revient» (Το φως επιστρέφει), που γυρίστηκε στον Ατμοηλεκτρικό Σταθμό Αλιβερίου. Το συγκεκριμένο βίντεο αποτελεί μέρος του διαδικτυακού φεστιβάλ Κύματα Φωτός, μιας συνεργασίας ανάμεσα στην ΕΛΣ και τη ΔΕΗ, όπου πέντε εμβληματικοί ατμοηλεκτρικοί σταθμοί της ΔΕΗ «ζωντανεύουν», μέσω της μουσικής και της εικόνας, σε καλλιτεχνική επιμέλεια Γιώργου Κουμεντάκη.

Οι δημιουργοί του, Μιχάλης και Παντελής Καλογεράκης, εμπνεύστηκαν από τα τετράδια με σημειώσεις που βρήκαν στο εργοστάσιο και δημιούργησαν έναν ηχητικό κόσμο όπου η ποίηση του Ρεμπώ συνομιλεί με τις σκέψεις των ανθρώπων που εργάστηκαν στο Αλιβέρι.

Με όραμα ένα καλύτερο μέλλον, η ΔΕΗ συνδέει την πράσινη ενέργεια με τον πολιτισμό, δημιουργώντας έναν βιώσιμο κόσμο που εμπνέει, ενώνει και αναδεικνύει την πολιτιστική ταυτότητα της Ελλάδας. Η δέσμευσή της στην καινοτομία και τις αξίες του πολιτισμού ενισχύει τον κοινωνικό της ρόλο και την προοπτική μιας βιώσιμης ανάπτυξης για όλους.

Η Γενική Διευθύντρια Εταιρικών Σχέσεων και Επικοινωνίας του Ομίλου ΔΕΗ, Σοφία Δήμητρα, δήλωσε: «Είμαστε ενθουσιασμένοι, βρισκόμαστε και πάλι στο 27ο Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ και τη Θεσσαλονίκη, την πόλη που είναι συνυφασμένη με τον κινηματογράφο και αποτελεί σταυροδρόμι πολιτισμών. Ως ΔΕΗ βρισκόμαστε στο πλευρό των δημιουργών, οι ιστορίες των οποίων συγκινούν και αποτελούν τροφή για σκέψη, και ανυπομονούμε να τις παρακολουθήσουμε στη μεγάλη οθόνη και να ταξιδέψουμε μαζί τους σε διαφορετικούς κόσμους. Καλό Φεστιβάλ σε όλες και όλους».

Με κεντρικά μηνύματά της «#μετοΦεστιβάλ», «είμαστε όλ@ ένα με τον πολιτισμό», η ΔΕΗ στρέφει τα φώτα στη Θεσσαλονίκη και τις αληθινές ιστορίες που συγκλονίζουν, υποστηρίζοντας ενεργά το πάθος και την αφοσίωση Ελλήνων και ξένων δημιουργών. Η ΔΕΗ στηρίζει ενεργά τις τέχνες και τον πολιτισμό, υποστηρίζοντας όλους και όσα μας οδηγούν στο μέλλον, ένα μέλλον καλύτερο για όλους, όπου τον πρώτο λόγο έχει ο πολιτισμός.

Υποστηρίζοντας την καλλιτεχνική έκφραση των δημιουργών, οι οποίοι δίνουν ζωή σε κάθε πλάνο και κάθε σκηνή μέσα από το έργο τους, καθώς και την πόλη που τόσα χρόνια έχει συνδεθεί με τον πολιτισμό και την 7η τέχνη, η ΔΕΗ στηρίζει τις δραστηριότητες του οργανισμού που πραγματοποιούνται κάθε χρόνο, όπως το Φεστιβάλ Κινηματογράφου, το Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ, το Envia Film Project, το «Σινεμά με Θέα», καθώς και καθημερινές προβολές σε εμβληματικούς χώρους της Θεσσαλονίκης.

Για να εμπνεύσει κάποιος μέσα από το έργο του χρειάζεται πάθος, αφοσίωση, κόπο και, πάνω απ' όλα, ενέργεια. Η ενέργεια είναι η κινητήριος δύναμη για να δώσει πνοή στις ιδέες και τις εικόνες που συγκινούν και συναρπάζουν.

ΤΟ ΦΕΣΤΙΒΑΛ
ΘΑ ΠΡΑΓΜΑΤΟ-
ΠΟΙΗΘΕΙ
ΑΠΟ ΤΙΣ 6 ΜΕΧΡΙ
ΚΑΙ ΤΙΣ
16 ΜΑΡΤΙΟΥ
ΜΕ ΔΕΚΑΔΕΣ
ΠΡΟΒΟΛΕΣ,
WORKSHOPS
ΚΑΙ ΔΡΑΣΕΙΣ

Η ΔΕΗ, ως
στρατηγικός
συνεργάτης του
Διεθνούς Φεστιβάλ
Κινηματογράφου
Θεσσαλονίκης, επιδιώκει
να ενισχύσει τον
πολιτιστικό πλούτο και
τη διαπολιτισμική
ανταλλαγή

Στρατηγικός συνεργάτης

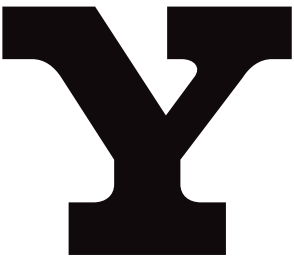
Από τις βόμβες
στη δημοκρατία:

Ο
ΔΗ
ΜΗ
ΤΡ
ΗΣ
ΨΥ
ΧΟ
ΓΙΟΣ
εξομολογείται

Αντιστασιακός, συγγραφέας,
δημοσιογράφος, καθηγητής. Μια ζωή
που δεν χωράει σε ταμπέλες. Ο Δημήτρης
Ψυχογιός μιλά στην ATHENS VOICE.

Του ΠΑΡΙ ΔΟΜΑΛΗ - Φωτό: ΤΑΣΟΣ ΑΝΕΣΤΗΣ

Υπάρχει καλή και κακή βία; Μήπως την κρίσιμη στιγμή αναγκάζεσαι να διαλέξεις πλευρά; Μήπως ηρωοποιούμε το παρελθόν λόγω της επταετίας; Μήπως η γενιά του Πολυτεχνείου χρεοκόπησε την Ελλάδα; Έχουν όριο οι αγώνες; Όλα αυτά αναρωτιέμαι ένα μεσημέρι στο ευρύχωρο σαλόνι του Δημήτρη Ψυχογιού, στην οδό Σπετσών στην Κυψέλη. Ο εκρηκτικός νεαρός με την πλούσια αντιδικτατορική δράση είναι σήμερα ένας γαλίνιος κύριος που με υποδέχεται με χαμόγελο. Το σπίτι είναι καλόγουστο, με βιβλία και πίνακες, το γραφείο –αυστηρά προσωπικός χώρος– με ένα πιάνο στην άκρη και φωτογραφίες στον τοίχο που κουβαλούν την ιστορία τους.

Αφορμή για τη συνάντησή μας ήταν η έκδοση του νέου του βιβλίου *«Η πολιτική στη ζωή και το έργο του Ανδρέα Καρκαβίτσα»* (Επίκεντρο). Το άρωμα του καφέ μπλέκεται με τις

σκέψεις και τις αφηγήσεις. Ένα είναι σίγουρο: Ο Δημήτρης Ψυχογιός αρνείται να ηρωοποιήσει το παρελθόν του. Ήταν εκεί όταν έπεφταν οι βόμβες – έβαλε κι ο ίδιος άλλωστε. Ήταν εκεί όταν η χούντα κατέρρευσε και διαμορφωνόταν η ταυτότητα της Μεταπολίτευσης.

Δεν αποφεύγει τη μνήμη, την ανατρέπει με νηφαλιότητα, ενίοτε και αυτοσαρκασμό. Ο εκκωφαντικός ήχος των εκρήξεων συνοδεύτηκε από (σιωπηλό) αναστοχασμό. Δεν έχει ψευδαιοθήσεις για τη ριζοσπαστική του νεότητα. Αργότερα ο ίδιος έγραψε για τον αδιέξοδο παραλογισμό της τρομοκρατίας. Έχει ασχοληθεί με την πολιτική βία στην ελληνική κοινωνία και έχει μελετήσει (και μεταφράσει) τη Χάνα Άρεντ.

Γεννήθηκε στις αρχές του 1948 στα Λεχαινά Ηλείας και μεγάλωσε στη σκιά του εμφύλιου. Από τις σπουδές Φυσικής και τα πειράματα στο εργαστήριο απέκτησε πολύτιμες γνώσεις χημείας (παρασκευή μολότοφ!). Ως ενεργό μέλος του αντιδικτατορικού αγώνα, πρωτοστάτησε στη δημιουργία της οργάνωσης «20ή Οκτώβρη», που πίστευε στον ένοπλο αγώνα. Στο Παρίσι στράφηκε στις κοινωνικές επιστήμες και γνώρισε από κοντά μεγάλες προσωπικότητες της διανόησης όπως τον Ζαν-Πολ Σαρτρ και τον Πιερ Βιντάλ-Νακέ. Αργότερα, επέστρεψε στην Ελλάδα ως ερευνητής στο Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών, ενώ διδασε για πάνω από 15 χρόνια στο Πάντειο Πανεπιστήμιο. Και φυσικά ατελείωτο γράψιμο. Για περίπου μισό αιώνα, η πένα του δουλεύει συνεχώς. Από το 1990 γράφει ανελλιπώς στο *Βήμα*, αρχικά με το ψευδώνυμο «Βοκκάκιος» και στη συνέχεια –μέχρι σήμερα– ως «Διόδωρος Κυψελιώτης». Αυτό δεν τον εμπόδισε, μάλλον τον βόνησε, να έχει γράψει και καμιά εικοσαριά βιβλία. «Είναι αστείο! Εγώ έγινα επαναστάτης διαβάζοντας την *“Κοινωνία της Αφθονίας”* του Γκαλμπρέιθ», λέει χαμογελώντας. Ήταν μια εποχή όπου η πολιτική συνείδηση δεν διαμορφωνόταν αποκλειστικά μέσα από τις ιδεολογίες και τα κόμματα· καθοριστικό ρόλο έπαιζαν και οι «οργανικοί διανοούμενοι» για τη νεολαία της εποχής: Μπομπ Ντίλαν, Μπιτλς, Ρόλινγκ Στόουνς, Τζόαν Μπαέζ, ακόμα και ο Διονύσης Σαββόπουλος.

Σήμερα ο Δημήτρης Ψυχογιός συνεχίζει να σκέφτεται και να γράφει, είναι παντρεμένος με την Άννα Δαμνινίδη, πατέρας πέντε παιδιών αλλά και παππούς. Η **Athens Voice** φιλοξενεί στις σελίδες της τις εξομολογήσεις του.

– Αναρωτιέμαι αν κινδυνεύσατε ποτέ...

Υπήρχε κίνδυνος, αλλά ευτυχώς δεν μας έσκασε καμιά βόμβα στα χέρια, όπως στον καπμένο τον Σάκη Καραγιωργα. Εγώ σπούδαζα και Φυσική, οπότε έπιαναν τα χέρια μου σ’ αυτές τις δουλειές. Γλίτωνα...

– Πιστεύετε στην τύχη;

Η τύχη πάντα υπάρχει. Αν το δούμε διαφορετικά, η ατυχία ήταν ότι συνέλαβαν και βασάνισαν τους φίλους μου. Ο αρχικός πυρήνας μας διαλύθηκε και τα παιδιά υπέφεραν. Εγώ είχα ήδη φύγει για τη Γαλλία, αλλά ήταν ψυχολογικά δύσκολο να βρίσκομαι εκεί ενώ εκείνοι ήταν στη φυλακή. Έτσι, το διδακτορικό στη Θεωρητική Φυσική φαινόταν πολυτέλεια και εγκαταλείφθηκε.

– Υπήρξατε τυχερό παιδί;

Τα πρώτα χρόνια ήταν όμορφα, γεμάτα ωραίες αναμνήσεις. Ήμασταν μεγάλη οικογένεια, με έξι παιδιά. Σχολείο, φίλοι, διαβάσματα, παιδικά περιοδικά, λίγο ποδόσφαιρο, πολύς πετροπόλεμος! Αλλά και κατηχητικό βέβαια. Ήταν μια εποχή που θριάμβευαν οι θεολόγοι και ο ελληνοχριστιανικός πολιτισμός.

– Σας άρεσαν;

Οι θεολόγοι και τα κατηχητικά; Καθόλου! Ήταν μεγάλη καταπίεση. Από μια άποψη ήμασταν προετοιμασμένοι από την καταπίεση του δασκάλου και του κατηχητικού για τη χούντα που ερχόταν. Έκανα δύο τάξεις του γυμνασίου στα Λεχαινά και το 1962 μετακομίσαμε στην Αθήνα, γιατί η μεγαλύτερη αδερφή μου θα πήγαινε στο πανεπιστήμιο.

– Οι γονείς σας ως άνθρωποι πώς ήταν;

Ο πατέρας μου ήταν ένας ήρεμος άνθρωπος, «λόγιος» της επαρχίας – εφοριακός στο επάγγελμα. Αντιπροσώπευε την απομακρυσμένη έξυπνια μέσα στο σπίτι. Εμείς ζούσαμε ανάμεσα στον θόρυβο που έκανε η μητέρα κυνηγώντας έξι παιδιά (γέλια) και στην πρεμία του πατέρα, ο οποίος, όταν είχε εύκαιρο χρόνο, ασχολιόταν με το περιοδικό *Ηλειακά* που εξέδιδε για την ιστορία της Ηλείας, τη λαογραφία, τη γλώσσα.

– Ποια αρχή τους σας έχει καθορίσει;

Αυτό που κρατώ είναι η αγάπη. Αλλά και τη μελέτη και τα βιβλία που υπήρχαν στο σπίτι. Υπάρχει κι ένα τραύμα (*χαμογελάει*). Στη γειτονιά υπήρχε ένα μικρό μαγαζί όπου τα παιδιά πήγαιναν αυγά κι έπαιρναν καραμέλες ή καμιά σοκολάτα. Εμείς δεν είχαμε κότες, οπότε πήγα ένα περιοδικό. «Τι μου το έφερες αυτό, Δημητράκη; Τα άλλα παιδιά μού φέρνουν αυγά και τα πουλάω, το περιοδικό τι να το κάνω;» Σκέφτομαι συχνά ότι αυτό το βίωμα θα έπρεπε να με απομακρύνει από το γράψιμο (γέλια). Πατί αυτό που είχε αξία για εμένα δεν είχε απαραίτητα και στον έξω κόσμο. Έτσι και το ίδιο το γράψιμο τελικά, νομίζω, το κάνεις πιο πολύ για σένα τον ίδιο.

– Ήσασταν καλός μαθητής;

Μου άρεσε το σχολείο, ναι! Όμως ένιωσα απογοήτευση όταν πρωτοπήγα. Κατάλαβα ότι τα γράμματα ήταν αυτά που είχα ήδη μάθει στο σπίτι, όπως τα περισσότερα παιδιά που μαθαίναμε να διαβάζουμε πριν πάμε σχολείο. Περίμενα να ανακαλύψω κάποια άγνω-

στα μυστήρια. Η δεύτερη απογοήτευση ήρθε στην Αθήνα, όταν από το μεικτό γυμνάσιο βρέθηκα σε αρρένων (γέλια).

Η μνήμη ως βάρος

Το 1948 ο Δημοκρατικός Στρατός εξαπέλυσε δριμεία επίθεση στα Λεχαινά, την Ανδραβίδα και τα Καβάσιλα του νομού Ηλείας. Οι απώλειες ήταν μεγάλο δράμα για πολλές οικογένειες. Ο Ψυχογιός θυμάται χαρακτηριστικά δύο συμμαθητές του, που γεννήθηκαν μετά τον θάνατο των πατεράδων τους και τους είχαν δώσει τα ονόματά τους. Τα Λεχαινά κουβαλούσαν ένα βαρύ κλίμα, όχι μόνο λόγω του εμφύλιου πολέμου, αλλά και της σιωπής που τον ακολούθησε.

– Η οικογένειά σας υπήρξε μαχητική στα πιστεύω της;

Όχι... Π’ αυτό και η δική μου ανάμειξη στα πολιτικά αργότερα ήταν εκληλξη. Τότε, ο εμφύλιος ήταν νωπός, τα τραύματα βαθιά. Πολύ αργότερα κατάλαβα πως, βάζοντας βόμβες κατά της χούντας, ουσιαστικά έπαιρνα μέρος στον εμφύλιο. Η δικτατορία ήταν η φυσική του συνέχεια, αλλά τότε δεν το συνειδητοποιούσαμε.

– Εσείς πώς και συμμετείχατε ενεργά απέναντι στη δικτατορία;

Οφειλόταν κυρίως στην έλλειψη ελευθερίας. Να πηγαίνεις στην μπουάτ και να έρχεται ο αστυφύλακας να σου λέει «τι το θέλεις αυτό το μαλλί;» ή να απολύουν τον καλό δάσκαλό σου από το πανεπιστήμιο... Μπήκα στο πανεπιστήμιο το φθινόπωρο του 1966, και σκοπεύαμε να συνεργαστούμε στις φοιτητικές εκλογές με τους Λαμπράκηδες αλλά ήρθε η δικτατορία.

Οι σπασμένοι κρίκοι της αντιστασιακής αλυσίδας

Ο Ψυχογιός αναπτύσσει φιλία με μια παρέα τελειόφοιτων του Πολυτεχνείου. «Ήταν εξαιρετικοί φοιτητές και –ως μικρότερος– τους θαύμαζα πολύ», λέει σήμερα. Βασικοί ήσαν ο Δημήτρης Χασαπογιάννης, ο Στέργιος Αγγελίδης και ο Λάμπης Ντόλκας. Με την επιβολή της δικτατορίας, ο Ψυχογιός τούς ακολούθησε στη Δημοκρατική Άμυνα. Η οργάνωση αυτή προερχόταν από τον όμιλο «Αλέξανδρος Παπαναστασίου» και αποτελείτο από γνωστές προσωπικότητες του ευρύτερου ακαδημαϊκού χώρου, της διανόησης (και μετέπειτα της πολιτικής): Γεώργιος Φίλιας, Γεώργιος Αλέξανδρος Μαγκάκης, Κώστας Σημίτης, Σάκης Καραγιωργας και πολλοί ακόμα.

– Πώς θυμάστε την πρώτη μέρα του πραξικοπήματος;

Ήρθε ο Λάμπης Ντόλκας στο σπίτι της φίλης μου, Πάτης, μέλλουσας συζύγου του, γειτόνισσάς μου –τότε έμενα στα Εξάρχεια, στον λόφο του Στρέφη–, επειδή φοβόταν πως θα τον συλλάμβαναν. Πράγματι τον έψαχναν, ήταν γενικός γραμματέας της ΕΦΕΕ, της Εθνικής Φοιτητικής Ένωσης Ελλάδος. Είχε ραντεβού στη Δεξαμενή με κάποιους Λαμπράκηδες και πήγα στη θέση του εγώ, που ήμουν άγνωστος στην Ασφάλεια. Λίγο αργότερα, βέβαια, ο ίδιος συνελήφθη. Ο Χασαπογιάννης έφυγε στο εξωτερικό, συνέλαβαν τον Αγγελίδη το καλοκαίρι του 1968· τον βασάνισαν φρικτά. Έχουν φύγει και οι τρεις ωραίοι αυτοί και αγαπημένοι άνθρωποι. Μετά τις αποχωρήσεις και τις συλλήψεις επικρατούσε ταραχή, διότι έπρεπε να εξαφανίσω τα διάφορα πειστήρια. Από μαρξιστικά βιβλία μέχρι

υλικά, όπως το θειικό οξύ που μάζευα από το εργαστήριο χημείας του πανεπιστημίου για να φτιάζουμε μολότοφ – έτσι έλεγαν οι συνταγές τότε.

Ο Ψυχογιός αργότερα συνεργάστηκε με τον Νίκο Κωνσταντόπουλο, μέλος και αυτός της Δημοκρατικής Άμυνας, ο οποίος είχε επαφές με τα ανώτερα κλιμάκια της οργάνωσης. Ωστόσο του καταλογίζει αυταρχικές πρακτικές, που τον οδήγησαν στην αποχώρησή το καλοκαίρι το 1969. Λίγο μετά ο Κωνσταντόπουλος συνελήφθη, ενώ ο Σημίτης διέφυγε στην Ιταλία με ψεύτικο διαβατήριο.

«Έλα να με βρεις στο Παρίσι»

Ο Ψυχογιός διατηρούσε κρυφή (και πάντοτε προσεκτική) επικοινωνία με τον Δημήτρη Χασαπογιάννη, ο οποίος βρισκόταν στη Ζυρίχη. Μια Βραζιλιάνα απεσταλμένη τού μετέφερε ένα σύντομο και σαφές μήνυμα εκ μέρους του φίλου του: «Αν θες δυναμική δράση στην Ελλάδα, έλα να με βρεις στο Παρίσι». Ανταποκρινόμενος στο κάλεσμα, βρέθηκε –στις αρχές φθινοπώρου 1969– στη γαλλική πρωτεύουσα. Εκεί είχαν ήδη τεθεί τα πρώτα θεμέλια από ένα «μωσαϊκό» εξόριστων –διαφορετικών προελεύσεων– οι οποίοι είχαν ενώσει τις δυνάμεις τους ενάντια στο καθεστώς: παλιά μέλη της Νεολαίας Λαμπράκη, της Δημοκρατικής Άμυνας, αλλά και ανεξάρτητοι αγωνιστές. Μέσα σε αυτό το εξεγερσιακό κλίμα του παριζιάνικου «Μάν», που ακόμα δεν είχε σβήσει, γεννήθηκε η οργάνωση Κίνημα 20ής Οκτώβρη. Η ημερομηνία δεν ήταν τυχαία. Στις 20 Οκτωβρίου 1969, μέλος της οργάνωσης τοποθέτησε βόμβα στο Κολωνάκι, πράξη που έμελλε να βαφτίσει το νέο εγχείρημα. Στην οργάνωση στο Παρίσι μετείχαν ο Γιάγκος Ανδρεάδης, ο Μιχάλης Κασίμης, ο Κώστας Βαϊκούσης και άλλοι. Στην Αθήνα, στον πυρήνα που ήταν ο Ψυχογιός, συμμετείχαν οι «Πάνος», Γιώργος Σαγιάς, Νίκος Μανιός (βουλευτής του ΣΥΡΙΖΑ μετά), Νίκος Χρυσανθόπουλος, Αποστόλης Μανωλάκης.

– Ποιες ήταν οι σκέψεις εκείνη την περίοδο;

Ο βασικός διαχωρισμός μεταξύ των οργανώσεων ήταν η στάση απέναντι στη βία. Υπήρχαν εκείνοι που πίστευαν στη δυναμική δράση κι εκείνοι που την απέρριπταν. Τότε οι περισσότερες οργανώσεις (ΠΑΜ, Ρήγας, Άμυνα) είχαν εξαρθρωθεί. Τα γνωστά της αριστερά κυκλώματα η αστυνομία τα εξουδετέρωσε πιο γρήγορα. Το 1969, λοιπόν, δεν υπήρχε πια τίποτα. Και το ερώτημα ήταν: τι κάνουμε τώρα; «Βάζουμε βόμβες!».

–Θυμάστε κάποια επιχείρηση;

Μαζί με τον καλύτερό μου φίλο, ο οποίος είχε το προνόμιο να έχει δίπλωμα οδήγησης και αυτοκίνητο, βάλαμε την πρώτη μας βόμβα. Δεν μας έπιασαν και μετά ο ένας φίλος έφερνε τον άλλον κι έτσι φτιάχτηκε στην πράξη ο πυρήνας μας. Είχαμε τοποθετήσει και εκρηκτικό μηχανισμό στη Σχολή Ευελπίδων.

– Μπορεί η βία να έχει ποτέ αγαθό κίνητρο;

Ναι, μπορεί να έχει αγαθό κίνητρο. Στη συγκεκριμένη, όμως, περίπτωση το κίνητρο ήταν η απελπισία. Αυτό που μας βασάνιζε ήταν τι θα κάνουμε για να ελευθερωθούμε. Δεν ήμασταν επαγγελματίες πολιτικοί και σχεδόν κανείς από εμάς δεν έγινε. Δεν είχαμε κοινωνική και πολιτική εμπειρία, αλλά πιστεύαμε ότι κάνουμε πολιτική. Αν μπορείς να αλλάξεις τις σχέσεις εξουσίας, τότε μόνο κάνεις πολιτική. Εάν όχι, παραμένεις αόρατος και κανείς δεν σε υπολογίζει πραγματικά.

–Έχει μια αυτοκριτική διάθεση αυτό που λέτε...

Φυσικά. Έχω σταθεί κριτικά και αυτοκριτικά γι’ αυτά τα χρόνια, το έχω γράψει πολλές φορές. Το μεγαλύτερο πρόβλημα δημιουργήθηκε στη Μεταπολίτευση. Καταλάβαινα πολύ καλά ότι τόσο η 17 Νοέμβρη όσο και ο ΕΛΑ προέρχονταν από κόλπους οργανώσεων της αντίστασης. Οι τρεις βασικές οργανώσεις του δυναμικού χώρου που διαμορφώθηκαν τότε ήταν η 20ή Οκτώβρη, ο Άρης του Ρήγα Φεραίου και η Λαϊκή Επαναστατική Αντίσταση, από την οποία τελικά γεννήθηκε η 17 Νοέμβρη.

– Εσείς εναντιωθήκατε στη δράση τους επειδή στο μεταξύ είχε αποκατασταθεί η δημοκρατία;

Φυσικά. Επιπλέον, ένιωθα ότι είχα συμβάλει άθελά μου στη δημιουργία του χώρου, γιατί αυτοί επικαλούνταν τον αντιδικτατορικό αγώνα για να νομιμοποιήσουν τη δική τους πρακτική. Όμως δεν ήταν πια νέοι που αντιδρούσαν εναντίοντα σε μια δικτατορία. Πλέον δρούσαν σαν πολιτικοί που είχαν υιοθετήσει τον ένοπλο αγώνα ως πάγια τακτική, όχι ως αναγκαστική επιλογή απέναντι σε ένα ανελεύθερο καθεστώς.

– Άρα δεν είχατε σχέσεις μαζί τους ποτέ;

Όχι, καμία σχέση. Ήμουν πάντα αντίθετος, διότι δεν αποδέχονταν τους κανόνες της δημοκρατίας. Όλα αυτά, πάντως, τα έχει καταγράψει αναλυτικά ο Αλέξης Παπαχελάς στο βιβλίο του για τη 17 Νοέμβρη.

– Έχετε καταλήξει αν τελικά αυτό που δίνει ζωή στις ιδέες μας είναι ο διωγμός τους;

Κοίταξτε, ο κόσμος δεν αντιδρούσε τόσο πολύ ενάντια στο καθεστώς. Ειδικά για όσους ζούσαν στην επαρχία και ήταν μεγαλύτερης ηλικίας, η ζωή τους δεν είχε τεράστια διαφορά μετά το πραξικόπημα. Όσοι ήταν αριστεροί υπέφεραν, γιατί συνελήφθησαν, βασανί-

στηκαν, φυλακίστηκαν, εξορίστηκαν. Η κατάσταση όμως ήταν ήδη άσχημη και πριν από τη χούντα. Η δικτατορία επιβλήθηκε σε μια εποχή που υπήρχε ο χωροφύλακας, η έννοια του νικητή και του ηττημένου, έντονες αντιπαραθέσεις και οξύς πολιτικός λόγος. Εμείς θέλαμε δημοκρατία και ελευθερία.

– Αισθανθήκατε ποτέ ότι γράφετε ιστορία;

Η δράση μας – αρχικά συνδικαλιστική στο πανεπιστήμιο και αντιστασιακή αργότερα– σχετίζεται και με τον ηρωισμό. Αισθάνεσαι ότι μετέχεις στη μεγάλη σειρά των Ελλήνων ηρώων, που ξεκινά από τον Μαραθώνα, περνάει στον Μέγα Αλέξανδρο, στο Βυζάντιο και φτάνει ως την Ελληνική Επανάσταση. Από εκεί, βέβαια, αρχίζει ο διαχωρισμός των ηρώων. Άλλους θεωρούν ήρωες οι μεν άλλοις οι δε. Στην Ελλάδα υπάρχει η κουλτούρα του ασυμβίβαστου ήρωα...

– Η πολιτική είναι υπόθεση «επαγγελματιών»;

Έτσι είναι, έτσι πρέπει να είναι. Εμείς νομίζαμε ότι κάναμε πολιτική αλλά, στην πραγματικότητα, με την ουσία της πολιτικής, δηλαδή τα ζητήματα εξουσίας, δεν είχαμε σχέση.

– Ποιος είναι ένας καλός πολιτικός;

Είναι αυτός που λαμβάνει υπόψη του το δημόσιο συμφέρον και δεν ενδιαφέρεται μονάχα για την επανεκλογή και την προώθησή του στο πολιτικό σύστημα. Στην πολιτική υπάρχουν και προσωπικές φιλοδοξίες που δεν είναι κακές...

– Υπάρχουν κανόνες;

Ο κανόνας της πολιτικής είναι ο ανταγωνισμός για την εξουσία. Αν υπάρχει βία, δεν υπάρχει δημοκρατία. Στη δημοκρατία γίνεται πολιτική συμφωνία για τον τρόπο ανάδειξης στην εξουσία και αποκλείονται η κληρονομική διαδοχή και η άσκηση βίας. Μετριάσαμε λοιπόν, οι περισσότεροι κερδίζουν. Οι πολιτικοί είναι ελεύθεροι, δεν ασκούν βία ο ένας στον άλλον, αλλά πρέπει και ο πολίτης να είναι ελεύθερος να επιλέξει. Θεωρώ, λοιπόν, ότι η δημοκρατία αποτελεί «επαγγελματική» κατάκτηση των πολιτικών από την οποία επωφελομαστε οι πολίτες. Αλλά ούτε αυτοί ούτε εμείς το κατανοούμε έτσι.

Στο Παρίσι με τον Σαρτρ

Δεκέμβριος 1970. Με υποτροφία για διδακτορικό έφτασε στο Παρίσι ο μακρυμάλλης νεαρός, κουβαλλώντας στις αποσκευές του τη δίψα για μάθηση, τις εμπειρίες της αντίστασης αλλά και το βάρος ενός αγώνα που δεν είχε ολοκληρωθεί. Ένας από τους πρώτους ανθρώπους που γνώρισε στη Γαλλία ήταν ο σπουδαίος υπαρξιστής φιλόσοφος Ζαν-Πολ Σαρτρ. «Με πήγε ένας σύντροφος και με σύστησε: “Ήρθε ο μικρός ήρωας από την Ελλάδα»», θυμάται γελώντας ο Δημήτρης Ψυχογιός. Ο Σαρτρ, γνωστός για την αλληλεγγύη του προς όσους αγωνίζονταν ενάντια στην καταπίεση, έκοψε σχεδόν μηχανικά ένα τσεκ – μια αυθόρμητη χειρονομία συμπαράστασης, χαρακτηριστική της γενναιοδωρίας του. «Μια σημαντική γνωριμία ήταν ο ιστορικός και ανθρωπολόγος Πιερ Βιντάλ-Νακέ, εξαιρετικός άνθρωπος και επιστήμονας», θυμάται. Συμμετείχε ενεργά στη στήριξη των εξόριστων Ελλήνων. Όταν διοργανώθηκε δημοπρασία πινάκων για τη χρηματοδότηση της αντίστασης, χρειάζονταν κάποιος να επιβλέπει τις πωλήσεις ώστε να μην πέσουν κάτω από το όριο που είχαν θέσει οι καλλιτέχνες. «Δεν μπορώ να είμαι εκεί, θα είσαι εσύ», του είπε. Έτσι, με δανεικό σακάκι, ο Ψυχογιός βρέθηκε να επιβλέπει τη διαδικασία στο μεγαλοπρεπές Espace Cardin! Για να πάρει πολιτικό άσυλο, του συμπαραστάθηκαν στις γαλλικές Αρχές ο Νίκος Σβωρώνος και ο μεγάλος Βυζαντινολόγος Πολ Λεμερλ.

– Πώς ήταν το κλίμα στο Παρίσι τότε;

Το Παρίσι ήταν μεγάλο κέντρο, σύνναζε κόσμος από κάθε γωνιά του πλανήτη. Βρέθηκαν σ’ ένα εξαιρετικό πανεπιστήμιο, με εργαστήρια, βιβλιοθήκες, ζωντανό φοιτητικό περιβάλλον, γεμάτο συνθήματα και δράση. Έμενα σε πανεπιστημιακή «κnpούπολη», γεμάτη φοιτητές από δεκάδες χώρες, όπου διαρκώς γίνονταν πολιτιστικές εκδηλώσεις – σινεμά, πάρτι. Τα φοιτητικά εστιατόρια πρόσφεραν φτηνό και καλό φαγητό· ιδιαίτερα το εστιατόριο δίπλα στο Ελληνικό Σπίτι ήταν διάσημο σε όλο το φοιτητικό Παρίσι. Όλοι οι Έλληνες εκεί ήμασταν αντιθεςτοι στη δικτατορία, πέρα από λίγους καφιεδες του προξενείου.

– Σας πλησίασαν ποτέ τέτοιοι άνθρωποι;

Μια μέρα συνάντησα τυχαία ένα παιδί που το ήξερα από τους προσκόπους και πήγαμε για καφέ στη Βαβέλ, καφενείο απέναντί από την πολύγλωσση πανεπιστημιούπολη. «Πού σπουδάζεις εσύ;» τον ρωτώ. «Ε, να... ξέρεις, εγώ δεν είμαι για σπουδές εδώ. Τη στρατιωτική θητεία μου κάνω. Έχει πολλούς κομμουνιστές κι εγώ παριστάνω τον φοιτητή», μου είπε όλο υπερηφάνεια (γέλια).

– Συναντήσατε και τον Πέτρο Ευθυμίου στο Παρίσι;

Με τον Πέτρο πηγαίναμε μαζί στο 5ο Λύκειο Αρρένων. Ήταν συμμαθητής με τον αδελφό μου, Πάνο, δύο χρόνια νεότερός μου και, ως καλοί μαθητές, ήμασταν και οι δύο απουσιολόγοι. Είχαμε διασταυρωθεί μερικές φορές, ήξερα ποιος ήταν. Το καλοκαίρι του 1971, μου τηλεφωνεί ο Πάγκος Ανδρεάδης και μου λέει: «Θα έρθει να σε βρει ένα παιδί, έχω μιλήσει μαζί του, είναι αστέρι». Η αποστολή μου ήταν να τον εκπαιδεύσω στα πυρομαχικά. Το ραντεβού ορίστηκε στην Πορτ ντ’ Ορλεάν, κάτω από το άγαλμα του στρατηγού Λεκλέρκ.

Το βιβλίο «Η πολιτική στη ζωή και το έργο του Ανδρέα Καρκαβίτσα» κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Επίκεντρο

Προχωρώ προς το άγαλμα και πέφτω πάνω στον απουσιολόγο από το σχολείο! Δεν δηλώσαμε γνωριμία, δεν αναφερθήκαμε στο παρελθόν μας. Η εκπαίδευση έγινε σε μια γιάφκα εκεί κοντά. Δεν του είπα «σε θυμάμαι» ούτε κι εκείνος άφησε να φανεί τίποτα. Μετά κάναμε αγώνα για να το ξεχάσουμε και οι δύο. Ο φόβος ήταν πάντα παρών: τι κάνεις αν σε συλλάβουν και σε βασανίσουν; Δεν μπορούσες να θεωρείς δεδομένο ότι θα αντέξεις. Για να μην τον προδώσεις, έπρεπε να μην ξέρεις.

– Ολοκληρώσατε το διδακτορικό σας;

Όχι, το εγκατέλειψα τη δεύτερη χρονιά. Μόλις συλλάβανε τους συντρόφους μου, σταμάτησα να παρακολουθώ τα μαθήματα – το διδακτορικό μου ήταν πάνω στη Θεωρητική Φυσική και δεν είχα ούτε χρόνο ούτε ενδιαφέρον. Στράφηκα στην Πληροφορική και ύστερα στις Κοινωνικές Επιστήμες. Όταν γύρισα στην Ελλάδα, εργάστηκα στο Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών κι έκανα διδακτορικό αργότερα στο Πάντειο Πανεπιστήμιο.

Βεργίνα

Την εποχή που ο Μανόλης Ανδρόνικος έφερνε στο φως τον τάφο του Φιλίππου Β΄, ο Δημήτρης Ψυχογιός και ο Ηλίας Νικολακόπουλος πέρασαν έναν μήνα στη Βεργίνα μελετώντας τον «μετασχηματισμό των αγροτικών κοινοτήτων». «Βλέπαμε ανθρώπους να κόβουν τα πεύκα. Είναι δυνατόν να καταστρέφουν έτσι τον λόφο;» Είχαν θυμώσει. Έναν μήνα αργότερα έμαθαν μαζί με όλη την ανθρωπότητα ότι κάτω από τον λόφο κρυβόταν η βασιλική νεκρόπολη των Μακεδόνων. «Ξεκίνησα με Φυσική, πέρασα στην Πληροφορική, μετά στην Αγροτική Κοινωνιολογία και Εθνολογία, τέλος στα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας· τώρα ξαναγυρίζω στη Φυσική μέσω της Μεταφυσικής». Μελέτησε τον κοινωνικό μετασχηματισμό, τη διανομή των εθνικών γαιών, τις οικονομικές δομές της υπαίθρου, περνώντας από το Συρράκο της Πίνδου μέχρι την Πάλαιο της Ακαρνανίας. Στην ερευνητική του πορεία, χρησιμοποίησε διάφορα (κλασικά) οικονομικά μοντέλα, τη θεωρία της γαιοπροσόδου, ενώ ένα γαλλικό βιβλίο που διάβασε εκείνη την περίοδο άφησε το αποτύπωμά του στη σκέψη του. Αναφερόταν στις μικρές γεωργικές εκμεταλλεύσεις στην Ελλάδα και στο πώς αυτές προσαρμόζονταν στις συνθήκες του καπιταλισμού. Από την πολιτική δράση στην επιστημονική έρευνα, η πορεία του Ψυχογιού ήταν μια συνεχής αναζήτηση. Από την αντίσταση στο Παρίσι έως την ανάλυση της επικοινωνίας, το ζητούμενο παρέμενε το ίδιο: να κατανοήσεις τις δυνάμεις που διαμορφώνουν την πραγματικότητα.

Γνωσιακή απόλαυση

– Έπειτα από τόσα κείμενα, υπάρχουν νέα πράγματα που κάθε φορά ανακαλύπτετε στη γραφή; Η ανάγνωση έχει τα μυστικά! Εξακολουθώ να κάνω αυτό που έκανα σ’ όλη μου τη ζωή, να διαβάζω και να αναζητώ νέα γνώση. Συνεχώς ανακαλύπτεις πράγματα που δεν τα ξέρεις, πράγματα που σε κάνουν να βλέπεις τον κόσμο με καινούργια μάτια.

– Είναι ανάγκη ή επιλογή το γράψιμο;

Δεν θα το έλεγα ανάγκη. Το γράψιμο είναι η μοναδική μου επιλογή έκφρασης.

– Ποια βιβλία διαβάζετε ξανά και ξανά;

Σπανίως διαβάζω δεύτερη φορά ένα βιβλίο. Οι αναγνώσεις μου είναι χρησιμοθηρικές. Μόνο αν θέλω να ψάξω κάτι συγκεκριμένο. Η απόλαυση της ανάγνωσης είναι γνωσιακή. Η εμπειρία είναι η ίδια η γνώση. Δεν με μεταφέρει σ’ έναν άλλο κόσμο, όπως κάνει η λογοτεχνία, με την οποία τα τελευταία χρόνια δεν έχω στενή σχέση.

Σημίτης και εκσυγχρονισμός

– Τι σήμαινε για εσάς;

Ο εκσυγχρονισμός ήταν η πλήρης ένταξη της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Αν θυμάσαι, το 1981 ο Κώστας Σημίτης δεν ήταν υποψήφιος βουλευτής γιατί είχε μιλήσει για την «Ευρώπη των λαών», κάτι που δεν άρεσε σε αρκετούς στο ΠΑΣΟΚ. Η ένταξη στο ευρώ ήταν η μεγάλη μάχη λοιπόν. Σήμαινε ότι το πολιτικό προσωπικό δεν μπορούσε πλέον να διαχειρίζεται το νόμισμα αυθαίρετα, να το υποτιμά, να προκαλεί πληθωρισμό ή να μοιράζει χρήματα για εκλογικές σκοπιμότητες. Η απώλεια ελέγχου στο εθνικό νόμισμα ήταν τεράστια παραχώρηση εξουσίας, θετική για τη χώρα οπωσδήποτε. Αλλά ο εκσυγχρονισμός δεν ήταν μόνο οικονομικός. Ο πολιτικός εκσυγχρονισμός, με βασικό παράδειγμα το ΑΣΕΠ, έβαλε τέλος στο πελατειακό κράτος στις προσλήψεις. Το κράτος, οι δημόσιοι οργανισμοί και οι τράπεζες προσλάμβαναν μέσω πολιτικών σχέσεων. Στο Βήμα, όπου έγραφα ως «Βοκκάκιος», σατίριζα το φαινόμενο των προσλήψεων λίγο πριν από τις εκλογές του 1993, όταν προσλάμβαναν κόσμο ενώ δεν υπήρχαν ούτε γραφεία να καθίσουν. Δεν εξαλειφθηκαν οι παθογένειες, αλλά έγινε σοβαρή προσπάθεια. Ο εκσυγχρονισμός ήταν επίσης πολιτισμικός. Ο Σημίτης δεν μίλησε ποτέ για διαπλοκή και συμφέροντα, ενώ δεν χρησιμοποιούσε πατριωτικά συνθήματα και αναφορές στις Θερμοπύλες, τον Κολοκοτρώνη και την Κορυτσά...

– Ποια είναι η ιδεολογία σας σήμερα;

Θεωρώ ότι παραμένω αριστερός. Πιστεύω στην ευρωπαϊκή αριστερά και τη σοσιαλδημοκρατία.

– Ο λαός θέλει πραγματικά τις μεταρρυθμίσεις;

Ο κόσμος δεν θέλει τίποτα. Ούτε γενικώς «μεταρρυθμίσεις», ούτε να αλλάξει η χώρα γενικώς. Θέλει το αριστοτελικό «ευ ζην»: να είναι ευτυχής, με άλλα λόγια. Καταλαβαίνει τις μεταρρυθμίσεις μόνο από τις συνέπειές τους. Αν, για παράδειγμα, κάνει μια ώρα να φτάσει στη δουλειά του επειδή δεν υπάρχουν λεωφορεία, τότε θα είναι υπέρ της μεταρρύθμισης των συγκοινωνιών! Πρέπει να παραδεχτούμε ότι, διαχρονικά, αυτοί που κυβερνούν την Ελλάδα είναι ελάχιστοι. Οι ενδιαφερόμενοι για την πολιτική είναι μικρές μειοψηφίες. Η ιδέα ότι ο λαός κυβερνά μέσω των πολιτικών είναι ψευδής, γιατί στην πραγματικότητα ο λαός δεν θέλει να ασκεί εξουσία: την ευτυχία αναζητά.

– Γιατί συμβαίνει αυτό;

Ακόμα και στην πρότυπη Αθηναϊκή Δημοκρατία ο Αριστοφάνης περιγράφει την αστυνομία της εποχής να κυνηγά τους αργόσχολους στην Αγορά με «μεμιλτωμένον σχοινίον» (σχοινί βαμμένο κόκκινο, που έλερνε όποιον ακουμπούσε) για να τους υποχρεώσουν να ανηφορίσουν ως την Πνύκα. Ακόμα και τότε, οι πολίτες «αντιστέκονταν». Πάντως και στην Πνύκα, όπου συνεδρίαζε η Εκκλησία του Δήμου, δεν χωρούσαν περισσότεροι από 6.000 πολίτες, ενώ εκείνοι –την εποχή του Περικλή– ήταν πάνω από 40.000.

Ψήφος, ρουσφέτι και φυλακή

– Ποια είναι η κεντρική ιδέα του βιβλίου για τον συμπατριώτη σας Ανδρέα Καρκαβίτσα;

Μεγάλωσα με τον Καρκαβίτσα, βλέπαμε την προτομή του στην πλατεία μας, ήμασταν περήφανοι, ήταν ο διάσημος συμπολίτης μας. Για πολλούς, το παράδειγμα μας. Γράφοντάς γι’ αυτόν έληξα να αναδείξω τρία πράγματα: τις κοινωνικές σχέσεις όπως διαμορφώνονται μέσω του θεσμού της προίκας, την πολιτική εμπειρία του ίδιου και το γενικό πολιτικό σύστημα της εποχής του. Το βιβλίο περιγράφει τη βία που ασκείται στους πολίτες από τους κομματάρχες και το κατώτερο πολιτικό προσωπικό. Χρησιμοποιούν τον κρατικό κατασταλτικό μηχανισμό: «Θα με ψηφίσεις, γιατί αλλιώς θα σε τιμωρήσω: με πρόστιμο, σύλληψη, δίκη, φυλάκιση». Αντίθετα, οι πελατειακές σχέσεις υπάρχουν μεταξύ των πολιτικών: οι ανώτεροι χρησιμοποιούν τον δημόσιο πλούτο, διανέμουν μερίδια στους κατώτερους για να τους έχουν υποτελείς. Ο Καρκαβίτσας, σε αντίθεση με τον Παπαδιамάντη, ενεπλάκη στην πολιτική και του κόστισε: τον κυνήγησαν και οι βενιζελικοί και οι βασιλικοί. Δεν ήταν επαγγελματίας πολιτικός. Χωράνε ιδεολόγοι και ερασιτέχνες στην πολιτική; Δεν χωράνε. Το πληρώνουν.

– Πόσο διαφέρουν οι σημερινές πολιτικές σχέσεις σε αυτές του 19ου αιώνα;

Κατά τον 19ο αιώνα, η επιβίωση εξαρτιόταν άμεσα από το κράτος και τους πολιτικούς προστάτες. Σήμερα, η ανάγκη επιβίωσης δεν είναι τόσο πειστική. Το κράτος και η κοινωνία είναι πλουσιότερα, άρα ο πολίτης εξαρτάται λιγότερο από το πολιτικό σύστημα και τις σχέσεις εξουσίας. Ωστόσο, οι πελατειακές σχέσεις δεν εξαφανίστηκαν. Μετά τον πόλεμο, η λογική του ρουσφετιού ήταν ιδεολογικά περιοριστική: «Δεν θα κάνεις ρουσφέτι σε αριστερό». Με τη Μεταπολίτευση, όμως, οι πελατειακές σχέσεις γενικεύτηκαν. Τα κόμματα έγιναν μαζικά, γιατί ο πολίτης είχε να κερδίσει κάτι από αυτά – διορισμούς, πρωτίστως. Όταν το κράτος αποδυναμώνεται, οι πελατειακές σχέσεις εξασθενούν – και μαζί με αυτές τα κόμματα.

– Για ποιο πράγμα στη ζωή σας είστε πιο πολύ περήφανος;

Για μερικά βιβλία και κείμενα που έχω γράψει. Πάντα τη δουλειά μου εκτιμούσα – οι άλλοι εκτιμούσαν τη συμμετοχή μου στην αντίσταση. Τις περισσότερες φορές που βγήκα στην τηλεόραση ήταν για να μιλήσω γι’ αυτό και όχι για κάποιο βιβλίο μου. Το συμπέρασμά μου είναι ότι, δυστυχώς, η βία και ο πόλεμος γοητεύουν!

– Σας αγχώνει το πέρασμα του χρόνου;

Μόνο με την έννοια να μην αφήσω πίσω μου εκκρεμότητες.

– Ποια είναι η φιλοσοφία σας για τη ζωή;

Η προσωπική φιλοσοφία είναι πλέον απλή: Να διαβάζω και να γράφω. Να αγαπώ τους ανθρώπους και να με αγαπάνε· να έχω φίλους, να είναι καλά αυτοί και οι οικογένειές μας, τα αδέρφια μου, τα παιδιά μας, τα εγγόνια... Η γενική, για τον κόσμο, την πολιτική και τους ανθρώπους, είναι πολύπλοκη· περιέχεται στα γράψιματά μου.

Η ματιά του Δημήτρη Ψυχογιού σου αφήνει μια ζεστή αίσθηση. Η παγωμένη Κυψέλη είναι γεμάτη μνήμες αλλά και πάντα σε κίνηση. Λίγα μέτρα πιο πέρα βρίσκεται η οικία του Κωνσταντίνου Κανάρη, που ανατίναξε την τουρκική ναυαρχίδα το 1822, έζησε και πέθανε εκεί το 1877. Οι αμειωμένοι είναι πεπεισμένοι ότι ο λαός είναι ένας συνασπισμός προυχόντων, αρματολών και κλεφτών που αντιστέκονται σθεναρά σε κάθε μεταρρύθμιση, διαφυλάσσοντας ως κόρη οφθαλμού το πελατειακό «πεπρωμένο» που υπάρχει από συστάσεως ελληνικού κράτους. Οι πιο αισιόδοξοι, όμως, δεν κάνουν την ελλίδα τους ότι το εκσυγχρονιστικό ρεύμα μπορεί και σήμερα να μας ηλεκτρίσει... **Δ**

Le Pain Quotidien

Το αγαπημένο all day στέκι
για βιολογικό ψωμί και
αυθεντικές βελγικές λικουδιές

Ανοιξε πέρυσι και πολύ γρήγορα αγαπήθηκε για τη φιλοσοφία, τα αγνά υλικά και κυρίως τις πεντανόστιμες λικουδιές του. Το Le Pain Quotidien είναι το πρώτο κατάστημα στην Ελλάδα του ομώνυμου βελγικού brand που αριθμεί πάνω από 200 καταστήματα σε όλον τον κόσμο. Το όνομά του σημαίνει το ψωμί της ημέρας και αντικατοπτρίζει ολόκληρη τη φιλοσοφία αυτού του υπέροχου βελγικού φούρνου. Το βιολογικό προζυμένιο ψωμί, που ψήνεται καθημερινά, μας φέρνει κοντά με την απλότητα και τη ζεστασιά του.

Στο cozy εσωτερικό του θα βρεις μια μεγάλη ποικιλία από βιολογικά είδη ψωμιού με προζύμι και ένα πλούσιο menu ala carte, με αλμυρές και γλυκές προτάσεις για κάθε στιγμή της ημέρας. Πρωταγωνιστής και στο menu είναι το ψωμί, είτε ως συνοδευτικό είτε ως πρώτη ύλη. Θα το βρεις ανοιχτό από το πρωί, για να απολαύσεις βιολογικό καφέ 100% Arabica και πλούσιο πρωινό ή brunch με τα πιο αγνά εποχιακά υλικά. Οι επιλογές είναι πολλές και περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, μρωδάτα κρουασάν, δημητριακά, βιολογικό γιαούρτι, φρέσκα φρούτα, rapcakes και βιολογικά αυγά σε πεντανόστιμες εκδοχές. Εδώ, όλα τα πιάτα συνοδεύονται από βιολογικό ψωμί και βιολογικό βούτυρο, ενώ ακολουθείται και η βελγική παράδοση που θέλει σε κάθε τραπέζι να υπάρχουν μαρμελάδες και spreads για sharing.

Το menu περιλαμβάνει και πεντανόστιμες προτάσεις για lunch ή ελαφρύ dinner, όπως ολόφρεσκες, χορταστικές σαλάτες, απίθανες τάρτες, σουπές, τα φημισμένα πορτογαλικά pastel de nata, τη φοβερή σπιτική βιολογική γκρανόλα, τις περίφημες ταρτίνες, που είναι η βελγική εκδοχή του open sandwich, και τα ιδιαίτερα flatbreads, που αξίζουν σίγουρα δοκιμής. Το δεύτερο επίπεδο του καταστήματος είναι μια μικρή έκπληξη, με υπέροχη θέα στο πάρκο του Caravel, άνετες πολυθρόνες μπροστά από την τζαμαρία, άπλετο φυσικό φως, καναπέδες και τραπέζια, που δημιουργούν το ιδανικό σκηνικό για remote εργασία, επαγγελματικές συναντήσεις ή και ένα ήρεμο lunch break.

Extra info: Στη μεγάλη βιβλιοθήκη του ισόγειου θα βρεις retail πολλά από τα καλούδια που υπάρχουν στο κατάστημα για να τα απολαμβάνεις και στο σπίτι, όπως τις δικές τους βιολογικές μαρμελάδες, λαχταριστά βιολογικά spreads (must επιλογές το Speculoos και το Chocolate Noir), απίθανα μικρά κεκάκια από αλεύρι αμυγδάλου, μίνι βελγικά βαφλάκια, αλλά και τα μπισκότα Speculoos.

INFO Ιοφώντος 31, Ιλίσια, 2107258533

www.lepainquotidien.com

Le Pain Quotidien – Le Pain Quotidien Greece

Περιοδικό «σχεδία» & WeSwim

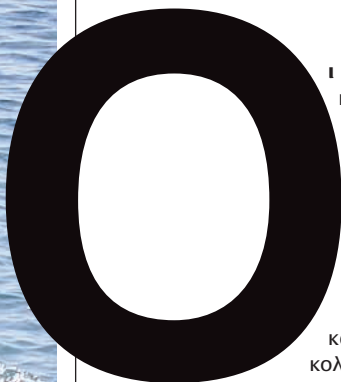
Για μια καλύτερη ζωή σε έναν καθαρό πλανήτη

Μιλήσαμε με τον **Πέτρο Παρθένι**, ιδρυτή της παρέας κολυμβητών ανοικτής θαλάσσης **WeSwim**, για το event που ετοιμάζουν στις 16 Μαρτίου σε μια κοινή δράση για τους άστεγους συμπολίτες μας και για ένα καθαρότερο περιβάλλον

Της ΚΡΥΣΤΑΛΛΗΣ ΓΛΥΝΙΑΔΑΚΗ

Πέτρος Παρθένης

Ο WeSwim και το περιοδικό δρόμου σχεδιά σας καλούν στην Ακτή Βουλιαγμένης για να κολυμπήσετε, να φάτε, να γνωριστείτε και να ευαισθητοποιήσετε όσο περισσότερους ανθρώπους μπορείτε «για μια καλύτερη ζωή σ' έναν καθαρότερο πλανήτη».

Τον **Πέτρο Παρθένη** και τους **WeSwim** τους παρακολουθούμε στενά με την **ATHENS VOICE**. Όχι μόνο επειδή μερικοί από εμάς ανακαλύψαμε την εκστατική χαρά της χειμερινής κολύμβησης μέσα από την παρέα τους, αλλά κι επειδή ο Πέτρος είναι από τους ανθρώπους που, μαζί με τους WeSwim, πρωτοστατεί σε ένα σωρό πρωτοβουλίες που ακονίζουν την κοινωνική ευαισθησία μας, όπως ο καθαρισμός παραλιών και οι δράσεις στο πλευρό ευάλωτων συνανθρώπων μας. Μία από αυτές τις δράσεις ανανεώνει στις 16 Μαρτίου του 2025 στην Ακτή Βουλιαγμένης μαζί με το περιοδικό *σχεδία*, το περιοδικό δρόμου των αστέγων. Και λέω «ανανεώνει», γιατί η τελευταία φορά που συνέπλευσαν αυτοί οι δύο φορείς – η παρέα των WeSwim και η *σχεδία*– ήταν στις 9 Φεβρουαρίου του 2020, έναν μήνα πριν κλειστούμε όλοι μέσα για τον κορωνοϊό. «Θέλαμε να κάνουμε πάλι κάτι τέτοιο με τον **Χρήστο Αλεφάντη**, τον διευθυντή σύνταξης και ιδρυτή του περιοδικού, ο οποίος αγκαλιάζει κάθε τέτοια πρωτοβουλία. Και το '20 είχα βρει χορηγίες, είχα φτιάξει σκουφάκια, είχαμε κολυμπήσει για τη *σχεδία*».

Πώς του είχε έρθει η ιδέα να συνδυάσει τα δύο; τον ρωτώ. «Είχα μόλις γυρίσει από την Κωνσταντινούπολη, όπου πάω κάθε Φεβρουάριο. Ξέρεις, η Τουρκία έχει πολύ μεγάλο community από κολυμβητές ανοικτής θαλάσσης και μεγάλη παράδοση σε κολύμπι μεγάλων αποστάσεων. Πάνε, κάνουν τον γύρο του Μανχάταν, ας πούμε, 50 χλμ. απόσταση. Είναι αυτό που λέμε ultraδες. Γράφουν βιβλία, έχουν φυσικά τον δικό τους διάπλου του Βοσπόρου κάθε καλοκαίρι, στη Σμύρνη και στα παράλια και κάνουν άλλους αγώνες και πάντα, μα πάντα, καλούν κι έρχονται σε επαφή με ελληνικές αντίστοιχες ομάδες. Είναι ένας τρόπος αυτός να συντηρείς την αλληλοεκτίμηση και τη φιλία των δυο λαών μέσα από την κοινωνία των πολιτών».

Πηγές και φέτος δηλαδή; «Μόλις γύρισα!» (Σκέφτομαι ότι στο παρατσάκ γλίτωσε τα χιόνια που παρέλυσαν την Πόλη). «Κάθε Φεβρουάριο που πάω, προσπαθώ να συναντιέμαι, εκ μέρους των WeSwim, και με μια νέα ομάδα ανοικτής κολύμβησης. Φέτος θέλαμε να βρούμε μια ομάδα που βουτάει στο Μπέμπεκ, χιονίζει δε χιονίζει. Αλλά δεν τους πετύχαμε τις μέρες που πήγαμε. Θυμάσαι και πριν από δυο χρόνια που είχαμε πάει μαζί στο Σουάντιγιε;» Πώς δε θυμάμαι! Ο Πέτρος, η Βέρα, ο Αντώνης, η Δήμητρα κι εγώ είχαμε ταξιδέψει στην Πόλη για να βουτηξουμε στα νερά της θάλασσας του Μαρμαρά, απέναντι από τα Πριγκηπόννησα. Φλεβάρης μήνας ήταν πάλι. Αλλά μας πέτυχαν κάτι φοβερές καταιγίδες και κύματα και δεν τα καταφέραμε να κολυμπήσουμε με τους SuadiyeBükü, την τοπική ομάδα χειμερινών κολυμβητών. Είχαμε κι άλλα ευτράπελα σ' εκείνο το ταξίδι, για τα οποία ίσως μια μέρα γράψω ένα πολύ χιουμοριστικό κείμενο, αλλά ας πούμε ότι το πιο γαργαλιστικό ήταν η γνωριμία μας με την ιδιοκτήτρια του διάσημου SmyrnaCafé στο Τζιχάνγκιρ, που απεδείχθη και ανοικτά λεσβία και τραμπικλή... Άβυσσος η ψυχή της γυναίκας.

Εν πάση περιπτώσει, ας ξαναγυρίσουμε στην Κωνσταντινούπολη και στην κολύμβηση ανοικτής θαλάσσης. «Οι Τούρκοι έχουν βαριά φανέλα σαν να λέμε», συνεχίζει ο Πέτρος. «Ξέρεις, φυσικά, την κολυμβητική διάσχιση του Ελλησπόντου από τον λόρδο Βύρωνα τον Μάιο του 1810, στην επιτυχή προσπάθειά του να μιμηθεί τον Λέανδρο, που διέσχιζε τη θάλασσα για να βρει την αγαπημένη του Ηρώ αλλά πνίγηκε στα κύματα». Αναφέρεται φυσικά στη μυθική διάσχιση του Ελλησπόντου από την Άβυδο στη Σηστό, την οποία μνημονεύουν Οβίδιος και Βιργίλιος και φυσικά ο ίδιος ο Βύρων. Οι Τούρκοι λανθασμένα ονομάζουν τον φάρο μπροστά από το Σκούταρι «kiz kulesi», πύργο της κόρης, αναφέροντας στην Ηρώ, παρόλο που βρίσκεται στον Βόσπορο. Ας έχει. Κάτι παραμένει κι εκεί από τον μύθο. «Οι Τούρκοι λοιπόν αναβιώνουν όλα αυτά τα openwater κολυμβητικά γεγονότα, είτε στον Βόσπορο είτε στον Ελλήσποντο είτε σε άλλα σημεία στα παράλια. Έρχονται άνθρωποι απ' όλο τον κόσμο, φυσικά και Άγγλοι που θέλουν να μιμηθούν τον Βύρωνα. Η Τουρκία είναι χώρα με μεγάλο πληθυσμό γενικά, άρα και πολλούς κολυμβητές ανοικτής θαλάσσης. Κάνουν αγώνες ή απλές κολυμβητικές εκδρομές, συναντιούνται, μοιράζονται μεταξύ τους και με ξένους την αγάπη της θάλασσας, που μας χωράει όλους. Ε, κάπως έτσι μου μπήκε κι εμένα κάποια στιγμή η ιδέα να συνδυάσω την κολύμβηση ανοικτής θαλάσσης με την ιδέα της προσφοράς και της αλληλεγγύης». Δηλαδή; «Δηλαδή να φέρω κοντά ανθρώπους που αγαπούν να κολυμπούν τον χειμώνα σε κρύα νερά, ξεπερνώντας τα εμπόδια στο μυαλό τους και το σοκ στο κορμί τους που μπορεί ενίοτε να τους δώσει το παγωμένο νερό, ανθρώπους που μέσα απ' αυτό ανακαλύπτουν εκ νέου τη φωτεινή πλευρά της ζωής, με ανθρώπους που παλεύουν στον δρόμο, στο κρύο, για να βρουν κι αυτοί ξανά το φως στη ζωή τους».

Πώς γίνεται αυτό στην περίπτωση της σχεδίας; «Ο Χρήστος Αλεφάντης μου ξεκαθάρισε ότι η *σχεδία* δεν θέλει αντίτιμο από αυτή τη δράση. Επειδή είναι ένα περιοδικό στο οποίο οι άστεγοι δουλεύουν για να βγάλουν τα προς το ζην με αξιοπρέπεια, δεν είναι φιλανθρωπικός σκοπός. Οπότε πήγαμε από κοινού σε χορηγούς για να καλύψουν όλα τα έξοδα της συμμετοχής

των 250 ανθρώπων που θα λάβουν μέρος, έχουμε την έμπρακτη συμπαράσταση του Ιδρύματος Αθανασίου Κ. Λασκαρίδη (με το οποίο συχνά συνεργαζόμαστε και σε άλλες δράσεις για καθαρό περιβάλλον) και της ίδιας της Ακτής Βουλιαγμένης (ΕΤΑΔ), όπου κολυμπάμε κάθε Κυριακή, και σκοπός μας είναι να κάνουμε αυτό που στα αγγλικά λέμε “to raise awareness” και στα ελληνικά θα μπορούσαμε να το πούμε “ευαισθητοποίηση του κοινού”. Σε καθημερινή αργκό, θέλουμε να κάνουμε “μπούγιο” για να επικοινωνήσουμε τη δουλειά που κάνει η *σχεδία* και τον αγώνα των αστέγων πωλητών της. Είμαστε ένα κίνημα που βγάζει τους ανθρώπους από το comfort zone τους κι άρα θέλουμε να πείσουμε κι άλλους να βγουν από το δικό τους και να κοιτάζουν, με μάτια ορθάνοιχτα, το τι συμβαίνει γύρω τους, τους πωλητές με τα κόκκινα γιλέκα, να αγοράσουν το περιοδικό τους, να τους πουν καλημέρα με ένα χαμόγελο».

Το WeSwim ξεκίνησε πριν από περίπου 10 χρόνια κι έκτοτε, λέει ο Πέτρος, οι συμμετέχοντές του αυξάνονται κατά 60 με 70% κάθε χρόνο. Έχει φτάσει να αγκαλιάζει 300 κολυμβητές μες στον χειμώνα κάθε Κυριακή, ενώ ξεκίνησε από 5 ανθρώπους όλους κι όλους. «Εδώ έρχονται άνθρωποι από την περιφέρεια για το ραντεβού της Κυριακής!» λέει ο Πέτρος. «Είμαστε μια μοναδική ευκαιρία για τους ανθρώπους να χαρούν τη φύση της θάλασσας σε ασφαλές περιβάλλον τον χειμώνα: έχουμε πάντα ναυαγοσώστη, έχουμε αποδυτήρια, έρχονται άνθρωποι με αναπηρικό αμαξίδιο να κολυμπήσουν μαζί μας, άνθρωποι με προβλήματα ή και ολική απώλεια όρασης. Θέλουν να τα αναδείξουμε αυτά, να πούμε πόσο σημαντικό είναι να υπάρχουν οργανωμένες παραλίες όπου οι τυφλοί συνάνθρωποί μας, ας πούμε, μπορούν να κολυμπήσουν με ασφάλεια γιατί υπάρχει ένα καμπανάκι που τους λέει πού μέσα στο νερό βρίσκονται, λόχου χάρη».

Με την οργανωμένη ανοικτή κολύμβηση ο Πέτρος βλέπει ότι μπορούν να επιτευχθούν πολλαπλά πράγματα ταυτόχρονα: «Στην Αγγλία (όπου οι θάλασσες, οι λίμνες και τα ποτάμια είναι απείρως πιο κρύα απ' ό,τι εμάς) έχει αναπτυχθεί ένα φοβερό κίνημα υγείας κι ευεξίας, με ανθρώπους όλων των ηλικιών που κολυμπούν, σαν κι εμάς, 365 ημέρες τον χρόνο και μαζί αντιμετωπίζουν, μέσα στο νερό, τις δυσκολίες τις ζωής τους. Διάβαζα τις προάλλες ολόκληρο άρθρο γι' αυτό στο BBC. Είναι μια νοοτροπία που βοηθάει τους ανθρώπους να ξεπερνούν τις φοβίες τους μαζί, ν' αποκομίζουν τα οφέλη του θαλασσινού νερού μαζί, να απολαμβάνουν την ομορφιά και τη δύναμη της φύσης όλο τον χρόνο μαζί, να χαράσσουν μια υγιή πορεία στη ζωή τους μαζί. Η μη αγωνιστική, μη ανταγωνιστική κολύμβηση ανοικτής θαλάσσης όλο τον χρόνο είναι κάτι μου μας φέρνει κοντά, είτε είμαστε δικαστές, είτε μετατζήδες, στρατιωτικοί, υδραυλικοί, ο CEO της Aegean, η διευθύντρια της Google Νοτιοανατολικής Ευρώπης, συγγραφείς, άνθρωποι που ασχολούνται με τα οικιακά, ΑμεΑ, συνταξιούχοι... Ερχόμαστε στην παραλία όλοι μαζί και απεκδυόμαστε τις επαγγελματικές και ταξικές μας ταυτότητες και, όταν πηγαίνουμε σε άλλες χώρες –καλή ώρα στην Τουρκία– ή έρχονται ξένοι εδώ, απεκδυόμαστε και τις εθνικές μας ταυτότητες και είμαστε όλοι άνθρωποι, όλοι μαζί. Με τα μαγιό μας μόνο, είμαστε όλοι ίδιοι».

Ένα από τα μηνύματα, λοιπόν, που ο Πέτρος και οι WeSwim θέλουν να περάσουν στον κόσμο είναι αυτό: η έννοια της ισότητας μέσα στη θάλασσα, το πανανθρώπινο μοιράσματος. «Ξέρεις, ονειρεύομαι μια νέα “γαλαζία οικονομία” για την Ελλάδα, πέρα από την Ελλάδα της ταβέρνας, της ψαροούκλας, των mojito και των νσιών. Μια Ελλάδα την οποία επισκέπτονται οι άνθρωποι για αναγεννητικό τουρισμό, τουρισμό που σέβεται τον χαρακτήρα της χώρας και τον χαρακτήρα της φύσης της, κι αφήνει πίσω του το τοπίο έτσι όπως το βρήκε, ίσως και καλύτερο. Επισκέπτες που έρχονται επειδή σέβονται τη λεγόμενη “θαλασσοκουλτούρα” μας, είτε αυτή είναι η κουλτούρα της κολύμβησης στη θάλασσα –την οποία (το ξέρω ότι θ' ακουστεί περίεργο) δεν έχουμε διαδεδομένη ως λαός, παρά μόνο το καλοκαίρι, τη στιγμή που οι θάλασσές μας είναι αρκετά ζεστές ώστε να τις απολαμβάνουμε όλο τον χρόνο– είτε μέσα από το σερφ, το windsurf, το paddling, τα aqua aerobics. Θα ήθελα, ας πούμε, στη Βουλιαγμένη να υπάρχει ένα μουσείο της ιστορίας της αγάπης της πόλης για τη θάλασσα, με φωτογραφίες και χάρτες για το πώς ήταν κάποτε η Βουλιαγμένη και πώς γέννησε αυτόν τον πολιτισμό του νερού και των αθλημάτων εντός του».

Στις 16/3 λοιπόν, στην Ακτή Βουλιαγμένης, ο Πέτρος και οι WeSwim σας περιμένουν να έρθετε να κολυμπήσετε για τη *σχεδία*, να πάρετε μέρος στο γιγαντιαίο (δικά του λόγια!) ομαδικό πικ νικ που θα γίνει μετά, με πλήρως ανακυκλώσιμα και φιλικά προς το περιβάλλον υλικά, να μιλήσετε με τον Χρήστο Αλεφάντη, με τους πωλητές του περιοδικού και άστεγους συνανθρώπους μας, να ευαισθητοποιηθείτε κι εσείς για το περιοδικό και να μεταφέρετε τη γνώση σας σε άλλους. Και, πάνω απ' όλα, να βγείτε έξω, να νιώσετε τη χαρά του κρύου νερού στο σώμα σας, να ξεπεράσετε μαζί με άλλους τους φόβους σας, να χαρείτε τη φύση της χώρας μας, να γίνετε κοινωνοί του μηνύματος των WeSwim: με τα μαγιό είμαστε όλοι ίδιοι.

Συμπληρωματικά: Η υποβολή συμμετοχής στο event των WeSwim με τη *σχεδία* ανοίγει στις 28/2. Το λινκ θα το βρουν οι ενδιαφερόμενοι στα social media του WeSwim και της *σχεδίας* σε post & σε stories. [Instagram](#) @weswimgreece / @shedia.streetpaper [Facebook](#) Weswim / Shedia [Και στους ιστότοπους](#) [Weswim.gr](#) / [shedia.gr](#) ** Η προσέλευση των κολυμβητών στην Ακτή Βουλιαγμένης την Κυριακή 16 Μαρτίου θα πρέπει να έχει ολοκληρωθεί μέχρι τις 11:00, το κολύμπι μας θα γίνει στις 12:00 και το πικ νικ με τα πόδια στην άμμο στις 13:15.*

Η ΜΕΤΑΛΛΗ ΧΙΜΑΙΡΑ

ΤΟ ΠΟΛΥΣΥΖΗΤΗΜΕΝΟ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ ΤΟΥ **Μ. ΚΑΡΑΓΑΤΣΗ** ΕΡΧΕΤΑΙ ΣΤΟ **ΕΡΤFLIX** ΩΣ Η ΠΙΟ ΑΚΡΙΒΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΣΤΑ ΧΡΟΝΙΚΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗΣ.
Η **ATHENS VOICE** ΒΡΕΘΗΚΕ ΣΤΑ ΓΥΡΙΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΣΕΙΡΑΣ ΣΤΗΝ ΤΕΡΓΕΣΤΗ.

ΤΗΣ ΧΡΙΣΤΙΝΑΣ ΓΑΛΑΝΟΠΟΥΛΟΥ

στη μικρή οθόνη: ένα καθολικό στοίχημα

Επί 25 χρόνια οι κριτικοί επιμένουν να διαφωνούν ριζικώς για το έργο μου. Οι μισοί ισχυρίζονται πως είναι καλό. Οι άλλοι μισοί πως είναι κακό. Περισσότερο να πω πως εγώ διαφωνώ και με τους μεν και με τους δε. – Μ. Καραγάτσης

#1 Το βιβλίο, το κείμενο, η γλώσσα, η κριτική

Ούτε καν κάποιος με την αυτογνωσία και τη διορατικότητα του Δημήτρη Ροδόπουλου, του άνδρα που κρυβόταν πίσω από το πιο αινιγματικό και γεμάτο παγίδες «Μ.» μπροστά από το «Καραγάτσης», δεν θα μπορούσε να προβλέψει τη διαχρονικότητα των αντιδράσεων στο έργο του. Στα αβαθή του 21ου αιώνα κι ακόμη συζητιέται η πρόθεση των κειμένων του, η γλώσσα και το ιδίωμα του, ο σεξισμός και ο μισογυνισμός που η κριτική «είδε» να διατρέχει τα μυθιστορήματά του, η αντανάκλαση του Ροδόπουλου στους μυθιστορηματικούς καθρέφτες που έσπινε ο Καραγάτσης σε πολυτελείς σάλες και φτωχικές κάμαρες, σε λιμάνια και γκρεμούς, σε γραφεία και μαγαζιά.

«Επί 25 χρόνια οι κριτικοί επιμένουν να διαφωνούν ριζικώς για το έργο μου. Οι μισοί ισχυρίζονται πως είναι καλό. Οι άλλοι μισοί πως είναι κακό. Περισσότερο να πω πως εγώ διαφωνώ και με τους μεν και με τους δε. Και τούτο διότι οι μεν υπέρ επαινούν το έργο μου βασιζόμενοι στα χειρότερα στοιχεία του. Οι δε κατά, το κατηγορούν παρεξηγώντας τα καλύτερα στοιχεία του. Τολμώ να νομίζω πως είμαι ο καλύτερος κριτικός στο έργο μου. Και αυτό για δύο λόγους. Πρώτον, επειδή δεν καβάλησα το καλάμι ώστε να πιστεύω πως είμαι μεγαλοφυής συγγραφέας. Δεύτερον, επειδή δεν κατατρίχομαι από νοσηρό πνεύμα κατωτερότητας ώστε να νομίζω πως είμαι ντιπ καταντί αποτυχημένων. Απλούστατα, είμαι μια ευπρεπής μετριότητα»: αυτό το είχε πει ο ίδιος σε μια από τις σπάνιες ραδιοφωνικές του συνεντεύξεις, ωστόσο, όταν το 1936 έγραφε τη «Χίμαιρα» και το 1953 εξέδιδε τη «Μεγάλη χίμαιρα» – αναθεωρημένη, διορθωμένη, εμπλουτισμένη ως προς την κεντρική ηρωίδα, τη Μαρίνα –, σίγουρα ούτε που φανταζόταν τους πολέμους πολιτικής ορθότητας που θα ξεσπούσαν στο μέλλον αναφορικά με ακριβώς αυτήν του τη λογοτεχνική γέννα, τη Μαρίνα Μπαρέ.

Ούτε και το ότι αυτοί οι πόλεμοι και η οργισμένη κριτική δεν θα απέτρεπαν τη μεταφορά και αυτού του μυθιστορήματός του στη μικρή οθόνη. Κι ότι ακριβώς αυτές οι φωνές περί σεξισμού θα πείσμωναν τους δημιουργούς της επερχόμενης σειράς στην ΕΡΤ ώστε να πλάσουν ένα σενάριο και μια ηρωίδα που απευθύνεται στο σήμερα, δεν αγνοεί τη γλώσσα του βιβλίου, αλλά αφομοιώνει και επικοινωνεί και μοντέρνα διλήμματα, προβληματισμούς και τραγωδίες της σύγχρονης γυναικότητας. Πατί, δυστυχώς, τόσο για τους σοβαρούς όσο και για τους επιδερμικούς κριτικούς του Καραγάτσης, η «Μεγάλη χίμαιρα», λαμβάνοντας υπ' όψιν και τις δεκαετίες κατά τις οποίες γράφτηκε και αναθεωρήθηκε, οριακά είναι, αν όχι ένα φεμινιστικό, σίγουρα ένα γυναικείο κείμενο. Ίσως από τα ελάχιστα της «γενιάς του '30» που τολμούν να «μιλούν» τη γυναικεία σκέψη και την αναστάτωση των γυναικείων ψυχών σε πατριαρχικά εδάφη.

«Δεν γινόταν να μονιάσουν αυτές οι δύο γυναίκες. Τις χώριζε ένα απέραντο διάστημα από χώρες, φυλές και κλίματα. Η μία ήταν κόρη των ξανθών βίκινγκς, των σκληρών πολεμιστών, των αρπάγων του χρυσαφιού και των ηδονών. Η άλλη – Ασιάτισσα, με ψυχή κλειδωμένη – είχε στις φλέβες της το αίμα των αληθινών θαλασσινών, εκείνων που παλεύουν πραγματικά με το κύμα για να εμπορευτούν τον πλούτο της γης. Για τους πρώτους η θάλασσα είναι μέσο· για τους δεύτερους σκοπός.

» «Όταν μπορέσω – συλλογίζομαι η Μαρίνα – να βρω εκείνο που κρύβεται κάτω από τα λόγια της, τότε θα καταλάβω πώς γίνηκα ένα με τούτη τη γη και τους ανθρώπους της». Την ίδια στιγμή η Ρεϊζαίνα έλεγε μέσα της: «Όχι! Εκείνο που θα 'λεγα σε μια γυναίκα που 'χει το ίδιο αίμα μ' εμάς, σ' ετούτη δεν μπορώ να το πω. Δεν θα με καταλάβει. Αλλά κι ούτε θέλω να με καταλάβει».

Το παραπάνω είναι ένα μικρό απόσπασμα από την περιγραφή της ηρωίδας και της οξυδερκούς πεθεράς της, μια μικρή σκιαγράφηση της σχέσης δύο γυναικών με αγεφύρωτες διαφορές – πολιτισμικές κατ' αρχάς –, που καθιστούν και τις δύο κοινωνούς τραγωδίας, αλλά τη μία, την εκ Ρουέν ορμώμενη Μαρίνα, κοινωνό μιας πρώιμης ιδέας περί αυτοδιάθεσης του σώματος, ασχέτως αν αυτή η ιδέα στο τέλος πληρώνεται ακριβά.

Η Μπαρέ δεν μιλά απλώς για την αποσιωπημένη από τα ήθη της εποχής σεξουαλικότητά της. Είναι η γυναικεία σεξουαλικότητα αλαλάζουσα και οριακά κριντζ για την εποχή μας, όμως, τότε; Τόσο το '36 όσο και το '53, οι γυναίκες υπήρχαν από τη μέση και πάνω, κάποτε πάνω και από τον λαιμό. Το υπογάστριο το υπονοούσαν μόνο οι φθινοί συγγραφείς των παράνομων και προσβλητικών για τα χρηστά ήθη σύντομων πορνογραφημάτων μετά φωτογραφίας και η συζήτηση για τη γυναικεία επιθυμία εξαντλούνταν στο φαγητό και στα πενιχρά είδη ομορφιάς εκείνης της εποχής. Όμως, η Μαρίνα – είτε Κομπέρ της νουβέλας «Χίμαιρα» είτε Μπαρέ της «Μεγάλης χίμαιρας» – αρθρώνει λόγο για το σώμα της, τις επιθυμίες και τις κατάρες του. Κι όταν ο Καραγάτσης έλεγε ότι «η Μαρίνα είμαι εγώ» (ακριβώς όπως σχολίαζε ο Φλομπέρ για την Έμα Μποβαρύ του), όσο σεξιστικές κι αν ήταν οι προθέσεις του κατά τους επικριτές του, τόσο προφανές ήταν το κλείσιμο του ματιού προς μια εποχή που ενδεχομένως δεν θα του πολυάρεσε, αλλά στην οποία οι γυναίκες θα απολάμβαναν μια κάποια ισότητα σε θέματα έρωτα και περιουσιακών στοιχείων.

Εννοείται ότι ο «Συνταγματάρχης Λιάπκιν», ο «Γιούγκερμαν», ακόμα και το προσδευτικό πλιν ημιτελές «10» βρίθουν πατριαρχικών επιτελέσεων, ότι χλευάζουν και κακοποιούν τις ηρωίδες τους, ότι οριακά ή και κάποτε πολύ πολύ φανερά τις μισούν. Όχι όμως και η «Μεγάλη χίμαιρα». Ο συγγραφέας της μπορεί να μιλά μια γλώσσα εξεζητημένη, γυαλισμένη, ηδονοβλεπτική κάποτε και εντελώς άβολη στο σήμερα, όμως την κυρία Μπαρέ του, την ώριμη και επιπόλαιη ταυτοχρόνως, την καλλιεργημένη και άπειρη, την ανικανοποίητη και τραγική, την αγαπά. Τόσο, που λίγο ακόμα, αν δεν υπήρχε ανδρικό όνομα στο εξώφυλλο, θα μπορούσε να εικάσει το αναγνωστικό κοινό ότι γράφτηκε από γυναίκα.

#2 Η σειρά, τα γυρίσματα, οι αριθμοί

Πρωί 17ης Φεβρουαρίου, ημέρα Τρίτη, στο εσωτερικό του μπαρόκ καθεδρικού ναού της Σάντα Μαρία Ματζόρε στην Τεργέστη, γυρίζεται ξανά και ξανά, στους 2 βαθμούς Κελσίου, η ίδια σκηνή της επερχόμενης «Μεγάλης χίμαιρας» στην πλατφόρμα του **Ertflix**. Μαύρα μαλλιά, κόκκινη κουρτίνα, μια δωρική γυναικεία μορφή στο καθολικό εξομολογητήριο. Η **Fotini Peluso** είναι η Μαρίνα Μπαρέ έτσι όπως την οραματίστηκε το σενάριο του **Παναγιώτη Ιωσηφέλη**, η σκηνοθεσία του **Βαρδή Μαρινάκη** και η παραγωγή της **Foss Production** του **Στέλιου Κοτιώνη**, που έχει ήδη ►

◀ υπογράψει σοβαρές επιτυχίες όπως το «*Maestro*», η «*Παράλια*», ενώ έχει κάνει τη βραβευμένη διαφορά στον χώρο της διαφήμισης. Όταν γίνεται παύση από το σχολαστικό γύρισμα εκείνης της μίας λήψης που πρέπει να βγει τέλεια, που υπάρχει η πολυτέλεια του γυαλισματος, του σκηνοθετικού φινιρίσματος και της ατμοσφαιρικής σύλληψης, η νεαρή Peluso, τυλιγμένη σε ένα μπουφάν παπλωματάκι, ιδανικό για το κρύο της Τεργέστης, έρχεται να μας βρει. Η ευθραυστότητα ενός γωνιώδους προσώπου που στεφανώνεται από δύο πανέξυπνα κεκριμπαρένια μάτια κάνει κοντράστ με μια κάπως κοντράλτο φωνή, που μιλά άπταιστα τρεις γλώσσες, μακριά από τους νεολογισμούς και τις προφορικές ευκολίες της γενιάς της. «*Σας λυπάμαι λίγο που θα ανεχθείτε τα λάθη και την προφορά μου*», λέει για να σπάσει τον πάγο, και στην επόμενη μία ώρα μετράμε μόνο ένα λάθος και την εκ μέρους της παρατήρηση ότι έπρεπε να τη διακόψουμε για να της υποδείξουμε αυτό το ένα λάθος... Άκου τώρα!

Τα τελευταία 4 χρόνια μένει στο Παρίσι, όμως, λόγω της δουλειάς, ταξιδεύει συνεχώς ανάμεσα σε Γαλλία, Ιταλία και Ελλάδα. Τα γυρίσματα της πολυσυζητημένης παραγωγής ξεκίνησαν τον Οκτώβριο, όμως η Peluso είχε ήδη ξεκινήσει τις συζητήσεις για τον ρόλο κι έπειτα τα διαβάσματα για τη Μαρίνα της «*Χίμαιρας*» πέρυσι τον Απρίλιο. «*Στη Μαρίνα με συγκινεί το ότι δεν είναι ένα αθώο πλάσμα. Είναι μια γυναίκα, ένας περίπλοκος άνθρωπος. Είναι αυθόρμητη και χειριστική, έχει όλα εκείνα τα ελαττώματα που επιβεβαιώνουν από τι είναι φτιαγμένος ο άνθρωπος. Όλες τις ενέργειές της τις καταλαβαίνεις, μπαίνεις στη θέση της, αναρωτιέσαι για καθετί που κάνει "είναι αυτό κάτι που εγώ δεν θα το έκανα ποτέ,"* Και μετά, η Μαρίνα είναι μια ηρωίδα που από την αρχή ως το τέλος τρέχει προς τη μοίρα της, ενώ παράλληλα τη χτίζει αυτή τη μοίρα, τη φτιάχνει κομματάκι κομματάκι, σκαλοπάτι σκαλοπάτι, σε μια σκάλα που μόνο εκείνη γνωρίζει πού πάει». Τη ρωτάω για τη μονίμως ανοικτή συζήτηση που από καιρού εις καιρόν αναζωπυρώνεται και αφορά τον «σεξιστή, μισογύνη Καραγάτση» και για τη «*Μεγάλη χίμαιρα*» η οποία από πολύ φεμινιστικό κόσμο θεωρείται μυθιστόρημα φτιαγμένο «από τα υλικά του αφέντη» που θα 'λεγε και η Όντρι Λορντ. Η Peluso δεν μασά τα λόγια της.

«*Δεν συμφωνώ με αυτή την οπτική. Κατ' αρχάς το μυθιστόρημα γράφτηκε από έναν άνδρα του '50 και επίσης αυτό το έργο μιλά για μια ηρωίδα που γεννήθηκε την εποχή που γεννήθηκε η γιαγιά μου. Θέλω να πω, αν σκεφτώ ότι η γιαγιά μου, εκείνη την εποχή, είχε την ευχέρεια της Μαρίνας, τα μέσα αυτής της γυναίκας να ζήσει όπως αποφάσισε, μπορούμε να μιλάμε για σεξισμό; Σκέψου λίγο: μιλάμε για μια γυναίκα, που, ξαναλέω, εκείνη την εποχή είχε τη δυνατότητα να φύγει, είχε την ευκαιρία να ζήσει τις επιθυμίες της, την τύχη να έχει ένα βάρος πιο μεγάλο, αλλά και διαφορετικό από αυτά που είχαν οι γυναίκες εκείνη την περίοδο, αυτό είναι σεξιστικό; Μου φαίνεται εντελώς επιφανειακό και αντιπαραγωγικό να κρίνουμε ως σεξιστικό κάτι μιας άλλης εποχής, τη στιγμή που και εμείς, τώρα το 2025, έχουμε τα κεφάλια εντελώς μέσα, σε μια κοινωνία που εξακολουθεί να είναι εντελώς έτσι! Αλλά, la verita fa male (μτφρ. "η αλήθεια πονάει", στα ιταλικά). Δεν μας αρέσει ότι αυτό είναι το παρελθόν που μας ανήκει, δεν μας αρέσει μια γυναίκα που πρέπει να παλέψει τόσο πολύ, γιατί δεν μπορούμε να το πούμε – σε μια κοινωνία που θέλει να παριστάνει την ανοιχτόμυαλη, αλλά δεν είναι. Συγγνώμη, αλλά με αυτά είμαι πολύ πεσιμίστρια. Οπότε, για να το κλείσω, για μένα η ιστορία της Μαρίνας είναι πάρα πολύ σύγχρονη και τα μηνύματα που μεταδίδει είναι οικουμενικά. Λυπάμαι! Θα ήθελα πάρα πολύ να είναι ντεμοντέ αυτά τα πράγματα για τα οποία συζητάμε τώρα, αλλά όχι, δεν είναι».* Το σκηνοθετικό σημείωμα του Βαρδή Μαρινάκη συμβαδίζει με την ανάγνωση της νεαρής Peluso: «*Η "Μεγάλη χίμαιρα" είναι μια συναρπαστική κινηματογραφική μίνι σειρά με σύγχρονη γραφή, μακριά από στερεοτυπικές αναπαραστάσεις, που θα επικεντρωθεί στο συναισθηματικό φορτίο του έργου και στο αγωνιώδες εσωτερικό ταξίδι της Μαρίνας στην πορεία της για τη λύτρωση, που ποτέ δεν βρίσκει. Η φόρμα, οι σκηνές οι διάλογοι του σεναρίου, το acting, η χρήση της κάμερας και του φωτός, τα σκηνικά, τα κοστούμια, η μουσική θα συντελούν οργανικά ώστε ο θεατής να βιώσει το ταξίδι της Μαρίνας με την ίδια συναισθηματική ένταση που το βιώνει κατά την ανάγνωση του βιβλίου του Μ. Καραγάτση*».

#3 Αθήνα, Σύρος, Τεργέστη – Από το μυθιστόρημα στην τηλεοπτική ενσάρκωση

Την επόμενη ημέρα, στους -6°C της Τεργέστης, τα γυρίσματα συνεχίζονται, αυτή τη φορά στο νεκροταφείο της Αγίας Άννας, με μια σκηνή όπου η Μαρίνα επισκέπτεται τον τάφο της μητέρας της. Ο Καραγάτσης ήθελε αυτή τη μητέρα ελευθερίων θών, περιφρονημένη από την κόρη της, λόγω των

επιλογών της, αλλά και κάτοχο μιας σεβαστής περιουσίας που θα καθόριζε τη ζωή του κοριτσιού το οποίο, αργότερα στη ζωή του, ντρεπόταν για εκείνη τη μητέρα. Η επιμονή του Βαρδή Μαρινάκη –και συνολικά της συμπαραγωγής (EPT, Foss Productions, Beta Films, MomPracem Film και Boo Productions)– στη λεπτομέρεια είναι παροιμιώδης. Ακόμα και στις ατυχίες και τα αναπάντεχα των πολύμηνων γυρισμάτων, όλοι τους ήταν αποφασισμένοι: την πρώτη ημέρα γυρισμάτων στη Σύρο, στην εναρκτήρια σκηνή που το πλοίο με τον Γιάννη (**Ανδρέας Κωνσταντίνου**) και τη Μαρίνα μπαίνει στο λιμάνι, η καταρρακτώδης βροχή προστάζει διακοπή κάθε εργασίας. Αμ δε! Η σκηνή θα γυριστεί λίγες ώρες μετά, κι ας είναι όλοι –και όλα– βρεγμένα. «*Το πώς πήραμε άδεια για γυρίσματα στην Πανεπιστημίου και στη Διονυσίου Αρεοπαγίτου θα μπορούσε να είναι μια σειρά από μόνο του*», εξηγεί γελώντας ο Στέλιος Κοτιώνης. Και ναι, ο λόγος γίνεται για εκείνη την είδηση που έκανε τον γύρο του διαδικτύου στα μέσα του περασμένου Γενάρη και στις αρχές Φλεβάρη και έδειχνε απορημένους περαστικούς να βλέπουν τους δύο διάσημους δρόμους της Αθήνας να μπαίνουν σε χρονοκάψουλα και να πηγαίνουν έναν αιώνα πίσω. Πανεπιστημίου και Διονυσίου Αρεοπαγίτου για 48 ώρες μεταμορφώθηκαν σε σκηνικά πόλης του 1930, με περισσότερους από 150 κομπάρσους να βοηθούν στα γυρίσματα. Πάρκα, γειτονιές και δρόμοι έγιναν μια πιστή αναπαράσταση εκείνης της εποχής – ας είναι καλά σκηνογράφοι, τεχνικοί και ηθοποιοί, που αποφάσισαν ότι ένα Σαββατοκύριακο φτάνει και περισσεύει για ένα τέτοιο θαύμα. Ο Κοτιώνης και η ομάδα του πιστεύουν στα θαύματα και οραματίζονται εδώ και καιρό να αλλάξουν οριστικά τη συνθήκη στην ελληνική μυθοπλασία, αλλά με σοβαρότητα, επιμονή και όρεξη για σημαντικές διαφοροποιήσεις. Ας πούμε, το πιο απλό: μια σειρά εποχής –και έχουμε δει αρκετές τα τελευταία χρόνια, καλές, κακές και μέτριες– συνήθως παίρνει ρούχα από τα ίδια βεστιάρια. Εδώ έγινε έρευνα, με 6.000 κομμάτια (κοστούμια, παπούτσια, αντίκες) να καταφθάνουν από Ισπανία και Ιταλία, προκειμένου να δοθεί αυτό το αναγκαίο ειδικό βάρος που προσδίδουν τα σκηνικά και τα κοστούμια σε μια μεγάλη παραγωγή.

Τα γυρίσματα στη Σύρο, που ολοκληρώθηκαν τα Χριστούγεννα, για 60 ημέρες μετέτρεψαν το νησί σε φυσικό πλατό – τα υπέροχα νεοκλασικά κτίρια της Ερμούπολης εγγυόνταν για την τήρηση της ιστορικότητας της εποχής του '30. Το πέρασμα στην Τεργέστη –και όχι στη Ρουέν– σχεδόν αυτονόητο. Όταν η αποστολή μάς ξέβρασε στον καστρόπυργο Ρούσιτς, χτισμένο στην περιφέρεια Κόλιο –μία σφήνα στη βορειοανατολική γωνία της περιφέρειας Φρίουλι Βενέτσια Τζούλια, που περιλαμβάνει τους λόφους βόρεια της επαρχίας Γκορίτσια μέχρι τα σύνορα με τη Σλοβενία–, ήταν προφανές το «γιατί» αυτός ο τόπος, αυτό το σημείο, αυτό το κάστρο ήταν το ιδανικό σκηνικό για τους τραγικούς ήρωες της «*Μεγάλης χίμαιρας*»: κάθε γωνιά ένα κομμάτι ιστορίας, επενδεδυμένο με σπάνιες αντίκες και υλικά αντικείμενα μιας άλλης εποχής. Όταν εμείς στέκαμε με μάτια γουρλωμένα μπροστά στα τεχνουργήματα των πυλών, της μεγάλης σάλας, της αίθουσας του μπιλιάρδου, του Δωματίου των Κυριών με τις συλλεκτικές καραμπίνες σε προθήκες, λογικά από κάπου στο σύμπαν χασκογελούσε ο Giulio Ettore Ritter de Zàhony, που το 1868 αγόρασε τον λόφο Ρούσιτς για να τον χαρίσει στην κόρη του, Elvine, ως δώρο γάμου. Μέχρι το 1877 το κτήμα είχε ήδη λάβει την οριστική του διάταξη, η οποία καθορίστηκε από τον κόμη Theodor Karl Leopold Anton De La Tour Voivre, με δύο κύριες ομάδες κτιρίων – τα χωράφια, τα κελάρια και τους στάβλους στη μία πλευρά, και τον πύργο και τους κήπους της, το σχολείο, την εκκλησία και το κλωστήριο στην άλλη.

Μέχρι το τραγικό της τέλος, η Μαρίνα του Καραγάτση –και του Βαρδή Μαρινάκη– θα ζήσει όμορφα. Μέχρι το τέλος αυτού του κειμένου, η υπερπαραγωγή των 6 εκ. ευρώ θα έχει ήδη εγκαταλείψει την Τεργέστη και θα γυαλίζει το φινάλε της με γυρίσματα στη Μύκονο, τη Δήλο και τη Ρήνεια, που με τη δύναμη της τεχνολογίας VFX θα αναστήσουν περιοχές και σημεία που έχουν πια περάσει στην αιωνιότητα. Αν το στοίχημα είναι η τηλεθέαση, έχει ήδη κερδηθεί – **Καριοφυλλιά Καραμπέτη, Γιάννος Περλέγκας, Ανδρέας Κωνσταντίνου, Δημήτρης Κίτσος, Δημήτρης Τάρλοου, Αλεξάνδρα Αϊδίνη, Ελισσαίος Βλάχος, Γιάννης Νταλιάνης** και άλλοι εξαιρετικοί ηθοποιοί δεσμεύτηκαν γι' αυτό. Όμως, στοίχημα είναι και η μεγάλης πνοής ελληνική μυθοπλασία, που κάποτε έπρεπε να βγει από τους τέσσερις τοίχους και τις συμβατικές στιχομυθίες των διαλογιστών ατέρμωνων, εξαντλητικών καθημερινών σειρών χαμηλού μπάτζετ. Και όπως όλα δείχνουν, και αυτή η παράμετρος του μεγάλου στοιχήματος της «*Μεγάλης χίμαιρας*» έχει κερδηθεί. Ραντεβού στις οθόνες για να το διαπιστώσει και το τηλεοπτικό κοινό. **Α**

1 Στην αίθουσα του μπιλιάρδου, μία από τις πλέον εμβληματικές σάλες του Πύργου Ρούσιτς.
2 Η σκηνή του γάμου Γιάννη Ρεϊζή (Ανδρέας Κωνσταντίνου) και Μαρίνας Μπαρέ (Fotini Peluso), μια σκηνή καθ' όλα προφητική για το τραγικό τέλος αυτής της ένωσης.
3 Στην κλακέτα τα ονόματα του σκηνοθέτη Βαρδή Μαρινάκη και του κινηματογραφιστή Πύργου Βαλσάμη.

4 Η πρωταγωνίστρια Fotini Peluso.
5 Ο μπαρόκ ναός της Σάντα Μαρία Ματζόρε, σημείο αναφοράς στο ειδικό σκηνικό της Τεργέστης.
6 Ο Πύργος Ρούσιτς, απόκτημα του Έκτορ Ρίττερ ντε Ζάχονι από το 1868 και κατοπινό δώρο γάμου της κόρης του, Ελβίν.
7 8 Αυτοκίνητα και αντικείμενα εποχής, κοστούμια από βεστιάρια της Ιταλίας και της Ισπανίας: για την παραγωγή ακόμα ένα στοίχημα ήταν τίποτα να μη θυμίζει ίδιο βεστιάριο, ίδια ατμόσφαιρα, ίδια συνθήκη με κάθε άλλη σειρά εποχής μέχρι σήμερα.

© KLIMAKA

Νεαρές μπτέρες στο προσκύνημα
του Άι Πάννη του Ρώσου στην Εύβοια

Γάμοι Ρομά

Γιατί παντρεύονται τόσο μικροί;

Οι πρώιμοι και καταναγκαστικοί γάμοι, η πρώιμη μητρότητα,
ο εθιμικός γάμος και η ζωή όταν η ηλικία γάμου έρχεται από τα 13

Του ΤΑΚΗ ΣΚΡΙΒΑΝΟΥ

Είχε μαύρα μάτια, κατάμαυρα μακριά μαλλιά και μια ομορφιά εξωτική. Θα 'μουν 12-13 χρόνων, τόσο θα ήτανε κι εκείνη. Κάθε καλοκαίρι πηγαίναμε στο χωριό και στην άκρη, καμιά εκατοστή μέτρα από τα τελευταία σπίτια, κατασκηνώνε μια ομάδα Ρομά. Ένα μεγάλο τσούρμιο από γυναίκες και κορίτσια γυρνούσαν στα σπίτια και διακόνευαν, έτσι έλεγε η μάνα μου, ζητώντας ψωμί, πατάτες, λάδι, τέτοια πράγματα. Ένα μεσημέρι πέρασαν κι από το σπίτι μας, τότε την είδα. Όλες τις άλλες ημέρες δεν ξαναπήγα για μπάνιο με την οικογένεια, καθόμουν σπίτι μήπως ξαναπερνούσαν, και τα βράδια τη σκεφτόμουν. Μια παιδική αγάπη που δεν ξαναείδα ποτέ. Θυμόμουν αυτή την ιστορία οδηγώντας προς το Ζεφύρι. Πολύ εύκολο: παίρνεις τη Λιοσίων κι όλο ευθεία βγαίνεις στο Καματερό, μέχρι που ένα φανάρι σε πάει δεξιά, στην Παναγίας Γρηγορούσας, κι έφτασες. Εκεί, απέναντι από το 2ο Γυμνάσιο, βρίσκεται εδώ και 25 χρόνια το **Κέντρο Ημέρας για Ρομά** της ΚΛΙ-ΜΑΚΑ, η οποία συμμετέχει στη διακρατικό έργο «Roma Influencers», βάζοντας τέλος στον κύκλο των πρώιμων γάμων και της πρώιμης μητρότητας στις κοινότητες των Ρομά (Ελλάδα, Ρουμανία, Ιρλανδία, Πορτογαλία). Ήταν η ώρα του σχολάσματος και μεγάλες ομάδες παιδιών έφευγαν από το σχολείο φωνάζοντας και γελώντας, άλλα από την πόρτα άλλα πηδούσαν τα κάγκελα. Μου φάνηκε ότι ήταν σχεδόν όλα αγόρια. «Η σχολική διαρροή για τα κορίτσια είναι πολύ μεγαλύτερη, γιατί οι οικογένειές τους τα ετοιμάζουν για να παντρευτούν», λέει η **Ευγενία Ζαρόκωστα**, συντονίστρια του Κέντρου τα τελευταία 5 χρόνια. Τι είναι ο πρώιμος γάμος; «Όταν ο ένας ή και οι δύο στο ζευγάρι είναι κάτω των 18. Δεν είναι κάτι που αφορά μόνο την κοινότητα των Ρομά ούτε μόνο την Ελλάδα, είναι κάτι ανεξάρτητο από χώρα, πολιτισμό, θρησκεία. Στη χώρα μας πρώιμοι γάμοι γίνονται και στην κοινότητα των μουσουλμάνων της Θράκης, και στην κοινότητα των μεταναστών, αλλά και στον γενικό πληθυσμό», λέει η Ε. Ζαρόκωστα. Στατιστικά της ΕΕ λένε ότι το 46% των κοριτσιών Ρομά στην Ευρώπη παντρεύονται κάτω από 18 ετών και το 33% γίνονται ανήλικες μπτέρες. Πόσοι πρώιμοι γάμοι γίνονται στην Ελλάδα κάθε χρόνο; Κανείς δεν ξέρει. Ούτε πόσα ανήλικα κορίτσια γίνονται μπτέρες. «Δεν έχουμε σαφή εικόνα, γιατί δεν υπάρχουν στατιστικά στοιχεία. Από την εμπειρία μας, όμως, εδώ, που δεν έρχονται άνθρωποι μόνο από το Ζεφύρι, αλλά και από το Μενίδι, τα Άνω Λιόσια, τον Ασπρόπυργο και άλλες περιοχές, διαπιστώνουμε ότι τα ποσοστά αυτά είναι πολύ υψηλότερα».

Στην κοινότητα των Ρομά, η ηλικία γάμου ξεκινά από την ηλικία των 13 ετών και, συνήθως, μέχρι τα 18 έχουν παντρευτεί όλοι. «Είναι εξαιρετικά σπάνιο κάποιος να είναι 30 χρονών και ανύπαντρος, κι αν υπάρξει η κοινότητα θα θεωρεί ότι έχει κάποιο κουσούρι», λέει η Ε. Ζαρόκωστα. Και σημειώνει ότι ο πρώτος γάμος είναι ένα είδος καταναγκαστικού γάμου, γιατί τα παιδιά δεν είναι σε θέση να γνωρίζουν τις επιπτώσεις που μπορεί να έχει στη ζωή τους, γιατί δεν μπορεί να είναι ελεύθερη και πλήρης η συναίνεσή τους.

Ο εθιμικός γάμος

Στην κοινότητα των Ρομά υπερισχύει ο εθιμικός γάμος. Παντρεύονται με «λόγο». Αν παντρευτούν με θρησκευτικό ή πολιτικό γάμο ή αν έρθουν σε σύμφωνο συμβίωσης, αυτό θα γίνει αργότερα ή ποτέ. Και στις περισσότερες περιπτώσεις οι άνδρες δεν αναγνωρίζουν τα παιδιά τους. Έτσι, αν χωρίσουν, εναπόκειται στη... διακριτική τους ευχέρεια να βοηθήσουν την πρώην γυναίκα τους και τα, πολλά συνήθως, παιδιά τους. Λέει η Ε. Ζαρόκωστα: «Ο πρώτος γάμος αποτελεί έναν εθιμικό κανόνα, με παράδοση πολλών αιώνων και με πολλές αιτίες. Μία από αυτές είναι ο τρόπος ζωής των Ρομά, οι δύσκολες συνθήκες διαβίωσής τους, που έχουν συνέπεια τόσο την αυξημένη παιδική θνησιμότητα όσο και το χαμηλότερο μέσο όρο ζωής – τουλάχιστον 10 χρόνια κάτω από τον γενικό πληθυσμό. Η πραγματικότητα αυτή “επισηπύει” όλες τις δραστηριότητες που έχουν σχέση με τη ζωή, μεταξύ αυτών τον γάμο και την αναπαραγωγή. Μια άλλη αιτία είναι η εμμονή της κοινότητας των Ρομά στις κοινωνικές αντιλήψεις περί παρθενίας της κοπέλας, την οποία ένας γάμος σε πολύ νεαρή ηλικία θα προστατεύσει».

Οι «απαγωγές» των κοριτσιών και τα έθιμα ανάμεσα στις φάρες

Ο Μάκης είναι 18 χρονών. Παντρεύτηκε στα 17 του και η γυναίκα του ήταν 16. «Γνωριστήκαμε στο TikTok και τα φτιάξαμε. “Μ’ αγαπάς”, της λέω, “να έρθω να σε πάρω;”. Δώσαμε ένα ραντεβού, μάζεψε μερικά ρούχα και την έκλεψε. Ο πατέρας της ήξερε ότι κάναμε παρέα και με πήρε τηλέφωνο. “Ναι”, του είπα, “εγώ την έχω κλέψει”». Ο πατέρας της κοπέλας είχε κάποιες αντιρρήσεις αρχικά, αλλά τελικά οι δύο οικογένειες τα βρήκαν. «Όπου υπάρχουν αντιρρήσεις, υπάρχουν και οι λύσεις», λέει ο **Αντώνης Τσακίρης**, παππούς του Μάκη. Κάτσαμε στην αυλή του σπιτιού του κι απέναντι δεν υπήρχε τίποτα, μόνο το βουνό. Κι ένας διπλός ελληνικός στη χόβολη, που μας έφτιαξε η νύφη του, βάλαμο για το κρύο. Ο Α. Τσακίρης είναι 61 χρονών, έχει πέντε παιδιά και δεκαέξι εγγόνια. Είναι, επίσης, κοινωνικός διαμεσολαβητής της ΚΛΙΜΑΚΑ και πρόεδρος του **Σωματείου Ελλήνων Τσιγγάνων «Η Φιλική Εταιρεία»**. «Παλιότερα οι γάμοι γίνονταν πιο πολύ με προξενιά. Κι εγώ με προξενίο παντρεύτηκα, στα 19, μετά τον στρατό. Δεν την είχα δει τη γυναίκα μου, οι γονείς μου τη ζήτησαν και τα συμφώνησαν οι δύο οικογένειες. Την είδα κι εγώ μετά, μου άρεσε, “πάμε”, είπα, “βαράτε”. Σήμερα έχει αλλάξει αυτό, παντρεύονται και από έρωτα. Γνωρίζονται από τα κινητά και κλέβονται. Μετά πέφτουνε στη μέση οι οικογένειες, οι συγγενείς και τις πιο πολλές φορές τα βρίσκουνε. Αλλά θα πρέπει να συμφωνήσει ο πατέρας. Αν ο γαμπρός είναι όλη μέρα στα φρουτάκια και στα καφενεία τι να τον πάρεις να τον κάνεις, να τον φορέσεις στον λαιμό;». Πώς γίνονται τα προξενιά; «Πάμε είτε οι ίδιοι στην άλλη οικογένεια είτε βάζουμε διαμεσολαβητές. Ο άλλος, αν δεν σε ξέρει, σου λέει κάτσε να δούμε, να μάθουμε ποιος είσαι και τι κάνεις. Κάποιοι ρωτάνε τα παιδιά τους, ή πριν το προξενίο ή μετά. Κάποιοι όχι. Καλό είναι να τα ρωτάς. Και καλό είναι να φτάνουν τα παιδιά τουλάχιστον 17-18 χρονών για να παντρευτούνε. Μπορεί ένα παιδί 13 χρονών να γίνει μάνα; Αφού είναι παιδί ακόμα. Και μη νομίζεις, μιλάμε, το πολεμάμε να μην παντρεύονται μικρά τα παιδιά, λέμε ότι θα το κάνουμε, αλλά να που τελικά δεν το κάνουμε». Ο γάμος του Αντώνη κράτησε 4 μέρες. «Έτσι γινότανε παλιά. Και το τελευταίο βράδυ έφευγε το ζευγάρι να “κοιμηθεί” και γυρνούσε με το σεντόνι της παρθενιάς. Τώρα ο γάμος κρατάει μια μέρα, αλλά το έθιμο με το

σεντόνι ισχύει». Κι αν κάποια κοπέλα δεν είναι παρθένα; «Αυτά ξηγιούνται από την αρχή. Και ή το δέχεσαι ή δεν το δέχεσαι».

«Ρομά» είναι ένας ορισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης προκειμένου να ενοποιησει, κατά κάποιον τρόπο, την κοινότητα. Οι φυλές ή φάρες είναι πολλές. Οι ίδιοι οι Ρομά, ανάλογα με το επάγγελμα, τη χώρα καταγωγής κ.λπ., αυτοαποκαλούνται με διάφορες ονομασίες και έχουν διαφορετικά έθιμα. Είναι οι **Ρουντάρηδες**, οι **Χαλκιδάιοι**, τα **Χαντούρια**, οι **Κατσιβέλοι**, τα **Φουτσήρια** και πολλές άλλες φυλές. Στο Ζεφύρι αυτές που κυριαρχούν είναι οι **Τσιγγάνοι** και οι **Ρουμανόβλαχοι**. Ο Αντώνης είναι Τσιγγάνος. «Εμείς όταν παντρευόμαστε πληρώνουμε τους γαμπρούς. Πόσα; Εξαρτάται από τις οικονομίες του πατέρα, 10 χιλιάδες, 15 χιλιάδες, 20 χιλιάδες, 50 χιλιάδες ακούστηκαν».

«Έφαγα και ξύλο για να με παντρεύσουν»

Η **Ειρήνη Θεοδώρου** ανήκει στη φυλή των Ρουμανόβλαχων. Γεννήθηκε στον Βόλο, η μητέρα της είναι από την Ημαθία και ο πατέρας από την Καρδίτσα. Πήγες σχολείο; «Βεβαίως. Μέχρι την τρίτη δημοτικού. Μετά η μάνα μου με σταμάτησε, “εντάξει, έμαθες γράμματα”, μου είπε, “τώρα θα γίνεις νοικοκυρά”. 16 χρόνων παντρεύτηκα και ο άντρας μου, ο Παναγιώτης, ήταν 21. Είχαμε κάποιο δεσμό, αλλά η μάνα μου ήθελε να με δώσει σε κάποιον που είχε λεφτά. Μέχρι και ξύλο έφαγα για να τον πάρω, αλλά δεν τον πήρα. Είπα του Παναγιώτη να μου στείλει προξενίο, μου έστειλε, οι γονείς μου τότε δεν απάντησαν αμέσως αλλά μετά από μια βδομάδα-δέκα μέρες, και τελικά τα βρήκαμε. Κάναμε τον αρραβώνα και μετά από 8 μήνες τον γάμο». Η Ειρήνη έχει τρία παιδιά και δεν θέλει να παντρευτούν μικρά, θέλει να πάνε σχολείο. Ο μεγάλος της γιος είναι 18 και δουλεύει. Της έχουν στείλει αρκετές φορές προξενιά για τον γιο της, απ’ όταν ήταν ακόμα 14 χρόνων, αλλά αρνείται. «“Δεν έχω παιδί για παντρεία”, τους λέω». Οι Ρουμανόβλαχοι έχουν διαφορετικά έθιμα από τους Τσιγγάνους. «Εμείς, όταν παντρεύουμε τα κορίτσια μας, ζητάμε κάποιο χρηματικό ποσό. Για το γάλα της μάνας, που λέμε. Τα πιο πολλά που έχω ακούσει είναι 30.000 ευρώ, αλλά αυτά τα ποσά πλέον δεν υπάρχουν, τουλάχιστον όχι εδώ. Τα κρατάνε οι γονείς και υποτίθεται ότι θα προικίσουν το κορίτσι, ότι θα της ψωνίσουν με αυτά τα χρήματα», λέει η Ειρήνη. Τι είναι μια καλή οικογένεια, που θα προσελκύσει το ενδιαφέρον για προξενιά; «Ότι είναι και παντού. Να μην κλέβεις, να μην πουλάς ναρκωτικά, να μην κάνεις τοκογλυφία, να μην ασχολείσαι με παράνομα πράγματα, αυτό δεν είναι;»

Μαθήματα γραφής και ανάγνωσης

Το Κέντρο Ημέρας Ρομά της ΚΛΙΜΑΚΑ είναι μονάδα ψυχικής υγείας, εποπτευόμενη από το υπουργείο Υγείας, αλλά παρέχει και άλλες υπηρεσίες. «Η βελτίωση της υγείας και της ψυχικής υγείας είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με άλλες παραμέτρους όπως η εκπαίδευση, η στέγαση και η απασχόληση», λέει η Ε. Ζαρόκωστα. Το τμήμα εκπαίδευσης παρέχει ενισχυτική διδασκαλία στα παιδιά που πάνε σχολείο, ενώ υπάρχει και τμήμα αλφαριθμητισμού, δηλαδή βασικές γνώσεις γραφής και ανάγνωσης για τους ενήλικες οι οποίοι ετοιμάζονται να δώσουν εξετάσεις για το απολυτήριο δημοτικού. Τέτοιες εξετάσεις προκηρύσσονται κάθε 3-4 μήνες και στη συνέχεια οι άνθρωποι μπορούν να φοιτήσουν σε ένα σχολείο δεύτερης ευκαιρίας και να πάρουν σε δύο χρόνια το απολυτήριο γυμνασίου. Πολλούς τους ενδιαφέρει, γιατί θέλουν να εργαστούν ως οδηγοί ταξί και το απολυτήριο γυμνασίου είναι προϋπόθεση. Υπάρχει, επίσης, τμήμα στήριξης για την απασχόληση και όποτε βγει κάποια προκήρυξη το Κέντρο βοηθάει με τη διαδικασία της αίτησης. Η Ε. Ζαρόκωστα λέει ότι με αυτή τη διαδικασία έχουν βρει δουλειά πάνω από 150 άτομα, κυρίως ως σχολικές καθαρίστριες και καθαριστές. Αυτή η διαδικασία από σπόντα οδηγεί κάποιους να αναγνωρίσουν τα παιδιά τους, για να έχουν περισσότερα μόρια και να έχουν μεγαλύτερες πιθανότητες να βρουν δουλειά. Είναι και η ψηφιακή διακυβέρνηση που δημιουργεί προβλήματα στην κοινότητα. «Εκτός από αναλφάβητοι, είναι και ψηφιακά αναλφάβητοι, οπότε ό,τι γίνεται μέσω Gov το κάνουμε από εδώ. Επίδομα παιδιών, επίδομα υπερηλίκων, α-

Πάνω Γλέντα γάμου νεαρής Ρομά, όπου της πετούν δολάρια
Κάτω αριστερά Νεαρή νύφη Ρομά σε εθιμικό γάμο
Κάτω Νεαρό ζευγάρι Ρομά σε εθιμικό γάμο
Δεξιά Η Ευγενία Ζαρόκωστα, συντονίστρια του Κέντρου Ημέρας
Στήριξης Ρομά της ΚΛΙΜΑΚΑ στο Ζεφύρι
Κάτω δεξιά Ο Αντώνης Τσακίρης, κοινωνικός διαμεσολαβητής υ-
γείας του Κέντρου Ημέρας Στήριξης Ρομά της ΚΛΙΜΑΚΑ στο Ζεφύ-
ρι και πρόεδρος του Σωματίου Ελλήνων Τσιγγάνων «Η Φιλική Ε-
ταιρεία»

**Στην
κοινότη-
τα των
Ρομά,
η ηλικία
γάμου
ξεκινά
από την
ηλικία
των 13
ετών και,
συνήθως,
μέχρι τα
18 έχουν
παντρευ-
τεί όλοι**

ναπηρική, όλα αυτά περνάνε από εμάς. Και ραντεβού σε γιατρό, γιατί κι αυτό είναι μια δύσκολη διαδικασία. Το τηλεφώνημα κοστίζει ενάμιση ευρώ το λεπτό και πολλές φορές υπάρχει μεγάλη αναμονή. Για όλα αυτά περνάνε καθημερινά περισσότερα από 50 άτομα από το Κέντρο», λέει η Ε. Ζαρόκωστα.

Οι επιπτώσεις του πρώιμου γάμου και της πρώιμης μητρότητας

Ο αστικός κώδικας μέχρι το 1983, επέτρεπε τον γάμο κοριτσιών από 14 και πάνω (!). Από τότε άλλαξε και απαγορεύεται ο γάμος κάτω των 18. «Υπάρχει όμως ένα παραθυράκι, καθώς περιλαμβάνει μια εξαίρεση, για σπουδαίους λόγους, τους οποίους, ωστόσο, δεν καθορίζει, και είναι αρμοδιότητα του δικαστηρίου. Μπορεί, δηλαδή, κάποιος να επικαλεστεί εγκυμοσύνη της ανήλικης ή απειλή της τιμής της οικογένειας και της τιμής του κοριτσιού και το δικαστήριο να δώσει άδεια για την τέλεση του γάμου. Αυτό το παραθυράκι πρέπει να κλείσει», λέει η Ε. Ζαρόκωστα. Αυτά, βέβαια, αφορούν τον θρησκευτικό και πολιτικό γάμο και το σύμφωνο συμβίωσης, στον εθιμικό γάμο δεν παρεμβαίνει.

«Οι συνέπειες των γάμων ανηλικών είναι καταστροφικές. Σύμφωνα με μελέτες, τα κορίτσια που έχουν παντρευτεί έως την ηλικία των 15 ετών αντιμετωπίζουν 50% περισσότερες πιθανότητες σωματικής και ψυχολογικής κακοποίησης από τους συζύγους τους. Επίσης, οδηγούν στην εκτόξευση των πρώων εγκυμοσυνών σε πολύ νεαρή ηλικία. Η εφηβική κύηση αποτελεί κύηση υψηλού κινδύνου, με αύξηση των ποσοστών θνησιμότητας τόσο των ίδιων των εγκύων όσο και των παιδιών τους. Έχουμε πρόωρο τοκετό στις περισσότερες περιπτώσεις, πολλές επιπλοκές κατά την εγκυμοσύνη, αναιμία, υπολειπόμενη ανάπτυξη εμβρύου, τραυματισμό του κόλπου, γιατί οι ιστοί δεν έχουν προλάβει να σχηματιστούν. Αλλά και οι κοινωνικές και οικονομικές συνέπειες είναι πολλές. Πρόωρη εγκατάλειψη του σχολείου, που σημαίνει αναλφαβητισμό αλλά και περιορισμένες ευκαιρίες για εργασία. Όσον αφορά την ψυχική υγεία, η σωματική και σεξουαλική κακοποίηση, σε συνδυασμό με την απομόνωση και τη στέρηση ζωτικών ελευθεριών στην παιδική ηλικία, δημιουργούν προβλήματα όπως περιθωριοποίηση, φόβο, ταπείνωση, κατάθλιψη, μοναξιά, αυτοκτονικές τάσεις, ενώ σημαντική συνέπεια είναι και η εξάρτηση, οικονομική και ψυχολογική, της νεαρής συζύγου από τον άντρα της», σημειώνει η Ε. Ζαρόκωστα.

Roma Influencers από σπίτι σε σπίτι

Η πρόταση του «"Roma Influencers", βάζοντας τέλος στον κύκλο των πρώιμων γάμων και της πρώιμης μητρότητας στις κοινότητες των Ρομά» ήταν μια ιδέα του **Κυριάκου Κατσαδώρου**, ψυχιάτρου, προέδρου ΔΣ και επιστημονικού διευθυντή της ΚΛΙΜΑΚΑ, η οποία υποβλήθηκε στο πλαίσιο του προγράμματος Erasmus+, τον Μάρτιο του 2024, και το πρόγραμμα άρχισε να υλοποιείται από την 1η Οκτωβρίου. «Ξεκινάμε με καταγραφή μέσα από ερωτηματολόγιο που απευθύνουμε στην κοινότητα των Ρομά της περιοχής αλλά και στην Πάτρα. Στόχος είναι η εκπαίδευση γυναικών Ρομά, η κατάρτισή τους στο τι σημαίνουν πρώιμος γάμος και πρώιμη μητρότητα και τι επιπτώσεις έχουν, αλλά και σε θέματα δικαιοσύνης. Οι γυναίκες αυτές θα αποτελέσουν τις Influencers, κάνοντας περιοδείες σπίτι-σπίτι, γειτονιά-γειτονιά, καταυλισμό-καταυλισμό, για να ενημερώσουν και να ευαισθητοποιήσουν για αυτά τα θέματα και τις άλλες γυναίκες. Στο τέλος, η εμπειρία κάθε συμμετέχουσας χώρας θα αποτυπωθεί σε εθνικά ντοκιμαντέρ μικρής διάρκειας, ενώ θα γυριστεί και ένα διακρατικό ντοκιμαντέρ μεγάλης διάρκειας», λέει η Ε. Ζαρόκωστα και προσθέτει: «Πρέπει σε αυτή την προσπάθεια να κινητοποιηθεί η κοινότητα των Ρομά, γιατί διαφορετικά δεν θα κάνουμε τίποτα. Αυτό που επιδιώκουμε ως αποτέλεσμα είναι η ευαισθητοποίηση όχι μόνο των Ρομά, αλλά και άλλων φορέων, προκειμένου να έχουμε μια αλλαγή στάσης και συμπεριφοράς τόσο από την κοινότητα όσο και από την πολιτεία». **Α**

Οι φωτογραφίες εκτέθηκαν στην έκθεση «Οι Ρομά μέσα από τα μάτια των Ρομά», που πραγματοποίησε το Κέντρο Ημέρας για Ρομά της ΚΛΙΜΑΚΑ τον Οκτώβριο του 2022, υπό την αιγίδα της προεδρίας της Δημοκρατίας.

Anti-Botox μέικαπ

Το αντάρτικο της ομορφιάς

Τα σελέμπριτις αποφασίζουν ότι το παράκαναν και αφαιρούν το υαλουρονικό από τα χείλη και τα ζυγωματικά, ενώ μια γενιά νέων μέικαπ άρτιστ ανεβάζει στο TikTok μαθήματα για anti-Botox μακιγιάζ. Λέτε τελικά να αγαπήσουμε τις ρυτίδες μας; Ή μπα;

Της ΕΛΕΝΑΣ ΛΑΝΑΡΑ

Ανάμεσα στο 2013 και το 2023, η χρήση Botox στους κάτω των τριάντα ετών αυξήθηκε κατά πενήντα τοις εκατό. Έπαιξαν τον ρόλο τους και οι καραντίνες. Αν περνάς τη μισή σου ημέρα βλέποντας φιλτραρισμένα πρόσωπα στο Instagram και την άλλη μισή βλέποντας το δικό σου πρόσωπο στο Skype, δεν μπορεί, κάτι θα αρχίσει να σου φταίει, κάτι θα θέλεις να αλλάξεις. Μια ρυτίδα εδώ, μια γραμμούλα εκεί, ένα σημαδάκι παραπέρα. Κι έτσι έφτασε το τεντωμένο μέτωπο και τα χείλη που δεν μπορούν να κινηθούν να γίνουν ο κανόνας και όχι η εξαίρεση. Τώρα όμως έρχεται η αντίσταση, μια γενιά από beauty influencers στο TikTok, οι οποίες επιλέγουν να χρησιμοποιούν όλους τους μυς του προσώπου τους. Και όχι μόνο τους χρησιμοποιούν, συνοφρυώνονται, κάνουν μορφασμούς και γκριμάτσες, αλλά προχωρούν ένα βήμα παραπέρα και υπογραμμίζουν τις ρυτίδες τους με μείκαπ. Μιλάμε για αντάρτικο. Το αποκαλούν μακιγιάζ anti-botox αλλά botox-resistant, botox-repellent ή απλά wrinkle makeup.

Η αρχή έγινε με το Beetle juice make up και την επαναφορά του αγαπημένου ήρωα του Τιμ Μπάρτον στην οθόνη. Τότε η influencer **Αντριάνα Κάλιζ** (@helloadri) έκανε ένα πείραμα. Πήρε μία χρωματιστή κρέμα σε έντονο πράσινο παπαγαλί και την άπλωσε σε παχιά στρώση στα χείλη της. Μετά σουφρώσε τα χείλη της και άπλωσε επάνω τους μαύρη σκιά ματιών. Μετά χαμογέλασε. Βουαλά! Τα χείλη έγιναν ριγέ, στο χρώμα μιας πρασινόμαυρης φλούο ζέβρας. Κάθε μικρή ρυτιδούλα είχε βαφτεί, τονιστεί, σαν ζωγραφισμένη με πινέλο. Το λουκ άρεσε και βρήκε μιμητές. Η **Μέι Πανγκ** (@meicrosoft) έκανε μια παραλλαγή του, σουφρώνοντας τη μύτη της και υπογραμμίζοντας τις ρυτίδες που δημιουργούνται γύρω της. Η **Νέττα Ζέκελι** (@nettart) έκανε το ίδιο στα μάτια, υπογραμμίζοντας το «πόδι της χήνας». Το αποτέλεσμα θυμίζει άλλοτε τατουάζ των Μαορι, άλλοτε τις ρίγες μιας τίγρης, πάντοτε όμως είναι απρόβλεπτο και ανατρεπτικό – στον τρόπο τουλάχιστον που προσεγγίζει και χειρίζεται τις ρυτίδες.

Κι όμως κινείται

Έχει κάτι το αντιδραστικό αυτή η τάση, κάτι το αντι-ελίτ και αντικαθεστωτικό, σωστά; Σαν να απαξιώνει τη σουπερ γυαλιστερή, σουπερ μοτοξαρισμένη υπερτελειότητα που κυριαρχεί και να αντιπροτείνει μια νέα εικόνα, πιο τολμηρή και πιο ανθρώπινη. Σε μια εποχή που έφηβες κάνουν ενέσιμα και κάποιοι άλλοι αρνούνται να κάνουν οποιοδήποτε μορφασμό μην τυχόν και «σπάσουν», είναι κάπως σαν κάθαρση –έστω ανακουφιστικό, έστω ένα ευχάριστο διάλειμμα– το να βλέπεις στο Instagram πρόσωπα που κάνουν μορφασμούς και έχουν ρυτίδες. Πρόσωπα που κινούν όλους τους μυς τους. Το άλλο καλό είναι ότι με αυτά τα μακιγιάζ το τελικό αποτέλεσμα είναι διαφορετικό από πρόσωπο σε πρόσωπο, αφού κανείς δεν μπορεί να κάνει ακριβώς τις ίδιες γραμμές έκφρασης με κανέναν άλλον. Είναι λίγο σαν το δακτυλικό μας αποτύπωμα, μοναδικό.

Τι κάνουν τελικά αυτά τα κορίτσια; Παίζουν με τις σκιές και τις πούδρες τους; Ή κάνουν ένα ηχηρό σχόλιο για τα ενέσιμα, τα εμφυτεύματα, τον ορισμό της ομορφιάς και την εμποδωτική τάση της βιομηχανίας της; Πιθανότατα και τα δύο. Σίγουρα πάντως επικοινωνούν το μήνυμα ότι το πρόσωπό μας μπορεί και επιτρέπεται να κινείται, να συσπάται, να κάνει ρυτίδες – χωρίς αυτό να είναι άσχημο, ανεπιθύμητο, λάθος.

Η ανθρώπινη ύπαρξη δεν είναι τέλεια, το δέρμα μας δεν είναι τέλειο, οι γραμμές έκφρασης είναι νορμάλ. Και είναι απελευθερωτικό να παίζεις με τις ρυτίδες σου αντί να τις πολεμάς, να καμαρώνεις γι’ αυτές κι από εφιάλητη να τις κάνεις στολίδι. Βέβαια, όλο αυτό είναι πιο εύκολο να το

κάνεις στην ηλικία αυτών των κοριτσιών, εκεί λίγο πριν τα εικοσιπέντε. Αν εφάρμοζα εγώ αυτό το μακιγιάζ, δεν θα χρειαζόταν καν να συνοφρυωθώ για να πετύχω το αποτέλεσμα. Κι εδώ προκύπτει ένα θεματάκι. Οι περισσότερες beauty influencers δεν μπορούν να ακολουθήσουν αυτή τη νέα τάση. Έχουν τόσο πολλά ενέσιμα και εμφυτεύματα στο πρόσωπο που, απλά, δεν μπορούν να συνοφρυωθούν. Και, ξαφνικά, βρίσκονται έξω από το παιχνίδι.

Μήπως τελικά όλη η τυποποιημένη τελειότητα γίνεται πλέον κάπως πασέ και βγαίνει από το παιχνίδι; Μπορεί. Μας είπαν ότι πρέπει να παραμείνουμε νέες ή έστω να παριστάνουμε ότι είμαστε, κι εμείς συμμορφωθήκαμε. Γιατί είμαστε αγελαία ζωάκια και θέλουμε να είμαστε αποδεκτοί. Θέλουμε να ανήκουμε. Αλλά μάλλον κουρασθήκαμε. Η νέα λέξη της εποχής είναι το filler fatigue και είναι αυτό που οδηγεί τις σελέμπριτις, μία προς μία, να πηγαίνουν στον γιατρό για να ξεφουσκώσουν ό,τι είχαν φουσκώσει. «Στη ζωή μου έχω χρησιμοποιήσει τόνους μπότοξ και άλλους τόσους τόνους υαλουρονικό», είπε το 2023 στη Vogue η **Αριάννα Γκράντε**. «Σταμάτησα (...) επειδή ένιωσα ότι ήταν πολύ παραπανίσιο και υπερβολικό. Για μένα, για πολλά χρόνια, ομορφιά σήμαινε να κρύβομαι, και τώρα νιώθω ότι ίσως και να μην είναι έτσι. Θέλω να βλέπω στο πρόσωπό μου τις γραμμές από το κλάμα και το γέλιο. Και ελπίζω οι ρυτίδες του γέλιου να γίνονται ολοένα βαθύτερες, κι εγώ να γελάω ολοένα περισσότερο».

Στο ίδιο πνεύμα, η **Μέλανι Γκριφιθ** είπε «Δεν είχα καταλάβει τι έκαναν, μέχρι που ο κόσμος άρχισε να λέει “Θέε μου, τι της συνέβη!” Πληγώθηκα τόσο πολύ που πήγα σε καινούργιο γιατρό και άρχισα να αφαιρώ ό,τι είχε προσθέσει ο προηγούμενος». Τη μιμήθηκε η **Ταλούλα Γουίλις**, κόρη της Ντέμι Μουρ και του Μπρους Γουίλις, λέγοντας: «Είχα χρόνια να δω την πραγματική κατατομή του προσώπου μου», αλλά και ο **Σάιμον Κάουελ** του «X-Factor», η **Κόρτνεί Κοξ**, η **Κάιλι Τζένερ**, η **Κρίστιν Ντέιβις** και η **Γιολάντα Χαντίντ** που έγραψε: «Πενήντα πέντε χρονών και χαμογελά ολόκληρη (...) Ζω πλέον σε ένα σώμα α-παλλαγμένο από εμφυτεύματα στο στήθος, υαλουρονικό, μπότοξ και όλες αυτές τις απδίες που νόμιζα ότι χρειαζόμουν για να μοιάσω σε αυτό που η κοινωνία με είχε πείσει πως ήταν σέξι για μια γυναίκα».

Εκείνες κι εκείνοι που δεν είναι τόσο τολμηροί ώστε να περιφρονήσουν τελείως το μπότοξ και τα συναφή, τα ζητούν πλέον σε μικρότερες δόσεις – τόσο όσο, ίσα που να φαίνεται, και οπωσδήποτε να μην ξεπερνά το σημείο που δεν έχει επιστροφή. Ζητούν ένα πρόσωπο λίγο πιο φρέσκο, λίγο λιγότερο παραδομένο στη βαρύτητα, λίγο πιο γεμάτο. Αλλά που να μπορεί να κινείται. Να χαίρεται, να θυμώνει, να λυπάται και να το επικοινωνεί.

Είναι πάλι ταξική

Είμαστε μάρτυρες μιας πρωτόγνωρης αντιδράσης στην ολοένα αυξανόμενη παρεμβατικότητα της βιομηχανίας της ομορφιάς; Ενδέχεται. Όπως ανοιχτά είναι και τα ενδεχόμενα για το πού θα οδηγήσει όλο αυτό. Κάποιοι λένε ότι όσο εξελίσσονται οι αισθητικές επεμβάσεις, τόσο λιγότερο παραμορφωτικές και περισσότερο διακριτικές –και δυσδιάκριτες– θα γίνονται. Δεν θα μπορείς καν να τις εντοπίσεις. Κάποιοι άλλοι προβλέπουν ότι με την εξάπλωση της κοσμετολογίας θα συμβεί το ακριβώς αντίθετο – οι ατέλειές μας θα γίνουν το νέο status symbol. Θα έχουμε κουραστεί τόσο πολύ από τα άψογα, ακίνητα πρόσωπα, που θα βλέπουμε μια γυναίκα χωρίς μπότοξ και θα λέμε «Πω πω! Κοίτα ένα φοβερό πόδι χήνας που έχει στα μάτια! Γαμάτο, ε; Θέλω κι εγώ!» Δεν αποκλείεται. Σήμερα περισσότερο από ποτέ, μπορούμε να φέρουμε την εικόνα μας όσο πιο κοντά γίνεται στα κυρίαρχα πρότυπα ομορφιάς. Πλαστικές, εμφυτεύματα, ενέσεις με τοξίνες, νήματα κάτω από το δέρμα, αφαίρεση λίπους,

πρόσθεση σιλικόνης – όλα αυτά όχι μόνο προσφέρονται, αλλά γίνονται και πιο προσιτά. Και για ποιον όλα αυτά; Για το ανδρικό βλέμμα; Εν μέρει. Για να ζήσουν οι εταιρείες; Πάλι εν μέρει. Κυρίως όμως, για να έχουμε στάτους.

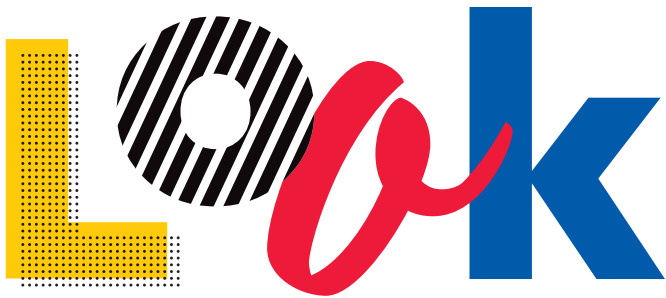
Η τέλεια εικόνα, η ποθητή εικόνα, το ιδανικό της ομορφιάς, σε κάθε εποχή, είναι ελκυστικά επειδή είναι για τους λίγους – για τους πλούσιους. Χωρίς να θέλω να γίνω βαρετή, πάντοτε η άρχουσα τάξη ήταν αυτή που όριζε τα πρότυπα της ομορφιάς. Και πάντοτε έθετε τον πήχυ τόσο ψηλά, ώστε να μην μπορούν οι μη προνομιούχοι να τον φτάσουν – αρκετά χαμηλά, ωστόσο, ώστε να μπαίνουν στη διαδικασία να προσπαθήσουν. Στις αγροτικές κοινωνίες, θεωρούνταν ελκυστικό το λευκό δέρμα, επειδή έδειχνε ότι είσαι αρκετά ανώτερος ταξικά ώστε να μη χρειάζεται να δουλεύεις στα χωράφια. Μετά τη βιομηχανική επανάσταση, όπου οι εργάτες δούλευαν κλεισμένοι σε εργοστάσια και δεν τους έβλεπε το φως του ήλιου, έγινε της μόδας το μαύρισμα – έδειχνε ότι έχεις χρόνο και χρήματα για διακοπές και τεμπελιά. Τα μακριά νύχια στις γυναίκες έλεγαν: «εγώ δεν χρειάζεται να δουλεύω, με ταΐζει ο άνδρας μου και έχω την πολυτέλεια να είμαι απλώς διακοσμητική». Πάλι ανέβαινε το στάτους, του άνδρα τουλάχιστον. Το ίδιο νόημα είχε και το δέσιμο των ποδιών στην Κίνα. Η εικόνα μας πάντα αντανakλούσε την τάξη μας. Αυτό είναι ένας κύκλος που καμμία κούρα ομορφιάς δεν έχει μπορέσει να σταματήσει.

Σήμερα όμως, ένα φτηνό μπότοξ κοστίζει κάτι παραπάνω από ένα μανικιούρ. Το λίφτινγκ δεν είναι πια για τους λίγους. Κι αν φτάσουν οι αισθητικές επεμβάσεις να γίνουν προσιτές σε όλους, τότε δεν αποκλείεται η ελίτ να επινοήσει κάτι άλλο, κάτι νέο. Η πλούσια κυρία δεν θέλει να μοιάζει με κάθε παρακατιανή που κυκλοφορεί με κινέζικο μπότοξ και αμφιβόλου ποιότητας αλλά πάντως, οικονομικό υαλουρονικό. Όταν κάτι παραγίνεται μείνιστριμ, χάνει την αίγλη που και την πολυτιμότητά του. Όταν όλοι θα μπορούν να έχουν παιδικό δέρμα, ψηλά ζυγωματικά, φουσκωτά χείλη και μέτωπο σιδερωμένο, τότε τι θα θεωρείται εκλυστικό; Τα στραβά δόντια, ίσως, οι ρυτίδες και όλες οι άλλες «ατέλειες». Εξάλλου οδεύουμε προς μία εποχή που το να είσαι ανθρώπινος δεν θα είναι απαραίτητα ο κανόνας. Σύμφωνα με την Ευροπόλ, ως το 2026, «το ενενήντα τοις εκατό του ονλάντ περιεχομένου θα είναι δημιουργημένο από την τεχνητή νοημοσύνη». Κι εκεί, σ’ αυτό το πλαίσιο, τα «ανθρώπινα» χαρακτηριστικά μας, οι ατέλειές μας, μπορεί να γίνουν κάτι πολύτιμο. Με τόσα AI generated πρόσωπα που θα βλέπουμε, θα φτάσουμε ίσως να κουβαλάμε τις ρυτίδες μας σαν ευσημο, αφού θα δείχνουν ότι δεν είμαστε bot.

Ναι, ξέρω, μπορούμε να ονειρευόμαστε...

Ως τότε, μας αφιερώνω όλους, άνδρες και γυναίκες, το Σύνδρομο Σταντάλ. Ο συγγραφέας στον οποίο οφείλω το όνομά του, το έγνωσε όταν βρέθηκε στην Πινακοθήκη Ουφίτσι στην Φλωρεντία. «Ενα είδος έκστασης. Απορροφημένος από την ενατένιση της ανυπέρβλητης ομορφιάς (...) Με είχε κυριεύσει ένα δυνατό ρίγος στην καρδιά, το αίμα είχε παγώσει μέσα μου κι ενώ περπατούσα, φοβόμουν διαρκώς ότι θα σωριαστώ στο έδαφος». Έκτοτε τα μουσεία καταγράφουν δεκάδες τέτοια περιστατικά, τα περισσότερα μπροστά σε έργα του Μποτιτσέλι και του Μικελάντζελο. Ναυτία, ταχυπαλμία, παραισθήσεις, διαταραχή προσωπικότητας – κάποιοι έπαθε καρδιακή προσβολή, κάποιοι κλαιν με λυγμούς. Όλα μπροστά στην ομορφιά. Όλοι κατεγλημμένοι από δέος μπροστά σε κάτι που τους ξεπερνά. Μακάρι πάντοτε η ομορφιά να μας συνταράσσει. Κι εμείς να έχουμε την ευαισθησία να το αντέχουμε. Και μακάρι πάντοτε τα κορίτσια να παίζουν με το μακιγιάζ τους – και να μας εκπλήσσουν. **A**

Επιμέλεια:
ΜΑΡΙΑ-ΙΩΑΝΝΑ
ΣΙΓΑΛΟΥ

SUN ΦΛΕΡΤ

Two-Tone Oversized πουκάμισο €117

H&M

Ριμπ τοπ από τη συλλογή Atelier S/S 25

ROTATE

Ψηλόμεσο wide-leg τζιν €152

KALOGIROU

Τσάντα bucket Marc Jacobs €550

**FUNKY
BUDDHA**

Γυναικείο κασκόλ
herringbone €11,95

KURT GEIGER

Γυαλιά ηλίου €115

CATRICE

Ενυδατικό λιπ γκλος Kiss & Glow
απόχρ. C03

FARM RIO

Αναστρέψιμο μπουφάν με print €390

STRADIVARIUS

Μποτάκια soft με κορδόνια €39,99

ETSY

Καπέλο με κέντημα Eat Me
€37,10

BSB

Πλεκτό πουλόβερ με παγιέτες €39,90

KALOGIROU

Sneakers Adidas x Seddys €229

KALOGIROU

Τζιν σετ Haikure

Θα έφευγα
τριημεράκι
Ελβετία, αλλά
δεν φτιάχνουν
καλή λαγάνα

**SUN
ΦΛΕΡΤ**

Sun Socks σε μπλε
χρώμα €12

Ηρώ Μενέγου

Μια Γέφυρα Μουσικής πάνω από τη Συγγρού vol. 10

Στέγη και Πάντειο ενώνουν τις δυνάμεις τους
με 4 συναυλίες και ένα εργαστήριο

Το πρόγραμμα «Μια Γέφυρα Μουσικής πάνω από τη Συγγρού vol. 10» επιστρέφει φέτος για να εξερευνήσει τη μουσική ως σύνδεσμο μεταξύ παραδόσεων του χθες και των σύγχρονων εκφράσεων. Οι φοιτητές του τμήματος Επικοινωνίας, Μέσων και Πολιτισμού του Παντείου συνεργάζονται με τη Στέγη για μια σειρά συναυλιών και εργαστηρίων. Οι εκδηλώσεις ξεκινούν στις 5 **Μαρτίου** με το εισαγωγικό εργαστήριο «Ακούω, γράφω και παίζω με τους ήχους» στο Galaxy Studio, μια παρουσίαση που χωρίζεται σε τρία μέρη, όπου θα ακουστούν και θα μελετηθούν κομμάτια από τις συναυλίες των επόμενων ημερών. Στη συνέχεια, στις 6 και 7 **Μαρτίου**, η Στέγη φιλοξενεί τέσσερις συναυλίες που αντλούν έμπνευση από ταξίδια και πολιτισμικές διαδρομές, με έργα που συνδυάζουν τη μουσική των Βαλκανίων, τις αμερικανικές παραδόσεις και τη σύγχρονη μουσική σκηνή. Το μουσικό τριήμερο ολοκληρώνεται στις 7 **Μαρτίου** με τη συναυλία «Crossroad», ένα ηχητικό ταξίδι στον χρόνο, από τον Μεσαίωνα μέχρι σήμερα, με φυσικούς και ηλεκτρονικούς ήχους. - Νίκη-Μαρία Κοσκινά

INFO Στέγη Ιδρύματος Ωνάση, 5 έως 7 Μαρτίου

Φίλιππος Ράσκοβιτς

Όψεις του ιερού των Μεγάλων Θεών στη Σαμοθράκη, μέσα από το μοντέλο μεικτής πραγματικότητας

1 Μελετώντας ψηφιακά τη Σαμοθράκη

Ένα μεγάλο πρότζεκτ με τον τίτλο «Εικάζοντας/Εικονίζοντας τη Σαμοθράκη» εξερευνά τις ποιητικές και οπτικές αναπαραστάσεις του νησιού και της λατρείας των Μεγάλων Θεών από τον Όμηρο έως τη σύγχρονη τεχνολογία HoloLens. Την επιμέλεια έχουν αναλάβει οι **Bonna D. Wescoat, Ellen M. Archie και Rebecca A. Salem**. Περιλαμβάνει εκθέματα από τον 15ο έως τον 21ο αιώνα, σπάνια αναγεννησιακά σχέδια, αρχαιολογικές φωτογραφίες, έργα σύγχρονων καλλιτεχνών και ψηφιακές αναπαραστάσεις από τις ανασκαφές της Αμερικανικής Σχολής Κλασικών Σπουδών στη Σαμοθράκη.

Αμερικανική Σχολή Κλασικών Σπουδών, έως 29 Ιουνίου

«Barren tic-tac-toe»

3 Τα οικιακά χρηστικά αντικείμενα του Δημήτρη Μεράντζα

Ο Δήμος Αθηναίων παρουσιάζει την έκθεση του Δημήτρη Μεράντζα, με τίτλο «Η αισθητική της απελπισίας και της απόγνωσης», σε επιμέλεια **Χριστόφορου Μαρίνου**. Συνδυάζοντας γλυπτική και ντιζάιν, τα 120 έργα του διαπνέονται από τη φιλοσοφία του «φτιάξ' το μόνος σου» (DIY), δημιουργώντας έναν εναλλακτικό κόσμο που ανατρέπει τις προσδοκίες του κοινού και ενσωματώνει τη δημιουργική χειροτεχνία, αναδεικνύοντας τη χρηστικότητα και την αισθητική των καθημερινών αντικειμένων. Ο καλλιτέχνης μετατρέπει τον χώρο σε ένα «Mad Max IKEA», ανατρέποντας τον ρόλο του μουσείου. **Πινακοθήκη Δήμου Αθηναίων, από 27 Φεβρουαρίου έως 17 Απριλίου**

«Such a noise would only confuse the air»

4 Η γεωγραφία ως φορέας συλλογικής μνήμης

Η έκθεση του **Χρίστου Μιχαηλίδη** με τίτλο «Topographies in flux» εξερευνά τη τοπογραφία μέσα από τα μέρη όπου έζησε, τα οποία έχουν να του πουν μια ιστορία. Αντλώντας έμπνευση από την Κύπρο –την πατρίδα του– και το τοπίο της, ο καλλιτέχνης δημιουργεί μια «in-flux» τοπογραφία που καταγράφει τις πολύπλοκες συνδέσεις του παρελθόντος και του παρόντος, εστιάζοντας στη συλλογική μνήμη και στην τραυματική, ανεπίλυτη ιστορία. **Γκαλερί Αντώνιου, 27 Φεβρουαρίου έως 29 Μαρτίου**

5 Μια έκθεση που συνδυάζει το κόσμημα με τη φωτογραφία

Η νέα έκθεση «Η αίγλη των ζώων», επιμελημένη από την **Ελένη Βαροπούλου**, συνδυάζει τις τέχνες του κοσμήματος και της φωτογραφίας. Παρουσιάζει έργα της Έλενας Σύρακα, με κοσμήματα εμπνευσμένα από ζώα και τη σχέση τους με τους μύθους, καθώς και φωτογραφίες του Νικόλα Λώτσου από την αφρικανική πανίδα. Η έκθεση εξετάζει τη σχέση του ανθρώπου με τα ζώα, καλώντας το κοινό να επαναξιολογήσει το βλέμμα του προς αυτά και τη φύση. **Kourd Gallery, 26 Φεβρουαρίου έως 26 Απριλίου**

Θέατρο, μουσική, εκθέσεις, προβολές. Πολιτιστικές προτάσεις που μας εντριγκάρουν αυτό το επταήμερο

«Η Ομόνοια από ψηλά»

2 Η Αθήνα της Αφροδίτης Παπαδουλή

Μια έκθεση αφιερωμένη στην Αθήνα, με τον τίτλο «Πάντα εδώ θα γυρνώ» εγκαινιάζεται στο Πολιτιστικό Κέντρο Δήμου Αθηναίων «Μελίνα», σε επιμέλεια της δρος **Δέσποινας Τσούργιαννη**. Μέσα από τις βόλτες της στο κέντρο, η καλλιτέχνης ανακαλύπτει νέες διαδρομές, νέες γωνίες, όμορφες εικόνες και μας παρουσιάζει τη δική της οπτική για την πόλη μέσα από τις έντονες χρωματικά ακουαρέλες της. **Πολιτιστικό Κέντρο Μελίνα, 27 Φεβρουαρίου έως 9 Μαρτίου**

Για να καταχωριστείτε στους οδηγούς της Α.Υ., στείλτε δελτία Τύπου 2 εβδομάδες πριν από την προγραμματισμένη ημερομηνία. Ταχυδρομικώς στη διεύθυνση Χαρ. Τρικούπη 22, 10679 Αθήνα ή στο fax 210 3617310 ή στο avguide@athensvoice.gr

© ΧΡΗΣΤΙΝΑ ΓΕΩΡΓΙΑΔΟΥ

6 Βαθιά νοήματα μέσα από την εκφραστικότητα του σώματος

«Η δύναμη της συνήθειας» του Τόμας Μπέρνχαρντ από την ομάδα «**Κι όμως κινείται**», σε σκηνοθεσία **Πάνου Περγλέγκα**. Μεταφερόμαστε στο 1974, στη γνωστή πλατεία Τερέζιενβιτσε του Μονάχου. Είναι βράδυ και πρέπει να παρθούν κάποιες αποφάσεις για το μέλλον του θιάσου Καριμπάντι. Εδώ τον πρωταρχικό ρόλο δεν έχει ο λόγος, αλλά κυρίως η σωματική έκφραση. Ένα έργο που χαρακτηρίζεται ως κωμωδία, αλλά χειρίζεται με έναν σαρκαστικό τρόπο πολύ σοβαρά ζητήματα της ανθρώπινης επιβίωσης. **Θέατρο Ροές, έως 30 Μαρτίου**

© ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΛΕΠΟΥΡΗΣ

7 Η Όλια Λαζαρίδου ανεβάζει Τολστόι

Σε έναν ειδικά διαμορφωμένο χώρο στην περιοχή των Ιλισίων, την Οικία Ιλίτς –που μας μεταφέρει στη Ρωσία του 19ου αιώνα–, θα υποδέχεται τους θεατές η Όλια Λαζαρίδου, που πρωταγωνιστεί στην παράσταση «**Ο θάνατος του Ιβάν Ιλίτς**», σε σκηνοθεσία **Δανάης Ρούσσου**. Μια υπηρέτρια μαζεύει τα πράγματα του εργοδότη της, που έχει φύγει από τη ζωή. Οι θεατές την παρακολουθούν σε απόσταση αναπνοής, καθώς το σκηνικό είναι στημένο στο σαλόνι ενός σπιτιού. **Οικία Ιλίτς, έως 13 Απριλίου**

© ΠΑΤΡΟΚΛΟΣ ΣΚΑΦΙΔΑΣ

8 Ο άνθρωπος πίσω από την παραμόρφωση

Η παράσταση προσεγγίζει την ιστορία του Τζόζεφ Μέρικ, που έγινε γνωστή από την ταινία «**Ο άνθρωπος ελέφαντας**» του Ντέιβιντ Λιτς. Σε κείμενο της **Τζούλιας Διαμαντοπούλου** και σκηνοθεσία του **Δημήτρη Αγιοπετρίτη-Μπογδάνου**, η νέα αυτή παράσταση βασίζεται σε μαρτυρίες των ανθρώπων που τον είχαν γνωρίσει. Στον πρωταγωνιστικό ρόλο ο **Άλκης Μπακογιάννης**. Ένα έργο που μελετά σε βάθος τη ζωή και τα συναισθήματα αυτού του παραμορφωμένου άντρα, αλλά και τον τρόπο που τον αντιμετωπίζουν οι άλλοι, κάνοντάς μας να προβληματιστούμε πάνω στο θέμα της διαφορετικότητας. **Θέατρο Άνεσις, έως 13 Απριλίου**

9 Άλλη μια παράσταση της Κίτσοπούλου φέτος

Το νέο έργο της Λένας Κίτσοπούλου, ο «**Μουνίς**», ανεβαίνει τον Μάρτιο σε σκηνοθεσία **Νατάσας Παπαμιχαήλ**. Η ελληνική επαρχία, τα κουτσομπολιά, τα όνειρα και οι φιλοδοξίες των νέων μπαίνουν στο μικροσκόπιο. Κινούμαστε ανάμεσα σ' ένα κομμωτήριο και σ' ένα καφενείο. Οι γυναίκες με ρολέι στα μαλλιά, οι άντρες με κομπολόγια στα χέρια. Και ο κεντρικός ήρωας, στέκει εκεί, σαν σκιάχτρο σε χωράφι, ως αμίλητος παρατηρητής σε μια κοινωνία που ξέρει τα πάντα αλλά δεν ομολογεί τίποτα. **Θέατρο Ολνίο, από 1 Μαρτίου**

ΜΗΝ ΤΟ ΧΑΣΕΙΣ

10 Η Καριοφυλλιά Καραμπέτη για δύο βραδιές στην Εθνική Λυρική Σκηνή

Παραμονές της Καθαράς Δευτέρας έχει προγραμματιστεί η μουσική παράσταση «**Μακάριοι οι μαστοί οι ουκ εθήλασαν**», με την Καρυοφυλλιά Καραμπέτη να έχει αναλάβει τόσο την αφήγηση όσο και τη δραματουργική επεξεργασία, σε συνεργασία με τον **Μάρκελλο Χρυσικόπουλο**. Είναι ένα έργο βασισμένο στο «**Via Crucis**» του **Φραντς Λιστ** και στον «**Δρόμο του Σταυρού**» του **Πολ Κλοντέλ**, σε διασκευή-ενορχήστρωση

© ΔΑΝΑΗ ΚΟΚΚΙΝΑΚΗ

Παρέλαση των Bloco Swingueira

11 Σε ρυθμούς Καθαράς Δευτέρας το ΚΠΣΙΝ

Ένα πρόγραμμα για μικρούς και μεγάλους προβλέπεται για την Καθαρά Δευτέρα στο Κέντρο Πολιτισμού Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος. Την Κυριακή 2 Μαρτίου, οι επισκέπτες θα απολαύσουν ζωντανή μουσική, DJ sets, παρελάσεις με αφροβραζιλιάνικα κρουστά και εργαστήρια για παιδιά. Την Καθαρά Δευτέρα 3 Μαρτίου θα ακολουθήσουν παραδοσιακοί ελληνικοί χοροί και τραγούδια, με τη συμμετοχή μουσικών και χορευτικών ομάδων. Όλες οι εκδηλώσεις είναι δωρεάν για το κοινό. **ΚΠΣΙΝ, 2 και 3 Μαρτίου**

© MICHAEL R. GILMALL

© Michael R. Gilmall

12 Αποκριάτικο γλέντι επικών διαστάσεων

Οι Απόκριες κορυφώνονται αυτό το Σαββατοκύριακο και όλοι αναζητούμε πάρτι για να περάσουμε καλά. Ένα αποκριάτικο ξεφάντωμα μας υπόσχονται οι **Γκιντίκι** και οι **Banda Entropica** στο Κύτταρο με τις ξεσηκωτικές μουσικές τους. Φορέστε άνετα ρούχα και παπούτσια για ν' ανάψει το γλέντι. Κι όσοι δεν προλάβετε να ακούσετε τους **Locomondo**, σας ενημερώνουμε ότι αυτή την εβδομάδα δίνουν το τελευταίο τους «Loco-πάρτι», με γνωστά και αγαπημένα κομμάτια, κατάλληλα για την περίοδο που διανύουμε. **Κύτταρο, 1 και 2 Μαρτίου**

© ΑΝΔΡΕΑΣ ΣΙΜΟΠΟΥΛΟΣ

Καριοφυλλιά Καραμπέτη, Μάρκελλος Χρυσικόπουλος

του **Πάνου Ηλιόπουλου**, με θέμα την πορεία του Χριστού προς τον Σταυρό. Η Καραμπέτη πλαισιώνεται από ένα ανσάμπλ τεσσάρων τραγουδιστών και μια ορχήστρα, από την οποία δεν γίνεται να απουσιάζει το εκκλησιαστικό όργανο. **Εναλλακτική Σκηνή, 1 & 2 Μαρτίου**

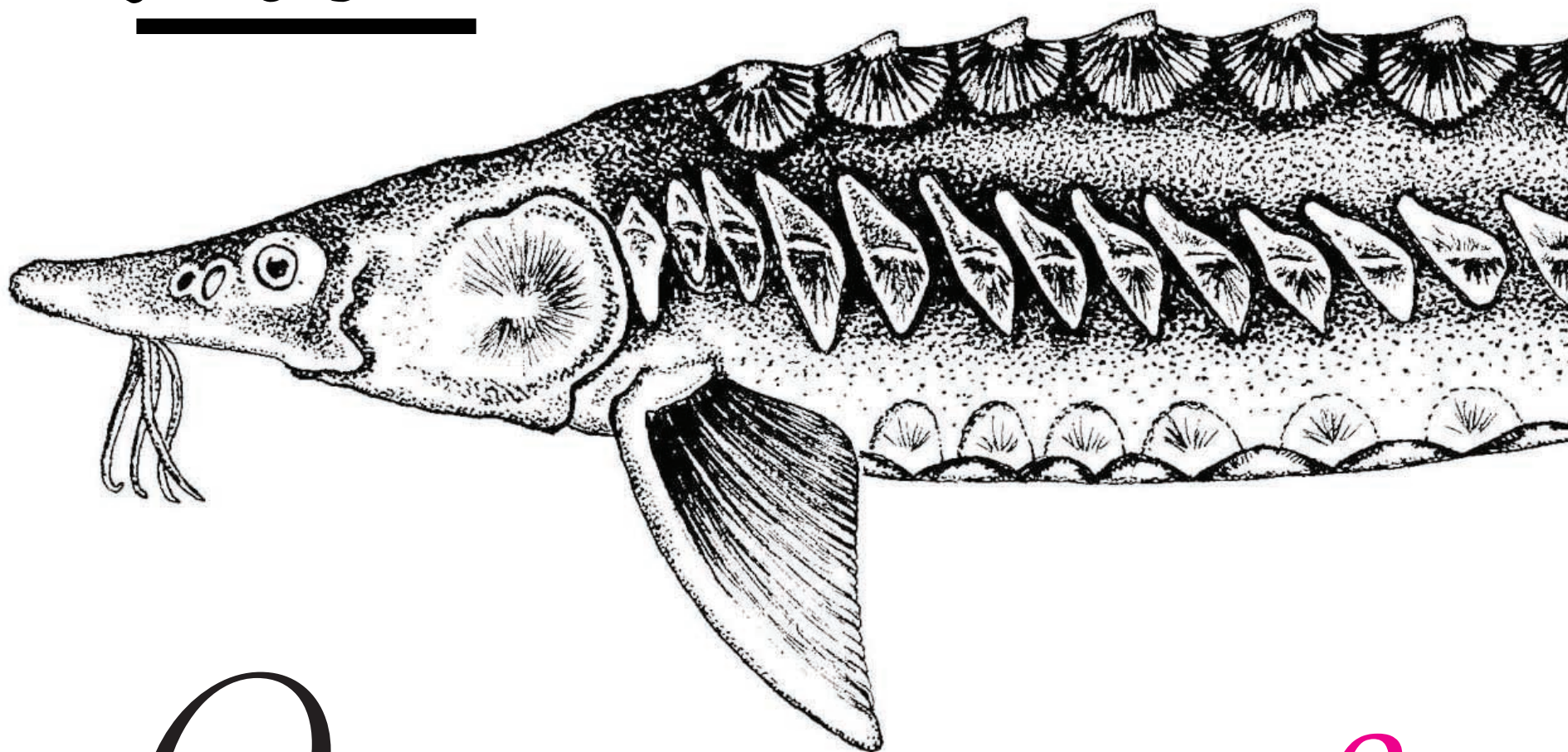

© CHRIS KISSADJIEKIAN

16 Η Σονάτα του σεληνόφωτος του Ρίτσου από τους Encardia

Μια μουσική και εικαστική προσέγγιση του κλασικού ποιήματος του Γιάννη Ρίτσου έρχονται να μας παρουσιάσουν οι Encardia, συνδυάζοντας τον ποιητικό λόγο του γνωστού ποιητή με δεκαπέντε μουσικές ενότητες. Η ενορχήστρωση έγινε από τον κιθαρίστα του συγκροτήματος **Μιχάλη Κονταξάκη** και παραπέμπει στους κλασικούς ρυθμούς και μελωδίες από τον ιταλικό νότο των Encardia αλλά και στη «**Σονάτα του σεληνοφώτος**» του Μπετόβεν. Η ψηφιακή απόδοση του σκηνικού ανήκει στον **Στάθη Μήτσιο**. **Πολυχώρος Myrtillo café, έως 6 Απριλίου**

Γεύση

Θυμάμαι το χαβιάρι

Το αγαπημένο κέρασμα των τσάρων, και πώς το δοκίμασα πρώτη φορά, χωρίς να έχω καμία σχέση με τσάρους

Της ΜΑΝΙΝΑΣ ΖΟΥΜΠΟΥΛΑΚΗ

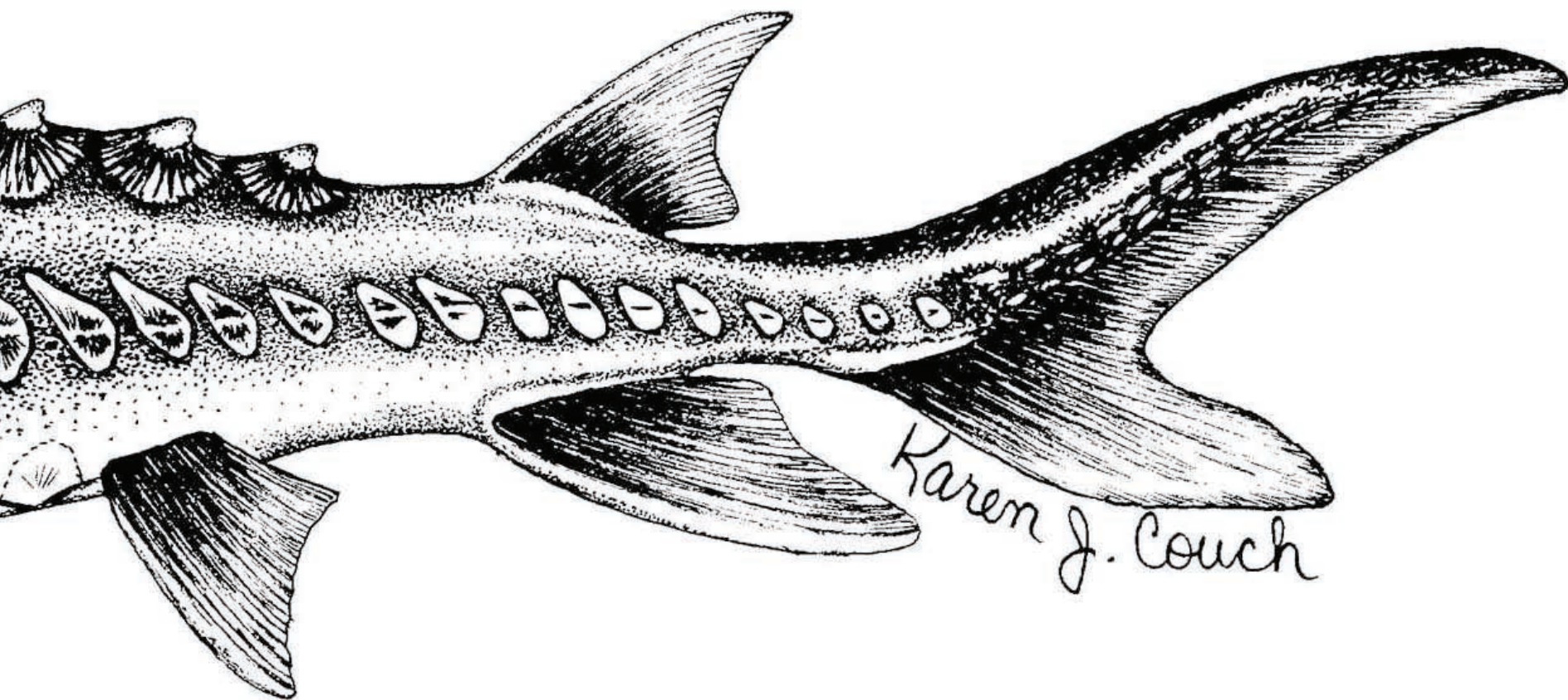
Τον Μάιο του 1967 ίσα που είχα βγει από το αυγό, ενώ η χούντα δεν είχε κλείσει καλά καλά ούτε μήνα στην εξουσία, ο μπαμπάς μάς έφερε στο σπίτι ένα πολύ άσχημο, μακρύ και μουστακάτο ψάρι. Το είχε πετύχει στην ιχθυόσκαλα της Καβάλας, ενώ διάλεγε σαρδέλες – μαζί με τον μπαμπά του και τον αδερφό του/θείο μας, είχαν τότε μία βιοτεχνία αλιπάστων: πάστωναν σαρδέλες με τον παραδοσιακό τρόπο της Κωνσταντινούπολης, με χοντρό αλάτι, ζουπνημένες σε στρόγγυλες τεράστιες κονσέρβες. Η ζήτηση του παστού ψαριού είχε πέσει, ακολουθώντας το κλείσιμο των καπναποθηκών, και λόγω του στρατιωτικού νόμου οι έμποροι καθόντουσαν στα καρφιά, γιατί δεν ήξεραν τι θα γινόταν με τις εξαγωγές. Η με στιδήποτε άλλο.

Ιδέα δεν είχα για όλα αυτά, όπως δεν είχα ιδέα και για τη χούντα τότε. Θυμάμαι τον παππού μας να λέει: «*Η Αθήνα είναι μακριά από την Καβάλα, μην ανησυχείτε*», αλλά ταυτόχρονα και μια γενική, διάχυτη ανησυχία που κανένας δεν τη συζητούσε, σαν να προσποιούνταν οι μεγάλοι ότι δεν υπήρχε. Θυμάμαι κυρίως το καινούργιο εκείνο ψάρι με τα μουστάκια: περίεργο, μακρόστενο, με μυτερό ρύγχος και αγριωπό ύφος, «*ζύγιζε πάνω από δεκαπέντε οκάδες*», κατά τον μπαμπά μας, και εκτός από στριμμένη φάτσα, είχε το περίεργο όνομα «οξύρρυγχος». Δεν ήταν από τα ψάρια που έφταναν στον Κόλπο της Καβάλας, ούτε καν στη Σαμοθράκη, είχε «*κατρακυλήσει από τον Εύξεινο Πόντο, από τα μέρη του παππού*», κι ο ψαράς που το είχε πιάσει κατά τύχη στα δίχτυα του δεν το ήξερε καθόλου. Ούτε το ήθελε – σε ποιον θα το πουλούσε, τόσο ασχημομούρικο, βαρύ κι ασήκωτο ψάρι;

Στην ωραία βεράντα της μαμάς μας στρώθηκε μια λαμαρίνα και απάνω της ξάπλωσε το ψάρι, μεγαλύτερο από εμένα στο μπόι. Ήταν θηλυκό, αυγωμένο, με δύο μεγάλα σωληνάρια γεμάτα χαβιάρι. Σεβρούγκα: το γκριζο χαβιάρι, αυτό που έχει αυγά μικρά σαν κεφάλι καρφίτσας, που σκουραίνει όσο προσθέτεις αλάτι. Ούτε για την ποικιλία είχα ιδέα, πολλά χρόνια μετά κάποιος μου είπε πως τα μικρά αυγά είναι **Σεβρούγκα**, τα μεγάλα **Μπελούγκα**, τα πολύ μικρά είναι **Λευκού Οξύρρυγχου**, και υπάρχει άλλο ένα που λέγεται **Οσέτρα**, και η **Καλούγκα**... κι άλλες πολλές ποικιλίες σίγουρα.

Τις επόμενες μέρες ο μπαμπάς μοίρασε με μια κουτάλα της σούπας τα αυγά σε σακουλάκια από τουλπάνι και τα κρέμασε γύρω γύρω στη βεράντα, βουτώντας τα σε σαλαμούρα κάθε τόσο και, προς μεγάλη απελπισία της μαμάς μας, που σιχαινόταν τη μυρωδιά ψαρίλας, τα λέπια, τα κρεμασμένα «σαν γλάστρες!» αυγά, τα ψαροζούμια που έτρεχαν στη βεράντα και την εντελώς αντικοινωνική κατάσταση της οικογένειας – δεν μπορούσε να καλέσει άνθρωπο στο σπίτι, η ψαρίλα έφτανε μέχρι τα απέναντι σπίτια. Όσο ο μπαμπάς μας παιδευόταν με τα τουλπάνια (που έπρεπε να τα ξεπλένει συνέχεια και να τους προσθέτει αλάτι κάθε τόσο), μάθαινα την ιστορία του χαβιαριού. Δηλαδή για τον **Ιωάννη Βαρβάκη**, εθνικό ήρωα και προσωπικό ήρωα του μπαμπά μας, ο οποίος άνοιξε το πρώτο εργοστάσιο επεξεργασίας χαβιαριού στο μακρινό Αστράχιν. Ο Βαρβάκης, κατά τον μπαμπά, «*περνάτισε πέντε χιλιάδες χιλιόμετρα, από την Οδησό ως την Αγία Πετρούπολη, για να φτάσει στην αυλή της Μεγάλης Αικατερίνης και να ζητήσει άδεια αλιείας οξύρρυγχου*». Είχε απελπιστεί κυνηγώντας την αυτοκράτειρα από ανάκτορο σε ανάκτορο, όταν πέτυχε τυχαία τον αξιωματικό και εραστή της, τον διάσημο **Γκριγκόρι Ποτέμκιν** σε ένα καφενείο ενώ έλεγε τον πόνο του, κι ο Ποτέμκιν, κατά το «αν έχεις τύχη διάβαινε», του κανόνισε επιτέλους ακρόαση με την **Αικατερίνη**.

Η άδεια αλιείας στην Κασπία Θάλασσα και τις εκβολές του ποταμού Βόλγα συνοδευόταν από 1.000 τσερβόντσι, νομίσμα-

ΟΙ ΤΟΥ ΜΠΑΜΠΑ ΜΑΣ

Στη δεκαετία του '90, «της χλιδής», βρέθηκα μερικές φορές σε τραπέζια και εστιατόρια με χαβιάρι κάθε είδους, σεβριμένο σε πιατέλα με τριμμένο πάγο, σε κρυστάλλινο μπολάκι, με τον ορίτζιναλ τρόπο, όπως το γλένταγε η Αικατερίνη, που ήξερε από καλό μεζέ

τα τεράστιας αξίας, και το πρώτο πράγμα που έφτιαξε ο Βαρβάκης όταν εγκαταστάθηκε στο Αστραχάν ήτανε ρακί. Γιατί; Γιατί αυτό ήξερε να φτιάχνει, κι αυτό έκρινε ότι χρειαζόταν ο βαρύς ρώσικος χειμώνας. Έπειτα προσέλαβε εργάτες, πρακτική πρωτόγνωρη για την εποχή (1778), κατά την οποία οι «εργάτες» στη Ρωσία ήτανε στην πραγματικότητα δούλοι, που πληρωνόντουσαν με ένα πιάτο φαί. Σιγά σιγά ο Βαρβάκης έφτασε να έχει 3.000 υπαλλήλους με κανονικό μισθό, και σχεδόν μονοπώλιο στο χαβιάρι, που το έστελνε στο Παρίσι, λανσάροντάς το ως εκλεκτό μεζέ. Τις λεπτομέρειες τις διάβασα στην εγκυκλοπαίδεια — ο Βαρβάκης περπάτησε 3.500 χιλιόμετρα και όχι 5.000, αλλά στην αφήγηση πάντα ανεβαίνουν τα νούμερα, και ήταν το μοναδικό μέλος της Φιλικής Εταιρείας που δεν έκρυβε το όνομά του. Χρηματοδότησε την Επανάσταση του 1821 και έγινε εθνικός ευεργέτης, με τη Βαρβάκειο Πρότυπο Σχολή (σήμερα Γυμνάσιο και Λύκειο), μία από τις σημαντικότερες δωρεές του. Άρπαξε ελonoσία και πέθανε 80 χρονών, μόλις αποβιβάστηκε από το καράβι του στο λοιμοκαθαρτήριο της Ζακύνθου, αλλά είχε μια τρομερή ζωή, περιπετειώδη, ηρωική, μυθιοποιητική εντελώς... και εκτός των άλλων, ήταν ο άνθρωπος που έφερε το χαβιάρι στην Ευρώπη. Ως το 1780, «τον εκλεκτό αυτό μεζέ» τον ήξεραν μόνο στη Ρωσία.

Γύρω στα είκοσι ή τριάντα σακουλάκια με μαύρο χαβιάρι, λοιπόν, κρεμόντουσαν για μέρες από τα κρόσια της τέντας της βεράντας μας, στάζοντας στην αρχή, έπειτα πηχώντας σιγά σιγά, με τη μυρωδιά να αλλάζει όσο «ψηνότανε στο αλάτι» το χαβιάρι. Όταν ήρθε η ώρα να δοκιμάσουμε, παρ' όλο που μας έπανε ξερατό πια με την μπόχα, παρ' όλο που τρώγαμε ψάρι ψητό, πλακί και τηγανητό μέχρι να τελειώσει επιτέλους το ατελείωτο κρέας του καταραμένου οξύρρυγχου, όταν δοκιμάσαμε το σπιτικό χαβιάρι, το βρήκαμε σοκαριστικό: με θανατηφόρα έντονη γεύση, πάρα πολύ θαλασσινή, και πάρα πολύ... παράξενη. Πρώτα έκανες ένα βήμα πίσω, μετά την επεξεργαζόσουν ως γεύση. Πρώτα έλεγες «ίου» ή κάτι ανάλογο, μια και το «ίου» δεν υπήρχε ακόμα, κι έπειτα έλεγες «για δώσε άλλη μια κουταλιά να το καταλάβω καλύτερα». Με όλη τη μουρμούρα και τη δυσαρέσκεία της, η μαμά μας έφαγε το περισσότερο χαβιάρι από όλους. Για μέρες μετά, η βεράντα βρομούσε ψαρίλα παρά τα ξύδια και απορρυπαντικά, παρά τα νερά και τα πλυσίματα. Το χαβιάρι ήτανε μπόλικο, μοιράστηκε σε συγγενείς (γιατί οι φίλοι δεν θα το εκτιμούσαν το ίδιο), μπήκε στο ψυγείο και φαγώθηκε με όρεξη. Όταν πια κόντευε να τελειώσει, δεν θέλαμε να το δούμε ούτε ζωγραφιστό — μας είχε βγει από τη μύτη.

Στη δεκαετία του '90, «της χλιδής», βρέθηκα μερικές φορές σε τραπέζια και εστιατόρια με χαβιάρι κάθε είδους, σεβριμένο σε πιατέλα με τριμμένο πάγο, σε κρυστάλλινο μπολάκι, με τον ορίτζιναλ τρόπο, όπως το γλένταγε η Αικατερίνη, που ήξερε από καλό μεζέ. Ωραίο ήτανε, κυριλάτο, εκλεκτό, σπάνιο, πανάκριβο και τα σχετικά. Μια φορά όμως δοκίμασα μαύρο χαβιάρι, που είχε έρθει με την κονσέρβα του κατευθείαν από το Ιράν, στο σπίτι φίλου με Ιρανή σύζυγο, και ήταν το μόνο κοντινό στο παλιό, το σπιτικό χαβιάρι του μπαμπά μας. Η γεύση και η μυρωδιά ήτανε ίδια, η ποσότητα του αλατιού ίσως λιγότερη. Ο μπαμπάς μας είχε μανία να τα πλακώνει όλα στο αλάτι, κυρίως τα ψάρια.

Αλλά ήξερε πώς φτιάχνεται το καλό χαβιάρι από έναν παραπεταμένο, περιπλανώμενο οξύρρυγχο, που δεν τον εκτίμησε κανένας άλλος. Για ποιον λόγο αυτό συνέβη στην αρχή της χούντας, και γιατί είναι το μόνο περιστατικό που θυμάμαι από την αρχή εκείνης της σκοτεινής περιόδου της Ελληνικής Ιστορίας, είναι μυστήριο. ■

FISH LOVERS

Χταποδάκι, καλαμαράκι, γαρίδες, ουζάκια, σ' ένα τραπέζι στον ήλιο με την παρέα. Η εποχή της προσμονής φτάνει, σε λίγες μέρες μπαίνει η άνοιξη. Βάλε μέσα και τη Σαρακοστή και καταλαβαίνεις ότι η καλύτερη εποχή για ψάρι έχει ήδη φτάσει. Μην το πολυψάχνεις, στις σελίδες που ακολουθούν θα βρεις τα καλύτερα ψαρο-στέκια.

Της **ΝΑΤΑΣΣΑΣ ΚΑΡΥΣΤΙΝΟΥ**

POLPO

Οι λόγοι που το αγαπάμε είναι πολλοί, νόστιμοι και λαχταριστοί

Γιατί είναι αυθεντικό και μας ταξιδεύει γευστικά στην καρδιά της θάλασσας. Η οικογένεια Κατσικάκη ξέρει από φρέσκο ψάρι. Για την ακρίβεια, προμηθεύει με ολόφρεσκα ψάρια κορυφαία εστιατόρια της χώρας εδώ και δύο δεκαετίες. Έτσι, για περισσότερα από είκοσι χρόνια αναζητά, βρίσκει και τροφοδοτεί όλη την premium αγορά ψαροφαγίας, όπως τα εστιατόρια Milos και Nammos στην Ελλάδα αλλά και στο Εξωτερικό, το Pelagos του Four Seasons Astir Palace και πολλά άλλα κορυφαία εστιατόρια. Γιατί στο Polpo βρίσκεις πάντα φρέσκα και λαχταριστά ψάρια και θαλασσινά. Ωμά, αχνιστά, τηγανητά, μαγειρευτά, στη σχάρα, όπως ποθεί η καρδιά σου.

Ανάλογα με τον καιρό, θα βρεις μεγάλα και μικρότερα πεντάφρεσκα ψάρια που θα απολαύσεις ψητά, ενώ οι σαλάτες, με πρωταγωνίστρια την ντομάτα, που είναι από τις πιο νόστιμες που έχεις δοκιμάσει, συμπληρώνουν ιδανικά τις επιλογές. Γιατί το Polpo κλείνει το μάτι στην μποέμικη πλευρά της πόλης, συγκεντρώνοντας στα τραπέζια του μύστες, γνώστες και bon vivants από όλη την Αττική. Λάτρεις της ψαροφαγίας, εραστές του καλού κρασιού και των φίνων αποσταγμάτων, που στις φωτεινές του γωνιές δοκιμάζουν, γνωρίζουν και γνωρίζονται καθώς, όσο περνάει η ώρα, οι παρέες έρχονται πιο κοντά. Γιατί στο Polpo αγαπάνε την κατσαρόλα και το καλά ακονισμένο μαχαίρι για το φιλετάρισμα, φέροντας στο τραπέζι διαφορετικούς πολιτισμούς, καλά δοκιμασμένες συνταγές αλλά και θελκτικούς νεωτερισμούς. Το καρπάτσιο σκαθαριού στέκεται δίπλα στην ψαρόσουπα βάλσαμο, με τον τελικό νικητή πάντα τον πελάτη. Γιατί πέρα από τις καλές συνταγές, είναι το καλοσυνάτο βλέμμα του Νίκου και η ευγένεια του προσωπικού που σε καλωσορίζουν από νωρίς το μεσημέρι μέχρι αργά το βράδυ, τα οποία σπανίζουν και είναι εκείνα που, με χαρά, σε φέρνουν στο Polpo ξανά και ξανά...

INFO

Τζων Κέννεντυ 6
Αθήνα
2107104578
@polpoathens

Εντάξει, τα νότια προάστια είναι από μόνα τους μια άλλη κατάσταση, αλλά υπάρχουν κι εκείνοι οι προορισμοί που λες ότι ναι, δίνουν άλλο νόημα σε αυτό που λέμε Αθηναϊκή Ριβιέρα. Τέτοιος προορισμός είναι το ΦΙΣ στη Βούλα, το οποίο, στους λίγους μήνες της λειτουργίας του, έχει γίνει must για όσους αγαπούν το καλό ψάρι και τα γλέντια και για όσους αναζητούν εκείνη τη μαγική ατμόσφαιρα που σε κάνει να αισθάνεσαι ότι βρίσκεσαι σε κάποιο νησί.

Δημιούργημα των αδελφών Μαρακάκη, του Ετιέν Τοπαλιάν, του Χρήστου Βερύκιου, του Γρηγόρη Στράτη και του Χάρη Κόσσυφα, τους οποίους έχουμε γνωρίσει από πολλούς επιτυχημένους χώρους της αθηναϊκής εστίασης (Papillon, Forty, Etien Pizza Bar, Dot Beach Vibes κ.ά.), το ΦΙΣ ξεχωρίζει για την ιδιαίτερη αισθητική του: χώρος μίνιμαλ και φωτεινός, όπου κυριαρχεί μια ανάλαφρη νησιώτικη αισθητική, με το λευκό και το ξύλο, τα ψάθινα φωτιστικά, τα όμορφα και άνετα έπιπλα να συμπληρώνουν το σκηνικό.

Στο μενού θα βρεις όλες τις νοστιμιές της θάλασσας που έρχονται κατευθείαν ολόφρεσκες απ' όλο το Αιγαίο, από τους ψαράδες με τους οποίους συνεργάζεται το ΦΙΣ, και σερβίρονται σε διάφορες μορφές: από ceviche και tartare μέχρι το highlight του σεφ Χάρη Κόσσυφα, που είναι τα γιουβαρλάκια θαλασσινών με μπόλικο αυγολέμονο.

Ακόμη, τα πεντανόστιμα ντιπάκια της αρχής (όπως το βούτυρο με καραμελωμένο κρεμμύδι και η σπιτική κέτσαπ από ζουμερές ντομάτες, που τα συνοδεύουν προζυμένιο ψωμί, το οποίο φτιάχνεται καθημερινά εδώ, και κουλούρι) αλλάζουν τακτικά, όπως και τα υπέροχα γλυκά του τέλους, σαν το θεσπέσιο εκμέκ με τσουρέκι και κρέμα βανίλιας!

Όλα αυτά τα σπουδαία θα τα συνδυάσετε τέλεια με κάποια ετικέτα της ενημερωμένης wine list, με ξεχωριστές επιλογές τόσο από τον ελληνικό όσο και από τον διεθνή αμπελώνα.

Αλλά το ΦΙΣ είναι και κάτι άλλο. Είναι έξω καρδιά, και τα περισσότερα Παρασκευοσάββατα και τα κυριακάτικα μεσημέρια στήνονται γλέντια άνευ προηγουμένου, με αγαπημένα ελληνικά τραγούδια, που σίγουρα θα σας ξεσηκώσουν θυμίζοντάς σας την παλιά καλή αθηναϊκή νύχτα και διασκέδαση!

Extra tip: Από αυτό κιάλας το Σάββατο, το μενού ανανεώνεται με φοβερά σαρακοσιανά, τα οποία θα βρείτε και σε μεζέδες, στη λογική του share για να τα απολαμβάνει όλη η παρέα!

ΦΙΣ FISH & DRINKS

Τέλεια ψαροφαγία και ατέλειωτα γλέντια

INFO

Ποσειδώνος 14
Βούλα
2108990152
fisrestaurant.com
@fis.restaurant

Η ΣΤΟΑ ΑΛΛΙΩΣ

30 χρόνια γεύσης, μεράκι
και θαλασσινές απολαύσεις

Στο κέντρο της Αθήνα υπάρχει μία στοά διαφορετική. Μία στοά που, εδώ και τριάντα χρόνια, γράφει τη δική της ιστορία γεύσης, φέρνοντας στο τραπέζι αυθεντικές, φρέσκες νοστιμιές, με τα καλύτερα υλικά.

Η Στοά Αλλιώς είναι οικογενειακή υπόθεση, φτιαγμένη με αγάπη, γνώση και σεβασμό στην παράδοση. Εδώ, το φαγητό δεν είναι απλώς γεύμα – είναι εμπειρία. Οι θαλασσινές μυρωδιές, το χαμόγελο των ανθρώπων της, οι γενναιόδωρες μερίδες και οι συνταγές που περνούν από γενιά σε γενιά, δημιουργ-

γούν ένα σκηνικό που σε κάνει να νιώθεις σαν στο σπίτι σου.

Απλές, ελαφριές γεύσεις, που δεν σε μπουκτίζουν, αλλά σε κερδίζουν. Η σπιτική ταραμοσαλάτα είναι θρύλος – την παραγγέλνουν ξανά και ξανά. Το κριθαρότο με γαρίδα, πορτοκάλι και μυρωδικά έχει το δικό του φανατικό κοινό. Τα τηγανητά καλαμαράκια και το μυδοπίλαφο γίνονται ανάρπαστα, ενώ το χταπόδι και το καλαμάρι στη σχάρα ψήνονται τόσο όσο, για να κρατούν ζωντανά τα θαλασσινά τους αρώματα.

Φυσικά, τίποτα δεν ολοκληρώνει καλύτερα το γεύμα από ένα ποτήρι Μαλαγουζιά ή τσίπουρο χύμα, προσεγμένο, με την ίδια φροντίδα που επιλέγονται όλες οι πρώτες ύλες. Για όσους αναζητούν κάτι ιδιαίτερο, η κάβα κρύβει και εξέχουσες ετικέτες σε κρασί και αποστάγματα.

Η Στοά Αλλιώς δεν είναι απλώς ένα εστιατόριο για νόστιμα θαλασσινά. Είναι μία ολόκληρη ιστορία γεύσεων της θάλασσας, δεμένη με τις αναμνήσεις όσων πέρασαν από τα τραπέζια της. Και όσοι έρχονται, πάντα επιστρέφουν.

INFO

Γαμβέτα 14, πλατεία
Κάνιγγος, 2103825961

Στοά Αλλιώς -
Stoa Allios

stoa_allios.30

ΚΑΡΑΒΙΔΑΣ

Εκλεκτά ψάρια και θαλασσινά

Η οικογενειακή ψαροταβέρνα-μεζεδοπωλείο, με ιστορία από το 2000, που αποτελεί σημείο αναφοράς για όσους αγαπούν τα νόστιμα της θάλασσας. Εδώ, θα απολαύσετε πιάτα που θα σας μείνουν αξέχαστα, μαγειρεμένα με τα πιο φρέσκα και αγνά υλικά και, φυσικά, με το μεράκι και την αγάπη των φιλόξενων ανθρώπων του.

Πολλά και εκλεκτά θα σας προτείνει το μενού, εμείς επιλέξαμε τη φημισμένη

ψαρόσουπα με σφυρίδα, αλλά και τα ολόφρεσκα όστρακα όπως κυδώνια, καραβίδες, γυαλιστερές, στρείδια, γαρίδες και άλλα, που θα βρείτε καθημερινά. Να δοκιμάσετε ακόμα το εξαιρετικό κριθαρότο με θαλασσινά, την ψητή σαρδέλα (παντρεμένη ή ανύπαντρη) και να ρωτήσετε για τα φρέσκα ψάρια ημέρας, σαν τις συναγρίδες, τα φαγκριά, τους ροφούς κ.λπ. – κι αν δεν ξέρετε τι να πρωτοδιαλέξετε, υπάρχει και η επιλογή της ποικιλίας για δύο ή τέσσερα άτομα.

Το τραπέζι σας θα «στολίσουν» και άλλες νοστιμιές, όπως μια μεγάλη ποικιλία από σαλάτες, φρέσκες και βραστές, επιλεγμένες από τα καλύτερα λαχανικά της αγοράς, ορεκτικά όνομα και πράγμα, όπως η φοβερή καβουροσαλάτα και οι διάφορες αλοιφές, ενώ το γεύμα σας θα συνοδεύσει τέλεια κάποια ετικέτα από την ενημερωμένη wine list. Για το τέλος, κρατήστε λίγο χώρο για ένα γλυκό, όπως το ραβανί, η καρυδόπιτα και το κανταΐφι, ολοκληρώνοντας τη γευστική πανδαισία. Δευτέρα έως Παρασκευή 14.00 με 01.00, Σάββατο 12.00 με 01.00, Κυριακή 12.00 με 18.30.

INFO

Δεμυρδεσίου 89
Νέα Ιωνία, 2102714585

www.karavidas.gr

karavidasneaionia

karavidas_neaionia

ΒΑΣΙΛΑΙΝΑΣ

Η γοητεία του κλασικού!

Παράδοση και καινοτομία, μέτρο και νόστιμος πειραματισμός σε κάθε πιάτο, περισσότερο από 100 χρόνια τώρα. Μακριά από τις εφήμερες τάσεις και περαστικές μόδες, ο Βασίλεινας επιμένει στην εξαιρετική πρώτη ύλη και στην προσεκτική διαχείρισή της.

Με τη θάλασσα σε πρώτο πλάνο και την καλοδουλεμένη Head to Tail φιλοσοφία του, κάθε πολύτιμο κομμάτι του ψαριού αναδεικνύεται δημιουργικά, ενώ υπάρχει απόλυτος σεβασμός των θαλασσινών αποθεμάτων, κρατώντας επαπει-

λούμενα είδη και εκτός εποχής ψάρια μακριά από τα πιάτα του. Η κουζίνα του Βασίλεινα η οποία έχει συνδεθεί άρρηκτα στη συνείδηση του κόσμου με την αστική κληρονομιά της πόλης, εκτός από τις κλασικές συνταγές όπως η ταρμουςαλάτα, και το ψητό καλαμάρι με φάβα και σουτζούκι, προτείνει ένα νέο μενού πθικής και εποχικής ψαροφαγίας, όπως η Αθηναϊκή με ρίκι, ο σκοπελίτικος μπακαλιάρος στιφάδο με δαμάσκηνα, ή καθημερινή ψαριά με αγκινάρες αλά πολίτα, ενώ πιστός στη zero waste φιλοσοφία του οι γιακάδες των ψαριών μετατρέπονται σε μυρωδάτες μακαρονάδες και οι κοιλιές σε αφράτα και πικάντικα σουτζουκάκια.

Η μελετημένη walk in κάβα των 170 και πλέον ετικετών κρασιού θα ικανοποιήσει κάθε ουρανίσκο. Τα φώτα ανάβουν νωρίς κάθε βράδυ (την Κυριακή είναι ανοιχτά το μεσημέρι) και μια απολαυστική γιορτή γεύσης και φιλοξενίας σας περιμένει. Μια γιορτή που ξεκίνησε από τον Πειραιά, συνεχίζεται στην οδό Βρασίδα, αλλά και κάθε καλοκαίρι στην Αντίπαρο.

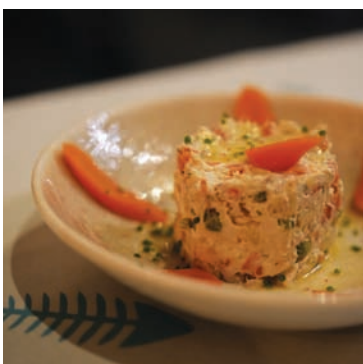
INFO

Βρασίδα 13
Όπισθεν Χίλτον
2107210501
f Vassilenas
Restaurant
vassilenas
restaurant

ΑΦΙΕΡΩΜΑ
FISH LOVERS

ΨΑΡΟΚΟΚΚΑΛΟ

Όλες οι λιχουδιές της θάλασσας

Πόσο αγώνα έχουν κάνει οι μαμάδες για να βάλει το παιδάκι τους μια μπουκιά ψάρι στο στόμα! Όμως για τις μαμάδες και τους μπαμπάδες που πάνε στο Ψαροκόκκαλο στα Μελίσσια, τα πράγματα είναι απλά. Εκεί, το ψάρι, οι ψαρομεζέδες και τα θαλασσινά γίνονται ανάρπαστα από μικρούς και μεγάλους. Ίσως αυτό να έχει να κάνει με τη φροντίδα που η κουζίνα δείχνει στην πρώτη ύλη, χωρίς εκπτώσεις σε δημιουργικότητα, ίσως και με την ίδια την πρώτη ύλη, που είναι προσεκτικά διαλεγμένη, ίσως και

με την ωραία, παρεϊστική, φιλόξενη και οικογενειακή ατμόσφαιρα, ίσως και με όλα αυτά μαζί, που συνθέτουν την ιδανική εμπειρία ψαροφαγίας. Το Ψαροκόκκαλο έχει τη φιλοσοφία του και από το 2012 που άνοιξε τα πανιά του, ο κόσμος την τιμάει. Γι' αυτό και οι άνθρωποί του συνεχίζουν να δημιουργούν με μεράκι και σεβασμό ολόένα και περισσότερες νοστιμιές. Ακόμα και τα πιο ιδιαίτερα πιάτα, όπως το τραχανότο με την караβιδόψιχα, αποκτούν αμέσως φανατικό κοινό. Το καπνιστό χέλι είναι ένας μεζές ασύγκριτης νοστιμιάς και οπωσδήποτε must try η αθηναϊκή με ψάρι, μαγιονέζα, καρότο και κολοκύθι. Φυσικά δεν λείπει ποτέ το ολόφρεσκο ψάρι ημέρας, που μπορεί να μαγειρευτεί όπως ο επιθυμεί ο καθένας, αλλά και τα μικρά ψαράκια όπως ο γαύρος και η αθερίνα, που σπαρταράνε στο τηγάνι και τα απολαμβάνεις εθιστικά. Εξαιρετικό κρασί και ποικιλία αποσταγμάτων θα συνοδεύσουν το γεύμα.

Extra info: Εδώ στο Ψαροκόκκαλο κάποιον «έμαθαν» να τρώνε μύδια – μόνο αν δοκιμάσεις θα καταλάβεις!

INFO

Ελευθερίου
Βενιζέλου 19
Μελίσσια
2108077535
www.psarokokkalo.
restaurant
f Ψαροκόκκαλο
psarokokkalo_

FISH MARKET

Πιο φρέσκο ψάρι
δεν γίνεται!

Φημισμένο ψαροεστιατόριο, με ιστορία από το 2005 και ένα concept που έχει αγαπηθεί πολύ: στον φιλόξενο χώρο του θα βρείτε τον πάγκο με τα ολόφρεσκα ψάρια, που προμηθεύεται από δικούς του ψαράδες, τα οποία μπορείτε είτε να προμηθευτείτε για το σπίτι (καθαρισμένα και φιλεταρισμένα), είτε να τα απολαύσετε εδώ σε ωμές παρασκευές, ψητά και μαγειρεμένα! Θα βρείτε, επίσης, μια μεγάλη ποικιλία από θαλασσινά, σαλάτες και φοβερά ορεκτικά, ενώ τα πάντα είναι προσεκτικά διαλεγμένα από Έλληνες παραγωγούς. Εξαιρετική και η λίστα κρασιών από τον ελληνικό αμπελώνα (και βιολογικό), ξακουστή η σούπα μπουγιμπέσα. Ιδανικό και για μια after office ψαροκατάσταση. Ψαράδικο: 08.00 με 13.00, εστιατόριο: 13.00 με 23.00. Κυριακές: 13.00 με 18.00.

INFO

Δορυλαίου 7, Πλ. Μαβίλη
2106918991
www.fish-market.gr
f FishMarket.gr
@fishmarket.restaurant

ΑΝΟΙΞΗ ΠΑΡΑ ΤΕΤΑΡΤΟ

Εκλεκτά αποστάγματα
και ψαρομεζέδες
έκπληξη

Όποιος έχει πάει στα τσιπουράδια του Βόλου ξέρει: επιλέγεις το απόσταγμα, το κρασί ή την μπίρα που τραβεί η καρδιά σου –κι εδώ υπάρχει μεγάλη ποικιλία–, και μαζί με αυτό καταφθάνουν στο τραπέζι σου πιτά-έκπληξη! Έτσι κυλάει η ζωή εδώ, στο Άνοιξη Παρά Τέταρτο, με κάθε γύρα να περιλαμβάνει τρία πεντανόστιμα πιτά, με καλούδια της θάλασσας φρέσκα αλλά και συνοδευτικά αξεπέραστα. Ανάμεσά τους, ανάλογα με την ημέρα αλλά και την εποχή, όστρακα, γαριδάκια, θράψαλα, σουπιές, χταποδάκι αλλά και αλοιφές και τουρσιά, όλα χειροποίητα! Στο τηγάνι παίρνουν άριστα, το ίδιο και στο μαγείρεμα, γιατί έχουν να σου προσφέρουν και μερίδες από τα ημέρας. Κάθε Πέμπτη ζωντανή μουσική!

INFO

Αθηνών Χαλκίδος 17, Άνοιξη
2108145588, 6944446010
www.anixi-para-tetarto.com
f Άνοιξη παρά Τέταρτο
@anixipara15

Ψ...ART ΜΕ ΘΕΑ

Γεύσεις με άρωμα θάλασσας
στην Καστέλα

Το καλό φαγητό είναι τέχνη κι όταν συνδυάζεται με θέα στη θάλασσα, τότε μετατρέπεται σε μία εμπειρία για όλες τις αισθήσεις, που αναζωογονεί και μένει αξέχαστη. Το Ψ...art, με κομψή αισθητική και θέα στο Μικρολίμανο, σε ταξιδεύει μακριά από την καθημερινότητα, για να χαλαρώσεις απολαμβάνοντας ολόφρεσκα ψάρια και θαλασσινά. Εμπνευσμένο από τον ιδιοκτήτη και σεφ Αρτέμη Δαρζέντα, το μενού περιλαμβάνει πεντανόστιμες προτάσεις με προσεκτικά επιλεγμένα υλικά πρώτης ποιότη-

τας. Φρέσκα ψάρια από την Ικαρία και την Αντίπαρο, χταπόδια και καλαμάρια από τη Μυτιλήνη και ζουμερές γαρίδες από τον Αμβρακικό είναι μερικά μόνο από τα θαλασσινά που συνθέτουν το πλούσιο μενού. Οι επιλογές είναι πολλές κι ενθουσιάζουν και τους πιο απαιτητικούς. Ανάμεσα στα πιτά που αξίζουν σίγουρα δοκιμής είναι ο θαλασσινός παστουρμάς από μαγιάτικο, το λαβράκι καρπάτσιο με τζίντζερ και κόλιανδρο, το σεβίτσε καραβίδας αλλά και το καπνιστό σκουμπρί. Φυσικά από τον κατάλογο του Ψ...art δεν θα μπορούσαν να λείπουν και εξαιρετικές επιλογές κρασιών και αποσταγμάτων, που συνδυάζονται τέλεια με τα θαλασσινά. Η λίστα κρασιών περιλαμβάνει 70 ετικέτες ελληνικού αμπελώνα, ενώ στην εξίσου πλούσια λίστα σε αποστάγματα περιλαμβάνονται 60 διαφορετικά ούζα και τσίπουρα από όλη την Ελλάδα. Ανοιχτό καθημερινά από το μεσημέρι έως αργά το βράδυ, το Ψ...art με θέα είναι η καλύτερη επιλογή για γευστικά ταξίδια στην ελληνική θάλασσα.

INFO

Παπαναστασίου 60
Καστέλα, 2103466896
f Ψ...art

MONK FISH

Όλη η νοστιμιά και η φρεσκάδα της θάλασσας στο πιάτο σου

Η έμφαση στις πρώτες ύλες είναι το άλφα και το ωμέγα στο Monk Fish. Ο Φάνης Δανίκος, ιδιοκτήτης, τρίτης γενιάς ιχθυοπώλης και βαθύς γνώστης του βυθού και των θησαυρών του, τιμά την παράδοση και μεταμορφώνει την εμπειρία της ψαροφαγίας σε κάτι μοναδικό και αξέχαστο. Από ιχθυοπωλείο με ιστορία -εδώ και πολλά χρόνια προμηθεύει γνωστά αθηναϊκά ψαροεστιατόρια- το Monk Fish εξελίχθηκε πριν από τέσσερα χρόνια σε έναν ξεχωριστό γευστικό προορισμό, συνδυάζοντας το fish street food με τη δημιουργική κουζίνα. Το αποτέλεσμα; Ένα casual αλλά εκλεπτυσμένο εστιατόριο όπου θα δοκιμάσεις αξεπέραστο fish & chips, πολλές παρασκευές σε ωμά (crudo), αχύνητους ψαρομεζέδες, αλλά και μακαρονάδες είτε με καραβίδες είτε με γαρίδες που είναι και η σπείρα-

λιτέ τους. Φυσικά, μπορείς επιτόπου να διαλέξεις φρέσκο ψάρι ημέρας από το ακριβώς δίπλα ιχθυοπωλείο του Monk Fish και να ζητήσεις να στο ετοιμάσουν όπως αγαπάς, σύμφωνα με τη head to tail φιλοσοφία: ένα φιλέτο ταρτάρ, ένα κάποιο σεβίτσε, μια εκλεκτή μακαρονάδα, κάποιο μαγειρευτό. Στην κουζίνα ηγείται ο σεφ Ηλίας Γκίκας, που καθημερινά δημιουργεί πιάτα που αναδεικνύουν τη νοστιμιά της θάλασσας.

Αυτή την περίοδο γίνεται πανικός με τη μυρωδάτη και χορταστική ψαρόσουπα: ένα υπέροχο βελουτέ σιγομαγειρεμένου ψαριού με λαχανικά, σερβιρισμένο και με το φιλέτο του ψαριού. Ανάρπαστη είναι και η εκλεπτυσμένη ωμή καραβίδα, μαριναρισμένη με έξτρα παρθένο ελαιόλαδο και λίγες σταγόνες από φρεσκοστυμμένο λεμόνι.

Το γεύμα σου θα συνοδεύσεις με εκλεκτά κρασιά από τον ελληνικό αμπελώνα, μπίρες και ωραία αποστάγματα που δένουν ιδανικά με την ψαροφαγία.

Ο χώρος είναι προσεγμένος, με εσωτερική σάλα και εξωτερική «βεράντα», που παραμένει ζεστή ακόμα και τον χειμώνα χάρη στα θερμαντικά «μανιτάρια». Αν σκοπεύεις να πας Κυριακή μεσημέρι, φρόντισε να κάνεις κράτηση! Delivery μέσω Wolt και Efood. Ωράριο: Καθημερινά 13.30 - 23.00.

INFO

Παπαδιαμαντοπούλου 108
Ζωγράφου, 2107777518
f monkfishathens
@ monkfish_athens

ΑΦΙΕΡΩΜΑ
FISH LOVERS

ΚΑΠΕΤΑΝ ΓΙΩΡΓΗΣ Ο ΜΥΤΙΛΗΝΙΟΣ

Το νέο εστιατόριο του γνωστού ψαροπωλείου στη Γλυφάδα

Για δέκα χρόνια, ο Καπετάν Γιώργης ο Μυτιληνιός αποτελεί σημείο αναφοράς στην Άνω Γλυφάδα, χάρη στο φημισμένο ψαροπωλείο του. Με παράδοση που περνά από γενιά σε γενιά στη Λέσβο, η οικογένεια γνωρίζει καλά τα μυστικά της θάλασσας και τα μεταφέρει σε πιάτα που ξεχωρίζουν για τη νοστιμιά και την αυθεντικότητά τους, διαθέσιμα σε delivery ή take away.

Πριν από έναν μήνα, το νέο γαστρονομικό εγχείρημα της οικογένειας πήρε σάρκα και οστά στην Κωνσταντινουπόλεως 9, όπου άνοιξε ένα καθαρά εστιατορικό concept. Στη σύγχρονα διακοσμημένη σάλα του Καπετάν Γιώργη, οι λάτρες του

φρέσκου ψαριού και των θαλασσινών απολαμβάνουν προτάσεις βασισμένες στην παράδοση, με μια δημιουργική, σημερινή ματιά. Η πρώτη ύλη προέρχεται από το ψαροπωλείο και είναι κυρίως προϊόντα αλιείας από τα δικά τους καΐκια στη Μυτιλήνη - τα διαλέγει καθημερινά ο ίδιος ο κύριος Γιώργος. Οι επισκέπτες διαλέγουν το ψάρι της αρεσκείας τους από τη βιτρίνα και η κουζίνα το ετοιμάζει όπως επιθυμεί η παρέα: ψητό, σε γιουβέτσι ή σε ωμές παρασκευές όπως σεβίτσε, ταρτάρ και καρπάτσιο. Για καρπάτσιο, άχαστη επιλογή είναι η ελληνική γαρίδα Κοιλάδας, πεντανόστιμη και φρένη. Από τις σπεσιαλιτέ του καταλόγου, δεν λείπει η θρυλική ψαρόσουπα του Καπετάνιου, με ψάρι ημέρας. Στη λίστα ποτών θα βρεις μεγάλη λίστα με εκλεκτά ελληνικά λευκά κρασιά, ενώ δεν θα μπορούσε να λείπει η μεγάλη ποικιλία από ούζα μικρών παραγωγών της Λέσβου. Από το νησί έρχονται και γευστικά καλούδια, όπως το πικάντικο κασέρι στο σαγανάκι με γαρίδες και η σπάνια πράσινη φάβα, που πρωταγωνιστεί στα ορεκτικά. Ο Καπετάν Γιώργης φέρνει τη φρεσκάδα της θάλασσας και την αυθεντική νησιωτική γεύση στην καρδιά της Γλυφάδας, σε μια value for money ψαροφαγική εμπειρία.

INFO

Κωνσταντινουπόλεως 9
Γλυφάδα
2108983693
@ captain_george_o_mytilinios

critic's CHOICE

Το κορίτσι με τη βελόνα (THE GIRL WITH THE NEEDLE)***

ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ: Μάγκνους φαν Χορν ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΟΥΝ: Βικ Κάρμεν Σόνε, Τρίνε Ντίρχολμ, Μπεσίρ Ζεσίρι, Αβο Νοξ Μάρτιν, Γιοαχίμ Φιέλστρουπ, Τέσα Χόντερ

Βρισκόμαστε στη Δανία στη διάρκεια του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου, όπου η φτωχή μοδίστρα Καρολίνε Νίλσεν περιμένει να γυρίσει από το μέτωπο ο άντρας της. Οι μήνες περνούν και η οικονομική δυσχέρεια βαραίνει τη μοναχική γυναίκα, που θα αναγκαστεί να έρθει αντιμέτωπη με μια σειρά σκληρών δοκιμασιών. Καθώς χρωστά 14 βδομάδες νοίκια, ο ιδιοκτήτης του σπιτιού την οδηγεί στην έξωση κι εκείνη, για να μπορέσει να επιβιώσει, θα ζητήσει επίδομα χρείας από τον διευθυντή του εργοστασίου όπου εργάζεται. Δεν μπορεί όμως να αποδείξει ότι ο άντρας της (που θεωρείται αγνοούμενος εδώ και μήνες) έχει σκοτωθεί στο πεδίο της μάχης.

Το 2020 ο Σουηδός σκηνοθέτης Μάγκνους φον Χορν είχε υπογράψει το νευρώδες, μοντέρνο και επίκαιρο «Ιδρώτας» που αποτελούσε ένα δριμύ κατηγορώ στη σαρωτική κυριαρχία των σημερινών μέσων κοινωνικής δικτύωσης, με αφορμή τη λαμπερή (αλλά και άκρως προβληματική) καθημερινότητα μιας διάσημης influencer. Η νέα ταινία του Φον Χορν είναι ακριβώς το αντίθετο. Ένα σκοτεινό, μινιμαλιστικό δράμα εποχής, χαμηλών τόνων και διαχρονικής πολιτικής σημασίας, που φέρνει το γυναικείο ζήτημα στο κέντρο μιας αδιάκοπης «πολεμικής» ιστορίας, όπου η εκμετάλλευση της γυναίκας και η απώλεια της αξιοπρέπειας βαδίζουν χέρι χέρι ανά τους αιώνες. Ο σκηνοθέτης, από τα πρώτα κιόλας πλάνα, αποδεικνύει ότι κατέχει πλήρως τον έλεγχο της πυκνού νοήματος ιστορίας του, με μια ιδιαίτερη ματιά που συνδέει θαυμάσια το γοτθικό στοιχείο, τις δραματικές εκφάνσεις και τον πολιτικό σχολιασμό που αφορά τη διαχρονικά υποδεέστερη θέση της γυναίκας στην πατριαρχική κοινωνία. Η εξαιρετική ασπρόμαυρη φωτογραφία τονίζει διαρκώς το ασφυκτικό κλίμα απειλής που πλακώνει την ηρωίδα, ενώ η χρήση μελαγχολικής μουσικής, προσαρμοσμένης απόλυτα στην ελλειπτική αφήγηση, ενισχύει τη διαρκή αγωνία και ανασφάλεια της Καρολίνε. Η απελπισμένη γυναίκα που αδυνατεί να βρει διέξοδο στον καθημερινό Γολγοθά της, αφήνει τις άμυνές της και γίνεται ερωμένη του αφεντικού της. Καθώς τον ερωτεύεται και βασίζει δυστυχώς τη σωτηρία της στις καλές προθέσεις του, έρχεται αντιμέτωπη με ακόμη μια σκληρή συνθήκη ζωής. Το υποψήφιο για διεθνές Όσκαρ φιλμ παρουσιάζεται ως ένα αλληγορικό παραμύθι, που συντελείται σε μια εποχή έντονων κοινωνικών και πολιτικών αναβρασμών, με κεντρικό πρόσωπο μια γυναίκα που παλεύει για την επιβίωσή της. Κάποια στιγμή η έγκυος Καρολίνε θα βρει τη φίλια στο πρόσωπο της μυστηριώδους Ντάγκμαρ, που κουβαλά το δικό της μυστικό, και η ταινία θα μεταβληθεί απρόσμενα σε θρίλερ που η νοσηρότητά του σοκάρει.

ΑΚΟΜΗ

►►► Ο «Γουλιέλμος Τέλλος» (William Tell) **2 του Νικ Χαμ είναι μια περιπέτεια εποχής, που αποτελεί μεταφορά του ομώνυμου έργου του Φρίντριχ Σίλερ, με πρωταγωνιστή τον Δανό Κλάες Μπανγκ («Το τετράγωνο»). ►►► Το «Βιτόρια» (Vittoria)(-) των Αλεσάντρο Κασσιγκόλι και Κέισι Κάουφμαν είναι ένα ιταλικό κοινωνικό δράμα, με ηρωίδα μια κομμώτρια και μητέρα 3 αγοριών, που ονειρεύεται να αποκτήσει κάποτε μια κόρη. ►►► Στην «Τελευταία ανάσα» (Last Breath)(-) του Αλεξ Πάρκινσον, ο Γούντι Χάρελσον ηγείται μιας ομάδας δυτών που παλεύει να σώσει έναν εγκλωβισμένο στον βυθό συνάδελφό τους. ►►► Το «Μυστικό δίκτυο» (Alarum)(-) του Μάικλ Πόλις είναι μια καταγιστική περιπέτεια με τους Σιλβέστερ Σταλόνε και Σκοτ Ισζγκουντ.

Η Τζούλι μένει σιωπηλή***

ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ: Λεονάρντο φαν Ντάιλ ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΟΥΝ: Τέσα φαν ντερ Μπουκ, Γκρέις Μπίο, Αλίσα Λορέτ, Ρουθ Μπεκάρτ, Λοράν Καρόν

Η 17χρονη μαθήτρια Ζουλί είναι μια πολλά υποσχόμενη πρωταθλήτρια του τένις, που προετοιμάζεται πυρετωδώς για ένα απαιτητικό τουρνουά που θα κρίνει αν θα μπει στην εθνική ομάδα. Όμως μια μέρα ο προπονητής της, Ζερόμ, εξαφανίζεται ξαφνικά χωρίς να αφήσει κάποιο μήνυμα.

Η πρώτη μόλις ταινία του Βέλγου Λεονάρντο φαν Ντάιλ είναι ένα κοινωνικό δράμα χτισμένο με όρους μυστηρίου. Καθώς το στόρι ξετυλίγεται με υπονοούμενα γύρω από την τύχη του προπονητή τής Ζουλί, ο φακός στρέφεται εμμονικά στο ανέκφραστο πρόσωπό της. Ο σκηνοθέτης επιλέγει να μη δώσει ξεκάθαρα απαντήσεις. Με πειραματική διάθεση και εξάισια κινηματογράφηση, καταφέρνει να υπογράψει ένα άρτιο φιλμ γύρω από το ζήτημα της γυναικείας κακοποίησης και τις ολέθριες συνέπειές του, το οποίο τιμήθηκε με το βραβείο SACD στο τελευταίο Φεστιβάλ των Καννών.

The Last Showgirl**

ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ: Τζία Κόπολα ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΟΥΝ: Πάμελα Άντερσον, Κίρναν Σίγκα, Μπρέντα Σονγκ, Μπίλι Λουρντ, Ντέιβ Μπαουτίστα, Τζέιμι Λι Κέρτις

Η Σέλι είναι μια χορεύτρια του Λας Βέγκας, που έπειτα από τρεις δεκαετίες συνεχούς παρουσίας στη σκηνή, καλείται να κάνει νέο ξεκίνημα στη ζωή της.

Η Τζία Κόπολα, εγγονή του Φράνσις Φορντ Κόπολα, διατυπώνει ένα επιθετικό κριτικό σχόλιο για τον χώρο της σόου μπίζ και τον ηλικιακό ρατσισμό, με σημαιοφόρο το πάλαι ποτέ sex symbol των 90s Πάμελα Άντερσον. Η σταιρ του «Baywatch» καταφέρνει να είναι σχεδόν συγκινητική στην ερμηνεία της και δεν είναι τυχαία η διάκρισή της στις Χρυσές Σφαίρες, ενώ αρκετοί τη θεωρούσαν ικανή να μπει και στην οσκαρική πεντάδα, κάτι που όμως δεν συνέβη. Το φιλμ δεν παρουσιάζει δείγματα πρωτοτυπίας και στηρίζεται ολοκληρωτικά στην πρωταγωνίστριά του, ενώ πασχίζει να αποκτήσει δραματουργική υπόσταση μέσω κάποιων διογκωμένων κλισέ και μιας οριακά μελό μελαγχολίας.

Λούλα LeBlanc **1/2

ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ: Στέργιος Πάσχος ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΟΥΝ: Θανάσης Παπαγεωργίου, Μισέλ Βαλέϊ, Δανάη Νίλσεν, Έλενα Τοπαλίδου, Τάκης Βαμβακίδης, Μαρία Κορακάη

Η Μαργαρίτα, η έφηβη εγγονή του Αλέκου, παρότι τον αγαπούσε, αρνείται να πάει στην κηδεία του. Τι μέρα που ο Αλέκος κηδεύεται και οι γονείς της απουσιάζουν, η Μαργαρίτα προσκαλεί κάποιους φίλους στο σπίτι για ένα πάρτι.

Η ταινία του Στέργιου Πάσχου είναι ουσιαστικά ένα δίπτυχο. Στη μία ιστορία παρακολουθούμε την απυρολόγητη αντίδραση της Μαργαρίτας και στην άλλη γινόμαστε μάρτυρες μιας συγκινητικής ιστορίας με απρόσμενη εξέλιξη. Συνδυετικός κρίκος για τις δύο ιστορίες είναι ο αγνός ρομαντισμός που φέρνει τις ζωές παππού και εγγονής σε μια τρυφερή σύνδεση αλλά και σε μια αντιθετική αντίληψη του χρόνου. Η τρυφερότητα με την οποία αγκαλιάζει ο σκηνοθέτης τους ήρωές του κάνουν τη «Λούλα» μια λυρική δημιουργία.

«ΗΜΑΣΤΑΝ ΠΡΕΣΒΕΙΡΕΣ ΤΟΥ ΣΤΙΛ ΚΑΙ ΤΗΣ ΧΑΡΗΣ» (THE LAST SHOWGIRL)

ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΚΕΝΤΡ

Καλές είναι οι εξοχές και οι θάλασσες, αλλά σαν το κέντρο δεν έχει. Κόσμος, κίνηση, ζωή μέρα νύχτα. Για τα παιδιά του κέντρου λοιπόν, για όσες και όσους κυκλοφορούν, εργάζονται ή διασκεδάζουν εκεί, ακολουθούν 14 tips για καλό φαγητό, για γλέντι, για όλες τις περιστάσεις.

Της **ΝΑΤΑΣΣΑΣ ΚΑΡΥΣΤΙΝΟΥ**

CHELONA ATHENS

Το αγαπημένο rooftop στην καρδιά της Ερμού

Δουλειές, υποχρεώσεις, τρεξίματα, μα πότε πότε λαχταράς να κάνεις μια βόλτα για να ξεχαστείς, να πας κάπου και να αφήσεις πίσω την καθημερινότητά σου. Ένας τέτοιος προορισμός είναι το bar restaurant Chelona Athens, το rooftop της Cava Nektar, στον πιο ζωντανό πεζόδρομο της πόλης, στην οδό Ερμού.

Εδώ, στο νούμερο 121, σε έναν φιλόξενο και εξαιρετικής αισθητικής χώρο, κάθε ώρα της ημέρας επιφυλάσσει εκπλήξεις και ιδιαίτερες στιγμές. Ως η γαστρονομική προέκταση της εμβληματικής Cava Nektar, το Chelona Athens θα σας προτείνει πιάτα της μεσογειακής κουζίνας, με σύγχρονη οπτική, με το μενού να επιμελείται ο σεφ Μιχάλης Μερζένης,

ο οποίος δίνει πάντα μεγάλη βάση στις εποχιακές, άριστης ποιότητας πρώτες ύλες – στο πλαίσιο αυτό, πλησιάζοντας προς την άνοιξη, η οποία, πλέον, δεν είναι και πολύ μακριά, το μενού θα ανανεωθεί και πάλι.

Παράλληλα, οι προτάσεις του μενού είναι απόλυτα ταιριαστές με την εμπνευσμένη λίστα των signature cocktails, που έχει δημιουργήσει ο instructor του Bar Academy Αλέξης Κοντίνης, έχοντας ως βάση, κατά κύριο λόγο, το ουίσκι και την τεκίλα. Βεβαίως, έχετε τη δυνατότητα να συνοδεύσετε το γεύμα σας και με κάποια ετικέτα από την πάντα ενημερωμένη wine list, με επιλογές τόσο από τον ελληνικό όσο και από τον διεθνή αμπελώνα, με τον sommelier του Chelona Athens να είναι πάντα πρόθυμος να σας κατευθύνει. Εξίσου σημαντικό: υπάρχει η δυνατότητα να επιλέξετε και κάποια φιάλη από το πλούσιο κελάρι της Cava Nektar! Σημειώστε ακόμη ότι επιλεγμένα πιάτα από το μενού του Chelona Athens μπορείτε να απολαύσετε και στον cozy εξωτερικό χώρο της Cava Nektar.

Το Chelona Athens είναι ανοιχτό καθημερινά από τις 17.00 έως τη 01.00, ενώ τις Κυριακές μάς υποδέχεται από τις 11 το πρωί για ένα από τα καλύτερα brunch της πόλης, με γλυκές και αλμυρές επιλογές, συνοδεία καλοφτιαγμένου καφέ.

INFO

Ερμού 121
Αθήνα
2103222243

[f chelona.athens](https://www.facebook.com/chelona.athens)
[@ chelona.athens](https://www.instagram.com/chelona.athens)

MAISON D' OLIVE

Η μοναδική μπουτίκ ελαιολάδου!

Στην καρδιά της Αθήνας, το Maison D' Olive είναι ο πρώτος και μοναδικός ναός ελαιολάδου παγκοσμίως! Με 220 ετικέτες εξαιρετικών παρθένων ελαιολάδων, από τις οποίες το 80% είναι ελληνικής παραγωγής, συγκεντρώνει όλες τις καταγεγραμμένες ποικιλίες, βραβευμένες σε διεθνείς διαγωνισμούς. Εξειδικευμένοι σύμβουλοι, από χημικούς τροφίμων μέχρι πιστοποιημένους σωματιό ελαιολάδου, σε καθοδηγούν να βρεις αυτό που σου ταιριάζει, είτε για μια γευστική απόλαυση είτε για τα πολύτιμα προστατευτικά για την υγεία οφέλη. Αλλωστε οι δημιουργοί αυτής της ιδιότυπης μπουτίκ είναι άνθρωποι με πατροπαράδοτη γνώση πάνω στην παραγωγή του ελαιολάδου, καθώς πρόκειται για τους ίδιους που βρίσκονται πίσω από το φημισμένο εξαιρετικό παρθένο C-Potou. Στο κατάστημα δι-

ατίθεται και ποικιλία αρωματισμένων ελαιολάδων δικής τους παραγωγής, επίσης μπορείς να βρεις ακόμα και ελαιόλαδο με βρώσιμο χρυσό καθώς και μια εκλεπτυσμένη σειρά καλλυντικών με βάση το ελαιόλαδο.

Στα ράφια και στα ψυγεία σε περιμένουν, όμως, και σπάνια delicatessen προϊόντα: ελληνικές τρούφες, εκλεκτά βούτυρα, αυγοτάραχο, premium αλλαντικά και τυριά, παλαιωμένα βαλσαμικά, αλλά και εισαγωγές-θησαυροί από όλο τον κόσμο – από γαλλική σαμπάνια και πατέ μέχρι ιταλικά ζυμαρικά.

Η εμπειρία κορυφώνεται στο open Olive Oil Bar, όπου μπορείς να απολαύσεις γευστιγνωσίες, ιδιωτικά ή με την παρέα σου, ενώ τα branded γαστρονομικά κουτιά σου επιτρέπουν να δημιουργήσεις το απόλυτο, προσωποποιημένο γευστικό δώρο.

Αν βρίσκεσαι στην Αθήνα, τα προϊόντα φτάνουν στην πόρτα σου μέσω Wolt και Efood, ενώ το Maison D' Olive αποστέλλει και διεθνώς. Ένα concept store, που δεν υπάρχει πουθενά αλλού στον κόσμο, φτιαγμένο από ανθρώπους με πάθος, γνώση και αυθεντική αγάπη για το ελαιόλαδο!

Η επίσκεψη στο Maison d' Olive είναι μια εμπειρία ζωής για τους λάτρεις της κορυφαίας ποιότητας της γεύσης. Αξίζει να το επισκεφτείς!

INFO

Ξανθόπου 7-9,
Κολωνάκι, Αθήνα,
10675, 2117353912
f maisondolives
@ maisondolive

ELLA URBAN GREEK CUISINE

Νέες γεύσεις, γνώριμη φιλοξενία

Στην καρδιά της Αθήνας, εκεί που χτυπά ο παλμός της πόλης, το Ella Urban Greek Cuisine συνεχίζει να προσφέρει μια μοναδική γαστρονομική εμπειρία, συνδυάζοντας την ελληνική παράδοση με μια σύγχρονη, δημιουργική ματιά. Σε έναν κομψό και φιλόξενο χώρο, το εστιατόριο γίνεται σημείο συνάντησης για όσους αγαπούν το καλό φαγητό και την αυθεντική ελληνική φιλοξενία. Ο ξυλόφουρνος είναι πάντα εκεί ώστε να σας προτείνει για τις νοστιμιές που θα έρθουν σύντομα στο πιάτο σας. Το

μενού του ανανεώνεται, παραμένοντας πάντα πιστό στην ποιότητα και στη γεύση. Μια αχνιστή ψαρόσουπα, με πλούσιο ζωμό και φρέσκα υλικά, είναι ό,τι πρέπει για μια ζεστή, θρεπτική αρχή. Αν προτιμάς κάτι αψάδικο και απολαυστικό, η φρέα σαγανάκι είναι ο απόλυτος κλασικός ελληνικός μεζές που εδώ απογειώνεται.

Στα κυρίως, το ζουμερό ψητό κοτόπουλο και ο μοσχαρίσιος σιδηρόδρομος, μαγειρεμένοι στην εντέλεια, είναι δύο επιλογές που ξεχωρίζουν, ενώ οι vegetarian δημιουργίες δεν θα μπορούσαν να λείπουν: τα κάστανα στιφάδο, με δαμάσκηνα, σταφίδες και αμύγδαλα, είναι η πιο αρωματική, χειμωνιάτικη εκδοχή του παραδοσιακού πιάτου.

Και φυσικά, κανένα γεύμα δεν ολοκληρώνεται χωρίς το ιδανικό γλυκό φινάλε. Το cheesecake караμέλας με βάση από μπισκότο κανέλας είναι ακριβώς αυτό που φαντάζεστε: πλούσιο, βελούδινο, με ισορροπημένη γλύκα και υπέροχη υφή. Στην επόμενη βόλτα σας στο ιστορικό κέντρο, κάντε μια στάση στο Ella Urban Greek Cuisine. Για τις γεύσεις, για την ατμόσφαιρα, για τις στιγμές που θα θέλετε να ξαναζήσετε.

INFO

Μητροπόλεως 26
Αθήνα
2103315547
f Ella Athens
@ ella.athens

Από τις παλαιότερες αθηναϊκές επιχειρήσεις, η εμβληματική CAVA ANTHIDIS γιορτάζει φέτος τα 80 χρόνια ιστορίας της, με την τρίτη γενιά της οικογένειας να συνεχίζει την παράδοση, προσφέροντάς μας τα καλύτερα.

Με τρία καταστήματα, σε Μαρούσι, Γλυφάδα και Κολωνάκι, η CAVA ANTHIDIS «κρύβει» στα κελάρια αλλά και στις προθήκες της χιλιάδες «μυστικά» - και για τους γνώστες. Μεταξύ άλλων, θα βρείτε μια τεράστια ποικιλία από κρασιά (ανάμεσά τους παλιές χρονιές, σπάνιες, περιορισμένης κυκλοφορίας και μικρής παραγωγής εμφιαλώσεις κ.λπ.), μια πολύ μεγάλη συλλογή από ούισκι, ίσως η μεγαλύτερη στην Ελλάδα, επιλεγμένα αποστάγματα και μπίρες, αζεσουάρ, αλλά και εντυπωσιακές συνθέσεις, καθώς η CAVA ANTHIDIS ειδικεύεται στο προσωπικό και επαγγελματικό δώρο. Παράλληλα με αυτά, διαθέτει και τμήμα deli, με μια επίσης πλούσια ποικιλία από ξηρούς καρπούς, γλυκές και αλμυρές νοστιμιές και άλλα.

Σημειώστε ότι το κατάστημα στο Κολωνάκι είναι το πρώτο από τα τρία που μετατράπηκε σε ένα υβριδικό κατάστημα λιανικής πώλησης και wine bar, όπου ο καθένας μπορεί να απολαύσει καφέ και ροφήματα, μπίρες, κρασί και αποστάγματα. Εδώ, μάλιστα, υπάρχει και βιτρίνα με τυριά και αλλαντικά, τα οποία κόβονται είτε για κατανάλωση επιτόπου συνοδεία κάποιου ποτού, είτε «για το σπίτι».

Στο κατάστημα της CAVA ANTHIDIS στο Κολωνάκι διοργανώνονται συχνά γευσιγνωσίες και θεματικές βραδιές με κρασιά και αποστάγματα, ενώ είναι διαθέσιμο και για tasting flight κατά παραγγελία ή sur mesure στα μέτρα και στις προτιμήσεις σας.

Extra tip: Σκανάροντας το qr code, μπορείτε να γίνετε μέλη του tasting club της CAVA ANTHIDIS, για αποκλειστικές εκπώσεις, δικαίωμα συμμετοχής σε γευσιγνωσίες και νέα από τον χώρο του ποτού.

CAVA ANTHIDIS

Η ιστορική κάβα που έκλεισε τα 80 της χρόνια!

INFO

ΚΟΛΩΝΑΚΙ:
Π. Ιωακείμ 45
2107251050
ΓΛΥΦΑΔΑ:
Γρ. Λαμπράκη 77
2109690234
ΜΑΡΟΥΣΙ:
Λ. Κηφισίας 76
2106127325
2108061560
www.anthidis.gr
f cava.anthidis
@ cava_anthidis

PHILOSOPHEAT

Εδώ η ελληνική γαστρονομία
ξαναβρίσκει την αλήθεια της

Σέξανεοκλασικό του 1852, κρυμμένο στα στενά της Πλάκας, το Philosopheat μοιάζει με ένα μυστικό που μοιράζονται όσοι αγαπούν το αυθεντικό. Ο Στράτος Σεϊτανίδης, ο άνθρωπος πίσω από αυτό το wine restaurant, επιλέγει καθημερινά τις καλύτερες πρώτες ύλες από κάθε γωνιά της Ελλάδας, με σκοπό να επαναφέρει την ουσία της ελληνικής κουζίνας.

Ο μουσακάς και το γιουβέτσι ξαναβρίσκουν τη χαμένη τους αίγλη, μαγειρεμένα με σεβασμό και τα σωστά υλικά. Στη σάλα, ένα ψυγείο γεμάτο μικρούς θησαυρούς: ελιές, κρίταμο, χειροποίητη λακέρδα, ταραμάς, τυροκαυτερή.

Στο τραπέζι, ψωμί ζυμωτό, που ψήνεται κάθε πρωί, και πίτες με φύλλο που ανοίγεται στο χέρι, γεμισμένες με ό,τι καλό φέρνει η εποχή. Η φάβα είναι Δομοκού, τα χόρτα άγρια από το βουνό, το ελαιόλαδο βιολογικό, δικό τους, από την Κόρινθο, ενώ την έκπληξη στο μενού κάνουν τα πιάτα από τα φοβερά πελαγίσια ψάρια του.

Και στο τέλος, γλυκά όπως παλιά: εκμέκ, ραβανί, όλα φτιαγμένα με την ίδια προσήλωση. Το μενού δεν είναι ποτέ σταθερό, γιατί η φιλοσοφία εδώ είναι να σερβίρονται μόνο τα πιο φρέσκα και αγνά υλικά.

Ο χώρος αναδεικνύει το ίδιο πάθος: ξύλο, μάρμαρο, σεβασμός στην αρχαία πέτρα, φρέσκα λουλούδια κάθε μέρα. Καμία επιτήδευση, μόνο ζεστασιά, γι' αυτό και ζωγράφοι, μουσικοί, συγγραφείς έχουν κάνει το Philosopheat στέκι τους. Πάνω από 200 ετικέτες ελληνικού κρασιού συμπληρώνουν την εμπειρία. Γιατί εδώ, το καλό φαγητό είναι φιλοσοφία. *Extra tip: Η εμπειρία Philosopheat πλαισιώνεται και με dj nights με μουσικές του κόσμου.*

INFO

Μνησικλέους 3
Αθήνα, 2117508091
f Philosopheat Wine Restaurant
i Philosopheat Wine Restaurant

ΚΟΥΚΟΥΝΑΥΑ DESSERTS

Αγαπημένος προορισμός για γλυκιές
και αλμυρές απολαύσεις

Η **Kougounaya** είναι από εκείνα τα μαγαζιά που αν έρθεις μία φορά, θέλεις να το κάνεις στέκι σου. Θα έρθεις από νωρίς για καφεδάκι, παρέα με τα περίφημα ζεστά γλυκά της, που είναι ό,τι πρέπει για τις κρύες χειμωνιάτικες μέρες. Οι επιλογές είναι πολλές και όλες λαχταριστές. Must επιλογή είναι το διάσημο «Ζουμρό», που έχει συνδεθεί περισσότερο με την Kougounaya και συγκινεί κάθε λάτρη της σοκολάτας. Άλλη μια πολύ δυνατή πρόταση είναι το Κέικ Mousse Σοκολάτας, με τάρτα από ρευστή σοκολάτα, που συνδυάζει καθαρή σοκολάτα κακάο 60%

με μπαχαρικά και ρούμι. Θα δοκιμάσεις επίσης οπωσδήποτε τη βιεννέζικου τύπου μπλόπιτα, με κομμάτια μήλου και ξηρούς καρπούς, αλλά και την μπαμπάτσι-κη σιροπιασμένη καρυδόπιτα, με την αυθεντική παραδοσιακή συνταγή. Αν πάλι προτιμάς κάτι πιο δροσερό, η αφράτη καρυδόπιτα bianca με κρέμα patisserie μαστίχας, σαντιγί, extra καρύδια και κανέλα θα σε ξετρελάνει.

Στον κατάλογο θα βρεις και εξαιρετικές αλμυρές προτάσεις, όπως 9 διαφορετικά σάντουιτς με ολόφρεσκα υλικά, σφρακιανή πίτα και μαραθόπιτα κατευθείαν από τα Σφακιά και χορταστικά πιτάκια με ζυμάρι από αραβική πίτα κρητικής παραγωγής, που ψήνονται ανοιχτά και έρχονται μυρωδάτα και αχνιστά στο τραπέζι σου.

Κι επειδή η Kougounaya είναι η πιο σίγουρη επιλογή και για χαλαρό ποτό, στην ενημερωμένη κάβα θα βρεις εκτός από όλα τα κλασικά ποτά, υπέροχο Gluhwein δικής τους παραγωγής αλλά και κρητική τοικουδιά πρώτης ποιότητας, επίσης δική τους. *Extra info: Τα καλούδια της Kougounaya θα τα βρεις και σε όλες τις πλατφόρμες delivery.*

INFO

Σκουζέ 1
πλατεία Αγ. Ειρήνης
2103318700
f Kougounaya Desserts
i kougounaya_athens

FOUR HANDS

Το κορυφαίο burger spot στον Κεραμεικό από δύο μισελενάτους σεφ

Στην Ελλάδα ξέρουμε από καλό φαγητό, ξέρουμε όμως και από «βρόμικο». Φαντάσου τώρα το πιο ποιοτικό «βρόμικο» που έχεις φάει ποτέ. Με μια λέξη; Μαγεία. Ο Γιώργος Παπαζαχαρίας και ο Θάνος Φέσκος, βραβευμένοι σεφ με αστέρι Michelin, φορούν τις ποδιές τους και συνεργάζονται, εξερευνώντας για πρώτη φορά μια πολύ δημοφιλή κουζίνα στην αθηναϊκή γαστρονομική σκηνή, αυτή του street food. Στο Four Hands, το κορυφαίο burger spot στον Κεραμεικό, θα βρεις ζουμερά smashed burgers στα πιο αφράτα potato buns. Μπιφτέκι από 100% black Angus, τσένταρ, πίκλες,

κόκκινο κρεμμύδι και η signature Four-hands mayo, τίποτα το εξεζητημένο και ταυτόχρονα τόσο λαχταριστό. Για εσένα που δεν χορταίνεις τόσο εύκολα, υπάρχει η επιλογή Double Cheese - double, the pleasure. Τρίτη επιλογή στο λαχταριστό street food menu είναι το διάσημο πλέον Oklahoma Burger, επίσης με μπιφτέκι και cheddar, αλλά με καραμελωμένα κρεμμύδια, πανσέτα και τη δεύτερη σος, την Dripping Knowledge. Ολοκαίνουργια προσθήκη για τους vegetarian φίλους μας είναι το C&M: δύο μπιφτέκια από σελινόριζα, τυρί αρσενικό Νάξου, αλατισμένα μανιτάρια, μαγιονέζα και πίκλα σέλινο – εξίσου πεντανόστιμο. Σαν side έρχονται οι four-hands fries, τηγανισμένες σε μορφή churros, όσο crispy πρέπει να είναι. Για να τις συνοδεύσεις, ζήτη τη Fourhands mayo ή τη Knowledge – ή και τις δύο. Το Four Hands, με σαφείς επιρροές από West Coast, είναι κομμάτι του Athens Street Hub, ενός νέου hub στην πόλη, που στόχο έχει να φτιάξει ένα community, αυτό των καλοφαγάδων και καλοπερασάκηδων. Και το πέτυχε! Ραντεβού στο μπλε container.

INFO

Κεραμεικού 111
Κεραμεικός
2119087362
www.four-hands.gr
@4hands.ath

ΤΣΙΚΕΝ THE VAN

Το hot spot για τηγανητό κοτόπουλο στου Ψυρρή

Η ιστορία αρχίζει το 2021 από μία ομάδα που αναζητεί με πάθος τη γεύση και με μία κινούμενη καντίνα-βαν γυρίζει και ταΐζει, κυριολεκτικά, όλη την πόλη! Από τα πασίγνωστα burger fests της Αθήνας και hot spots της, όπως το Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος και το ΟΑΚΑ, μέχρι τα χριστουγεννιάτικα χωριά και τους μεγάλους συναυλιακούς χώρους – μιλάμε για πάνω από 30 συναυλίες –, το βαν ήταν εκεί για να ξεχάσουμε την πείνα μας με τηγανητό κοτόπουλο, πριν ακόμα αυτό γίνει το viral έδεσμα της νέας γενιάς.

Από τον Μάρτιο του 2024, η καντίνα βρίσκει το φυσικό της σπίτι στου Ψυρρή, εκεί που χτυπάει εν πολλοίς η καρδιά της νοστιμιάς. Και το fried chicken που φτιάχνουν είναι ανώτατης νοστιμιάς και έχει ήδη αποκτήσει φανατικό κοινό – αρκεί να ρίξεις μια ματιά και στις κριτικές στην Google. Αρχικά γιατί παρασκευάζεται από ολόφρεσκο κοτόπουλο, με χειροποίητο πανάρισμα, και σερβίρεται με σπιτικές σος. Θα το απολαύσεις σε burger, σε wrap, σε bun, σε open sando αλλά και σε ζουμερά tenders, με τηγανητές πατάτες.

Εκτός από το κοτόπουλο, το στέκι προσφέρει και πεντανόστιμα smashed, με μοσχάρι και μπιφτέκι. Τα Σαββατοκύριακα η ομάδα του Τσίκεν πειραματίζεται και με πιο ιδιαίτερα burgers, εμπνευσμένα από υλικά εποχής.

Αυτή την περίοδο είναι ανάρπαστο το pulled pork, με σιγομαγειρεμένο χοιρινό, που λιώνει στο στόμα, αλλά και το chicken burger με τσάντνεϊ μύλου, κατίκι και ντομάτα. Να το γνωρίσεις!

INFO

Μισούλη 19
Ψυρρή
216 8081619
f Tsikenthevan
@tsikenthevan

THE ROYAL ROOF ATHENS

Γλυκιά ζωή με θέα την Ακρόπολη

Τα πιο όμορφα stories εδώ εκτυλίχθηκαν, οι πιο ισταντακραμικές φωτογραφίες, οι καλύτερες στιγμές, με μια αίσθηση ότι η Ακρόπολη, το φεγγάρι, όποτε έχει, και τα αστέρια, όταν δεν έχει, είναι σε μια απόσταση που λες κι αν απλώσεις τα χέρια σου θα τα χαϊδέψεις. Είναι το ανανεωμένο The Royal Roof Athens, το εμβληματικό roof garden του Royalty Hotel Athens, στην πιο ζωντανή γειτονιά της πόλης, στο Μοναστηράκι. Κομψό και φιλόξενο, το The

Royal Roof Athens θα σας υποδεχθεί όλες τις ώρες της ημέρας, από νωρίς για καλοφτιαγμένο καφέ και διάφορα σνακ, αλλά και στη συνέχεια για ένα ιδιαίτερο lunch break, για ένα after office signature κοκτέιλ την ώρα που ο ήλιος πέφτει, για ένα δείπνο με τα φώτα της πόλης στα πόδια σας.

Το πάντα προσεγμένο μενού διαθέτει ολοκαίνουργιες προτάσεις, βασισμένες στην εποχικότητα αλλά και στις άριστες πρώτες ύλες, που θα ικανοποιήσουν και τους πιο απαιτητικούς, ενώ ένα ξεχωριστό και μεγάλο κεφάλαιο εδώ είναι οι θεματικές βραδιές. Κάθε Παρασκευή και Σάββατο τις μουσικές επιλέγουν djs, ενώ δεν πρέπει να χάσετε τις tango nights τις Πέμπτες.

Σημειώστε ακόμη ότι μπορείτε κι εσείς να διοργανώσετε εδώ (σκέφτεστε κάτι καλύτερο;) οποιαδήποτε εκδήλωσή σας, σε έναν χώρο που μπορεί να φιλοξενήσει τουλάχιστον 100 άτομα, ενώ πολύ συχνά είναι και τα ενδιαφέροντα event που διοργανώνει το Royal – γι' αυτό συντονιστείτε στα social του, για να ενημερώνεστε άμεσα.

INFO

Αθηνάς 6, Μοναστηράκι
2103210014
www.royaltyhotelathens.gr
f [royaltyhotelathens](https://www.facebook.com/royaltyhotelathens)
i [royaltyhotelathens](https://www.instagram.com/royaltyhotelathens)

ΟΙΝΟΤΥΠΟ

Εκλεκτό κρασί, σπάνια whiskey και μοναδικές ανακαλύψεις στην καρδιά της Αθήνας

Το Οινότυπο δεν είναι σε καμία περίπτωση μία συνηθισμένη κάβα. Πρόκειται για μία μοναδική επιχείρηση στην καρδιά της Αθήνας, που τιμά το κρασί και την τέχνη του. Η φήμη του, εδώ και χρόνια, έχει ξεπεράσει τα σύνορα του κέντρου, ενώ το επισκέπτονται δεκάδες προσωπικότητες από τον πολιτικό και καλλιτεχνικό χώρο. Η πραγματικά πλούσια ποικιλία σε εμφιαλωμένο κρασί είναι ένας από τους λόγους που το κάνουν να ξεχωρίζει. Εδώ μπορεί κανείς να ανακαλύψει πάνω από 1.500 προσεκτικά επιλεγμένες ετικέτες από τον ελληνικό και τον διεθνή αμπελώνα, ενώ εξαιρετικά σπάνιες ετικέτες

διατηρούνται υπό ιδανικές συνθήκες αποθήκευσης, εντυπωσιάζοντας και τους πιο απαιτητικούς γνώστες. Οι επιλογές, ωστόσο, εμπλουτίζονται ακόμα περισσότερο από εκλεκτές προτάσεις σε κύμα κρασί, που περιλαμβάνουν ό,τι καλύτερο έχει να προσφέρει η ελληνική γη σε εξαιρετικές τιμές.

Από τον πλούσιο κατάλογο του Οινότυπου δεν θα μπορούσαν να λείπουν και όλα τα γνωστά ποτά, ενώ οι λάτρεις του whiskey έχουν την ευκαιρία να γνωρίσουν μία συλλογή από σπάνια malt whiskey. Η απαράμιλλη ποιότητα χαρακτηρίζει και όλα τα υπόλοιπα προϊόντα που μπορεί κανείς να βρει εδώ, όπως μια μεγάλη ποικιλία από μπίρες, ολόφρεσκους ξηρούς καρπούς, εκλεκτά είδη delicatessen, σοκολάτες, αφεψήματα, βότανα, μπαχαρικά, αλλά και ολοκληρωμένες προτάσεις δώρων.

Extra info: Όλα τα υπέροχα προϊόντα του Οινότυπου βρίσκονται και στο πλήρως ενημερωμένο [site](http://www.oinotypos.gr) του καταστήματος.

INFO

Χαρίλαου Τρικούπη 98
Αθήνα, 2103388577
f Κάβα Οινότυπο
i [cava_oinotypos](https://www.instagram.com/cava_oinotypos)

Σε ένα νεοκλασικό στην ιστορική στοά της Αθήνας, την Τσοίτσα, ξεδιπλώνεται μία όμορφη και γευστική ιστορία. Υπεύθυνος για αυτή, τους τελευταίους δύο μήνες, είναι ο ευφάνταστος κ. Νίκος Θυρρής από τη Ρόδο, που έχει καταφέρει να την αναβιώσει στο παρόν. Στο κτίριο που κάποτε ήταν γεμάτο μοδιστράδικα, στο ισόγειο υπήρχε ένα αυθεντικό μαγέΡΙκο που προσέφερε το πιο νόστιμο φαγητό της πόλης. Αυτόν τον χώρο ανέλαβε ο κ. Νίκος, τον ομόρφυνε, χωρίς να χάσει την ταυτότητά του, και προσφέρει νόστιμο μαγειρευτό φαγητό και εκλεκτά κρασιά και αποστάγματα.

Η φιλοσοφία του κ. Νίκου είναι το «χερικό», όπως λένε και στη Ρόδο, που σημαίνει ότι εδώ θα γευτείς comfort αγαπημένες γεύσεις, όπως γιουβαρλάκια, σουτζουκάκια, λαχανοντολμάδες, μουσακά και παστίτσιο, μια λαχταριστή ψαρόσουπα ή μια θρεπτική μοσχάρσουπα, μαγειρεμένα με το χέρι, με τον πιο αγνό τρόπο. Καθημερινά σε περιμένει ένα καλομαγειρεμένο ζεστό πιάτο φαγητό που φτιάχνει η μαγείρισσα, καθώς και άλλα πιάτα στη λογική του μεζέ, όπως είναι το χταποδάκι το ξιδάτο, η δροσερή πατατοσαλάτα, η εκλεκτή φάβα και οι σαλάτες, που ξεχωρίζουν για τη φρεσκάδα τους.

Παρέα με αυτά τα αυθεντικά εδέσματα, θα απολαύσεις και καλό ποτό. Ο ίδιος ο κ. Νίκος φροντίζει γι' αυτό, ως φοιτητής οινολογίας και παραγωγός κρασιού και αποσταγμάτων που είναι μάλιστα, μεταξύ άλλων. Το δικό του ροδίτικο κρασί έχει την τιμητική του και θα πρέπει σίγουρα να το δοκιμάσεις, αλλά και άλλες ετικέτες από μικρά οινοποιεία της Ελλάδας, που δύσκολα βρίσκεις αλλού. Σήμα κατατεθέν στο Αθήρι είναι το «Θηρίο». Ένα χειροποίητο τσίπουρο ή αλλιώς σούμα, όπως λένε στο νησί, που παράγεται από αθήρια και μανδηλαριές, σε συνεργασία με μία ροδίτικη ποτοποιία. Το «Θηρίο» εκτός από το Αθήρι στην Αθήνα, θα το βρεις και σε άλλα επιλεγμένα στέκια της πόλης.

ATHEREE

Αυθεντικές γεύσεις, βασισμένες στο ροδίτικο «χερικό», και εκλεκτό τσίπουρο από το νησί

INFO

Κολοκοτρώνη 29
Αθήνα, 2130446531
f atheree
@ atheree_athens

ΜΠΡΙΖΟΛΑΚΙΑ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ

Το μερακλίδικο στέκι της πόλης

Στην καρδιά της Αθήνας, λίγα βήματα από το μετρό Πανεπιστήμιο, τα Μπριζολάκια της Ακαδημίας είναι το παλιό, το original, το κλασικό ψητοπωλείο που τιμούν καθημερινά κοσμικοί Αθηναίοι και επαγγελματίες του κέντρου αλλά και επισκέπτες που αναζητούν κάτι το αυθεντικό με νοσταλγική ατμόσφαιρα. Από το 2007, ο σεφ Αντώνης Καφέτσιος δημιουργεί νοστιμιές βασισμένες σε καλή πρώτη ύλη - είτε βιολογικά είτε από μικρούς παραγωγούς και φάρμες. Τα δύο νέα πιάτα που κανένας δεν παραλείπει να παραγγείλει είναι το ντόπιο κοντοσούβλι - λουκούμι και το μοναδικό κοκορετσάκι μερίδα. Ακόμη, θα βρεις βουβαλίσια μπιφτεκάκια και μπριζολάκια και λουκάνικα μαύρου χοίρου και αγριογούρουνου. Τα μαγειρεύτά ημέρας επίσης είναι άλλο πράγμα, οι τηγανιτές πατάτες χειροποίητες, οι σαλάτες από υλικά εποχής, ενώ το βιολογικό κρασί και το παλαιωμένο τσίπουρο, ολοκληρώνουν την όλη εμπειρία.

INFO

Μαυρομικάλη 9, Αθήνα
2103627234, 6946450230
www.akadimiasbrizolakia.gr
f [akadimiasbrizolakia](https://www.facebook.com/akadimiasbrizolakia)

follow @tastevoice on

Instagram

tag your pics with
#tastevoice
to be featured

Taste lovers, join us!

ΑΤΙΤΑΜΟΣ

Ένα νόστιμο στέκι για όλους στα Εξάρχεια

Για πάνω από μια δεκαετία το στέκι αυτό γράφει τη δική του νόστιμη ιστορία στα Εξάρχεια. Φιλικό, ανεπιτήδευτο, χαλαρό είναι το μεζεδοπωλείο που μας χωράει όλους, το στέκι όπου δίνουν ραντεβού οι παρέες, το μαγαζί της καρδιάς μας, το εστιατόριο που ποτέ δεν σε απογοητεύει. Ο Ατίταμος έχει κερδίσει τους φανατικούς θαμώνες του κυρίως χάρη σε έναν απará-

βατο κανόνα: η πρώτη ύλη που μπαίνει στην κουζίνα του είναι η ίδια με αυτή που βάζουμε στο σπίτι μας. Το κρέας το προμηθεύεται από κρεοπωλείο της γειτονιάς, τα λαχανικά από το μανάβικο, ο κιμάς κόβεται επιτόπου, και όλα τα πιάτα μαγειρεύονται εδώ, από την αρχή ως το τέλος τους, με φροντίδα και μεράκι.

Να δοκιμάσεις τη φέτα «Ατίταμος» με φύλλο κρούστας κι υπέροχο μέλι, τα κεφτεδάκια με μπόλικο δυόσμο όπως τους πρέπει, τη λουκούλλεια γαριδομακαρονάδα που γίνεται τη στιγμή της παραγγελίας σου, το εντελώς μαμαδίστικο αρνάκι λεμονάτο, το άκρως πληθωρικό κοτόπουλο κοντοσούβλι, οπωσδήποτε τον μουςακά, που οι θαμώνες του Ατίταμου ορκίζονται ότι δεν έχουν φάει καλύτερο. Τσουγκρίζεις με (πολύ καλό!) χύμα κρασί από τη Λήμνο και τοϊκουδιές από την Ιεράπετρα, ενώ για το τέλος υπάρχουν του κόσμου τα γλυκά - εννοείται κι αυτά χειροποίητα. Δική μας αδυναμία η σοκολατόπιτα με παγωτό από πρόβειο γάλα. Ωρες λειτουργίας: καθημερινά 12.00-00.01 (η κουζίνα κλείνει στις 00.00).

INFO

Καποδιστρίου 2
Εξάρχεια, 2103300864
f Ατίταμος
@atitamos_greek_restaurant

Πότε πότε γνωρίζεις κάποιους ανθρώπους που είναι, με την καλή έννοια, χαλαροί, που έχουν αυτή τη θετική αύρα την οποία αισθάνονται όλοι γύρω τους, και που θες να βρίσκεσαι κοντά τους. Ένας τέτοιος τύπος θα ήταν το Boken αν ήταν άνθρωπος, άλλωστε αυτά είναι και τα χαρακτηριστικά και η φιλοσοφία των παιδιών που άνοιξαν αυτό το καινούργιο στέκι, πριν από 4 μήνες.

Το Boken είναι απόλυτα ταιριαστό με την πολυσυλλεκτική γειτονιά των Εξαρχείων. Με art αλλά και street style χαρακτήρα, ζωντανό, με θετικά vibes, φιλόξενο, ανεπιτήδευτο. Εδώ θα συναντήσεις ξένους επισκέπτες της πόλης, που θα τους δεις να το αναζητούν με οδηγό το κινητό τους, φοιτητές από τις γύρω σχολές, ανθρώπους που εργάζονται τριγύρω και ήρθαν να κάνουν εδώ το διάλειμμά τους.

Το Boken είναι πολλά πράγματα, αλλά το κυρίως focus γίνεται στον καφέ. Βασικός υπεύθυνος γι' αυτό, ο barista Μάνος Αρζόγλου, με το Boken να φιλοξενεί διάφορες ποικιλίες, από roasteries της Ισπανίας, Ολλανδίας, Δανίας, ενώ κατά καιρούς έρχονται και άλλες ποικιλίες απ' όλο τον κόσμο. Σημείωσε κι αυτό: Μπορείς να απολαύσεις εδώ τον καφέ σου, σε μια κούπα φίλτρου ή εσπρέσο, αλλά και να τον προμηθευτείς για το σπίτι και να τον απολαμβάνεις όποτε θέλεις! Και μαζί με τους καλοφτιαγμένους και ιδιαίτερους καφέδες, το Boken θα σας προσφέρει και το εξαιρετικό βιολογικό τσάι Matcha, το οποίο σερβίρεται με γάλα.

Βεβαίως, δεν θα μπορούσαν να λείπουν και τα σνακ, εξίσου περιποιημένα. Θα βρείτε τρεις επιλογές από αλμυρά σάντουιτς (και βιολογικό), αλλά και γλυκές επιλογές, όπως cinnamon rolls, νόστιμα κέικ, αγαπημένα cookies και αφράτα κρουασάν.

Να θυμάσαι ότι είναι self service, ότι το ζεστό πατάρι είναι ιδανικό για να διαβάσεις ή να δουλέψεις με το laptop σου και να γίνεις φίλος του στα social, γιατί έρχονται πολλά ενδιαφέροντα events με πρωταγωνιστή τον καφέ.

BOKEN

Το art & street style στέκι των Εξαρχείων

INFO

Εμμανουήλ Μπενάκη 40
Εξάρχεια, 2103806686
f bokenathens
@ boken_athens

«Merde!»

Ένα μιούζικαλ με αναμφισβήτητο κέφι, σκηνικές εντάσεις και ευρηματικά στοιχεία

Suyako,
«Merde!»
Σκηνοθεσία
Γιώργος Κουτλής
& Βασίλης
Μαγουλιώτης
Δημοτικό
Θέατρο Πειραιά

Μιούζικαλ με στοιχεία επιθεώρησης, φαρσοκωμωδία, έργο που αναζητά το τέλος του – καθώς το τέλος συστηματικά αναβάλλεται. Όλα αυτά μαζί είναι το έργο του Suyako (Βασίλης Μαγουλιώτης), το οποίο συν-σκηνοθετεί με τον Γιώργο Κουτλή, συμπεριλαμβάνοντας όλους τους γνωστούς συντελεστές της επιτυχημένης ομάδας.

Ο Νίκος, ένας θεατρικός μεγαλοπαραγωγός που κατηγορείται για βιασμό· ο Αλέξανδρος, ο σπουδασμένος στο Λονδίνο μάντζερ γιος του, που αναλαμβάνει το Θέατρο Μπούκα έως ότου ο πατήρ ξελασπίσει από τις κατηγορίες· ο Ιωάννης, ένας φιλόδοξος «ποιοτικός» σκηνοθέτης, δύστροπος χάριν της υψηλής τέχνης που υπηρετεί, ο οποίος σχεδιάζει να ανεβάσει μια πρωτοποριακή σύνθεση αρχαιοελληνικών τραγωδιών, αναζητώντας παραγωγό και ηθοποιούς· ο Ηλίας, ένας καθιερωμένος κωμικός ηθοποιός που θριαμβεύει για σειρά ετών με τον «Μπακαλόγατο» στο Θέατρο Μπούκα –αφότου «εκλάβη» από το θέατρο ο Βασίλης Χαραλαμπίδης–, αλλά τώρα επιθυμεί διακαώς να παίξει δράμα· μια φιλόδοξη νεαρή ηθοποιός, που έχει μαθητεύσει σε νέες μεθόδους υποκριτικής, η οποία θα προσληφθεί πάραυτα, καθώς μια άλλη, προηγούμενη, που ενθουσίασε κατά την οντισιόν, συζήτησε αμέσως και το χρηματικό, θέμα που εξαγρίωσε τον σκηνοθέτη· ένας καπάτσος φίλος του σκηνοθέτη, που θα πείσει τον νεαρό παραγωγό να ανεβάσει την παράστασή του, και η αδελφή του, την οποία θα συστήσει για βοηθό σκηνοθέτη και θα καταλήξει πρωταγωνίστρια.

Όλοι αυτοί, εμπλεκόμενοι και διαπλεκόμενοι, αποτελούν τα πρόσωπα του έργου, το οποίο περισσότερο καταθέτει καταστάσεις από τα ενδότερα του θεάτρου παρά αποβλέπει στο να διηγηθεί μια ιστορία. Μήπως, άλλωστε, ένα θέατρο με αρχή, μέση και τέλος δεν είναι αυτό που καταδικάζει εξαρχής και ο Ιωάννης; «Merde!» λοιπόν, για την επιτυχία του νέου εγχειρήματος, όπως λένε οι Γάλλοι αντί για «καλή επιτυχία», φράση που οφείλεται σε παλαιότερους καιρούς, όταν οι σταθμευμένες έξω από τα θέατρα άμαξες με άλογα, που γέμιζαν τον τόπο με τα κόπρανά τους, δήλωναν και την πληρότητά τους.

Υπό αυτή την οπτική, της αναζήτησης ενός γεμάτου θεάτρου –σε βαθμό που ακόμη και οι προσκλήσεις σε κριτικούς να δίνονται με το δελτίο–, κωμικό ενδιαφέρον δεν έχουν μόνο οι εξωτερικές καταστάσεις που σχολιάζονται κατά την πορεία, αλλά και οι αδήλωτες, μη εύκολα εντοπιζόμενες από τους μη μυημένους θεατές. Έτσι, ο σκηνοθέτης Ιωάννης του απολαυστικού **Γιάννη Νιάρρου**, με τις

φωνητικές ακροβασίες, τις εξεζητημένες στην υπερβολή τους εκφράσεις και στάσεις του σώματος ή τη νευρική κινησιολογία και τον εγκρατή ενθουσιασμό, «συμφύρει» διάφορους σύγχρονους γνωστούς σκηνοθέτες, με μια καλοπροαίρετη κωμικότητα: με το χαρακτηριστικό ντύσιμο με τις μπότες και την καμπαρτίνα, με τον τρόπο που κινεί το στόμα όταν μιλάει απαξιωτικά προβάλλοντας τα δόντια, με τις αυστηρές, τέλος, απαιτήσεις του για την εφαρμογή της συγκεκριμένης υποκριτικής μεθόδου, που απαιτεί από τους ηθοποιούς του και τη γεωμετρική εικόνα της σκηνής στην παρ' ολίγον παράστασή του.

«Αθώο» θύμα του ο κωμικός πρωταγωνιστής Ηλίας, που μπλέκει ηθελημένα στην πρωτοποριακή αποδομημένη σύνθεση τραγικών σκηνών, μηερδεμένος, ανίδεος, διαβάζοντας τον «Κιθαιρώνα» ως «Κριθαιρώνα», τον «βρώμιο» ως «βρόμικο», ενώ κραυγάζει τραγικά «φέυ» αντί για «φευ». Ο **Ηλίας Μουλάς** δίνει το δικό του υποκριτικό ρεσιτάλ αφέλειας, διασυρμού και απογοήτευσης έως ότου αναγνωριστεί ως τραγικός ηθοποιός από το εμφανιζόμενο φάντασμα του Καρόλου Κουν, με την τεράστια μάσκα και την εξαιρετή μελωδική φωνή του **Αποστόλη Ψυχράμη** και, επιτέλους, δικαιωθεί.

Ο **Νίκος Καραθάνος**, ως παραγωγός, αμετανόητος βιαστής, με τη μακριά λευκή κοτσίδα, κάνει μια από τις καλύτερες εμφανίσεις του, τραχύς, στα όρια της χυδαιότητας και τραγικωμικότητας, αποδεικνυόμενος «απέθαντος». Ως φιλόδοξος γιος, δίπλα του, ο εκφραστικός **Αλέξανδρος Χρυσανθόπουλος** από καλόβουλος μεταστρέφεται σε στυγνό παραγωγό, επιζητώντας την αποδοχή του πατρός και βαδίζοντας άτσαλα στον δρόμο που χάραξε εκείνος, προσπαθώντας να επιτεθεί στη βοηθό σκηνοθέτη, που στο μεταξύ αναλαμβάνει τον γυναικείο ρόλο, και ερμηνεύει με ωραία σκηνική παρουσία η **Μαριαλένα Ηλία**.

Την αιρετική πρωταγωνίστρια αλλά και άλλα πρόσωπα, όπως την «κριτικό» που ορμά στη σκηνή με την αστυνομία θεάματος, ουρλιάζοντας κατά της παράστασης (του Ιωάννη; του Suyako;), ερμηνεύει η πάντα πληθωρική **Λυδία Τζανουδάκη**, ενώ τον διαμεσολαβητή της παράστασης και φίλο του Ιωάννη, ως ψύχραιμα αποστασιοποιημένος και κατευναστικός, ο Βασίλης Μαγουλιώτης, ο οποίος, ως συγγραφέας, μετά την έφοδο της κριτικού, κάθεται κατάχαμα και ψάχνει ώστε να γράψει το τέλος που θα μπορούσε να έχει η παράσταση, ένα τέλος που δεν θα έρθει ποτέ – παρά μόνο με το σβήσιμο των φώτων. Μια κάποια λύση και αυτή μπροστά στο αδιέξοδο της απουσίας έμπνευσης. Άραγε αρκεί; Σημαντική η συμ-

βολή στα τραγούδια και στην έναρξη του έργου του **Χρήστου Πούλου-Ρένεση**, με συνέργεια των Τζανουδάκη και Ψυχράμη.

Το σκηνικό από σκαλωσιές του **Πάρι Μέξη** δημιουργεί επίπεδα και διαφορετικούς σκηνικούς τόπους (γραφείο παραγωγού, μπαρ), αφήνοντας ελεύθερη τη σκηνή, ενώ από κάτω δίνει χώρο για τους επί σκηνής μουσικούς. Τον σημαντικότερο ρόλο, ωστόσο, για την όλη παράσταση έπαιξαν οι εξαιρετικοί φωτισμοί του **Αλέκου Αναστασίου**, που δημιουργούσαν τις διαφορετικές ατμόσφαιρες. Παίζοντας και με τις συναισθηματικές διακυμάνσεις των προσώπων στις κατά μόνας εμφανίσεις τους ή και με το θέατρο μέσα στο θέατρο με ενδιαφέρουσες φωτιστικές γεωμετρίες. Επιτυχημένα τα κοστούμια της **Εύας Γουλάκου**, με ευρηματικά τα των σκηνών της τραγωδίας.

Την κίνηση ανέλαβε ο πάντα ευφυής **Αλέξανδρος Βαρδαξόγλου**, ενώ η μουσική είναι του **Γιάννη Νιάρρου** και του **Γιάννη Παπαδόπουλου**. Και εδώ υπάρχει μια σοβαρή ένσταση. Η μουσική συνοδεύει έντονα σχεδόν ολόκληρη την παράσταση, πέφτοντας πάνω στον λόγο, ο οποίος, σε συνδυασμό με τον όχι πάντα καλό ήχο που παράγεται από τις ψείρες, καθιστά, τουλάχιστον σε κάποια σημεία, την παρακολούθηση των λεγομένων αδύνατη. Μια τέτοια μεγάλη παραγωγή θα πρέπει να έχει φροντίσει για την άψογη ακουστική της παράστασης σε όλο το θέατρο, οι δε ψείρες να είναι ρυθμισμένες σε τέτοια ένταση ώστε να μην αλλοιώνουν τις φωνές και να καθιστούν ευκρινείς ακόμη και τους ψιθύρους.

Σε γενικές γραμμές, η παράσταση οφείλει τα μέγιστα στους πολύ καλούς ηθοποιούς της, οι οποίοι και εγκλωβίζουν το βλέμμα με την ερμηνεία τους, ακόμη κι όταν δεν ακούγονται. Το έργο, ωστόσο, τραβάει αρκετά, σε άνευ λόγου διάρκεια, ρίχνοντας στην αποδομημένη του υπόθεση διαρκώς νέα στοιχεία, τα οποία μένουν απλώς παρατεταγμένα, μόνο και μόνο για να κατατεθούν.

Ας σημειωθεί ότι με την ίδια θεματική, που αφορά τα ενδότερα του θεάτρου, τις οντισιόν και τις σκηνοθετικές φιλοδοξίες, είχαν, κάποιες δεκαετίες πριν, ασχοληθεί νεανικές ομάδες με ευχάριστα κωμικά αποτελέσματα, χωρίς βέβαια τις δυνατότητες που δίνει μια μεγάλη παραγωγή, αλλά με συγκεκριμένη δραματουργικά στόχευση. Θα έλεγα ότι και η Κουτούσα παράσταση, που σκηνοθέτησαν ο Γιώργος Κουτλής και ο συγγραφέας της Βασίλης Μαγουλιώτης με αναμφισβήτητο κέφι, σκηνικές εντάσεις και ευρηματικά στοιχεία, θα χρειαζόταν μια επιπλέον δραματουργική επεξεργασία για ένα στοχευμένο και περισσότερο συμπαγές αποτέλεσμα. ●

ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ ΜΕ ΑΙΤΙΑ Υπάρχει λογκλοπή στα βιβλία;

ΤΟΥ ΑΡΗ ΣΦΑΚΙΑΝΑΚΗ

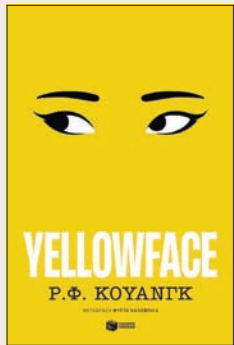
Τι απολαυστικό μυθιστόρημα! Τι ωραίο εξώφυλλο! Τι νέα συγγραφέας!

Η Κινέζα **Ρ. Φ. Κουάνγκ**, που μεγάλωσε στις Ηνωμένες Πολιτείες, γράφει για τον κόσμο του βιβλίου με τρόπο που δεν σε αφήνει να παρατήσεις την ιστορία της ούτε λεπτό. Είναι όντως τόσο διασκεδαστικός ο κόσμος των εκδόσεων και τέτοια η παράνοια των συγγραφέων – χώρια η τρέλα των αναγνωστών; Εκατό τοις εκατό!

Μονάχα που στο συγκεκριμένο μυθιστόρημα η Ρ. Φ. Κουάνγκ κάπως το εξειδικεύει το θέμα. Ασχολείται με το ζήτημα της λογκλοπής. Λογκλοπή! Μα υπάρχει τέτοιο πράγμα στον θαυμαστό και αγγελικά πλασμένο κόσμο του βιβλίου; Θα αναρωτηθείτε. Είναι δυνατόν κάποιος λογοτέχνης να κλέβει ξεδιάντροπα έναν ομότεχνό του και να μην το παραδέχεται όταν όλα τα στοιχεία σε βάρος του βγαίνουν στο φως; Μπορεί ένας συγγραφέας να βρει ένα παλιό βιβλίο που δεν έχει μεταφραστεί στη γλώσσα του, να το μεταφράσει ο ίδιος και στη συνέχεια να το παρουσιάσει σαν δικό του; Γίνονται τέτοια ατοπήματα;

Α, μα είναι τόσο ξεκούραστο το να κλέβεις! Ποιος κάθεται να στύψει το μυαλό και τη φαντασία του για να γράψει ένα πόνημα πεντακοσίων σελίδων (100.000 λέξεων), όταν του παρουσιάζεται η ευκαιρία να το βρει έτοιμο και να το εμφανίσει για δικό του;

Κάτι τέτοιο τυχαίνει και στην ηρωίδα του «*Yellowface*». Η ίδια είναι συγγραφέας αλλά β' διαλογής. Με δυσκολία βρίσκει ατζέντη για να βγάλει το πρώτο της βιβλίο και κάποια στιγμή αρχίζει να σκέφτεται μήπως ήρθε ο καιρός να αλλάξει πορεία στη ζωή – να πάψει, με άλλα λόγια, να ελπίζει ότι

Ρ. Φ. Κουάνγκ
Yellowface
εκδ. ΠΑΤΑΚΗ

θα ζήσει γράφοντας. Ώσπου ένα βράδυ που δειπνεί με μια φίλη της επιτυχημένη συγγραφέα (μπεστελερού, κοντολογίς), ο θάνατος χτυπάει αναπάντεχα την πόρτα. Η επιτυχημένη συγγραφέας πέφτει νεκρή από αμάσπη μπουκιά και η καλή της φίλη βρίσκει την ευκαιρία να βουτήξει από το γραφείο το μυθιστόρημα, που έχει έτοιμο σχεδόν η άρτι απελθούσα στις αιώνιες μονές ή σε τόπο χλοερό – όπως θέτε πέστε το.

Το κλεμμένο βιβλίο κυκλοφορεί με το όνομα της ανερυθρίαστης κλέφτρας, γίνεται ανάρπαστο, η λογκλόπος υμνείται σε κάθε λογοτεχνικό έντυπο και εισπράττει παχυλές αμοιβές – χώρια οι περιοδείες ανά την επικράτεια –, ώσπου κάποιος κρούει τον κώδωνα: το μυθιστόρημα είναι αλλουνού. Το ύφος είναι της τεθνεούσας. Η κλέφτρα κατονομάζεται. Τα τrol παίρνουν φωτιά. Οι επιθέσεις στο διαδίκτυο πληθαίνουν. Ο εκδότης τραβάει τα μαλλιά του και ζητάει πίσω τα λεφτά του.

Και η δύστυχη λογκλόπος τι κάνει; Μα, τι άλλο, προσπαθεί να αμυνθεί. Καταφεύγει σε ένα σωρό επιχειρήματα, κατασκευάζει το ένα ψέμα μετά το άλλο, σκέφτεται να αλλάξει το πρόσωπό της με πλαστικές επεμβάσεις (εντάξει, υπερβάλλω) και προσπαθεί να βρει τρόπο για να βγει από τούτη τη δαντική κόλαση που έπεσε ξάφνου στο κεφάλι της.

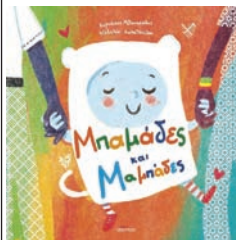
Θα τα καταφέρει; Υπάρχει θεία δίκη ή είναι όλα φούμαρα; Η μεταφράστρια Μυρτώ Καλοφωλιά έκανε πολύ καλή δουλειά, και ο εκδότης το ίδιο.

Εγώ τώρα δεν έχω παρά να δω πώς στην οργή θα χωρέσει αυτό το βιβλίο στα ράφια μου.

Μπαμάδες και Μαμπάδες, σας αγαπάμε!

Μπορεί να είναι χνουδωτοί, μπορεί και με φολίδες, μπορεί να είναι καραφλοί ή να 'χουνε κοτσίδες. Μπορεί να είναι παρδαλές, πορτοκαλί και μπλε, ίσως και κιτρινόμαυρες, καρό και εμπριμέ. Ότι και να είναι, αυτό έχουμε, και είναι μοναδικό! Είναι η οικογένειά μας. Που έχει αλλάξει πολύ τα τελευταία χρόνια, κι οι αλλαγές αυτές έφεραν στο προσκήνιο νέες μορφές, που κι αυτές με τη σειρά τους έχουν αλλάξει τον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβανόμαστε την έννοια οικογένεια. Όχι μόνο εμείς αλλά και τα παιδιά. Η παλιότερη πυρηνική οικογένεια με τον πατέρα, τη μητέρα και τα παιδιά έχει δώσει τη θέση της στη μονογονεϊκή οικογένεια, σε ανύπαντρα ζευγάρια με παιδιά, σε ομόφυλα ζευγάρια με σύμφωνο συμβίωσης και παιδιά, σε ομόφυλα ζευγάρια χωρίς σύμφωνο συμβίωσης, σε ζευγάρια με υιοθετημένα παιδιά...

Πώς βιώνουν όμως συναισθηματικά αυτή τη διαφορετικότητα τα παιδιά; Πώς διαχειρίζονται οι μπαμπάδες και οι μαμάδες δύσκολες έννοιες, όπως πρότυπα, ταυτότητα, αποδοχή της κοινωνίας, ένταξη; Ο **Κυριάκος Αθανασιάδης** γράφει ένα βιβλίο για τις διαφορετικές μορφές αγάπης, αλλά και για τη σύγχρονη οικογένεια. Έχει εκδώσει πάνω από 50 βιβλία, για μεγάλους και παιδιά, με το όνομά του και με μια σειρά ψευδωνύμων. Το τελευταίο του παιδικό βιβλίο είναι το «*Μπαμάδες και Μαμπάδες*» και κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Διόπτρα. Γλυκό και τρυφερό, με όμορφα σχέδια της **Ναταλίας Καπατσούλια**, δίνει «πολύχρωμες» απαντήσεις στα παιδιά. Όπως και να είναι η οικογένεια, είναι η «δική μας οικογένεια», γράφει, «μας αγαπάνε, τους αγαπάμε και τις αγαπάμε! Είναι οι μαμάδες και οι μπαμπάδες μας, οι μπαμάδες και οι μαμπάδες μας!»

Κυριάκος Αθανασιάδης,
Ναταλία Καπατσούλια
«Μπαμάδες και Μαμπάδες»
εκδ. ΔΙΟΠΤΡΑ

ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ ΤΟΥ ΨΥΧΟΘΕΡΑΠΕΥΤΗ ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΑΓΙΟΥ

**Τοξικές σχέσεις, κοινωνική πίεση,
οικογενειακές προσδοκίες...**

Η Ολίβια βρίσκεται εγκλωβισμένη σε μια ζωή που δεν επέλεξε. Λίγο πριν από την καταστροφή της, αποφασίζει να επισκεφθεί έναν ψυχοθεραπευτή. Δεν είναι όμως τόσο εύκολο να αλλάξει αυτό που ζει τόσα χρόνια.

Ή μήπως είναι;

**ΕΝΑ ΣΥΝΑΡΠΑΣΤΙΚΟ
ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ
ΣΑΝ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΟ ΤΑΞΙΔΙ.**

ΣΕ ΟΛΑ ΤΑ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ

ΔΙΟΠΤΡΑ

Σημειώσεις Ενός Μονομανούς

CCCXVI Του ΓΙΩΡΓΟΥ ΦΛΩΡΑΚΗ

Ο Μάνος Χατζιδάκις, ο «Κύκλος του C.N.S.» και η επαναμάγευση της γλώσσας

Όταν πρωτοδιάβασα τη «Λιποθυμία των λέξεων σε πέντε γραμμές», στο τεύχος 9 του *Τετάρτου*, ήταν Ιανουάριος του 1986 κι είχα μόλις συμπληρώσει τα 21 μου χρόνια. Πέρα από την απόλαυση που μου είχε προσφέρει το κείμενο, ελάχιστα είχα καταλάβει. Και να που φυλλομετρώντας τις σελίδες του τόμου «Ο καθρέφτης και το μαχαίρι» (εκδόσεις Ίκαρος), επιστρέφω στο πολύτιμο αυτό κείμενο, κουβαλώντας πλέον πιο κατάλληλα εργαλεία.

«Όταν οι λέξεις έρχονται σ' επαφή μ' αυτό που λέμε Μουσική, πριν απ' όλα λιποθυμούν, ξαπλώνουν, παραδίδονται και χάνουν κάθε από φυσικού τους ενέργεια, κίνηση, ζωή», γράφει ο Χατζιδάκις. Αν δεχτούμε ότι η φυσική ζωή των λέξεων αφορά τη διαδικασία της επικοινωνίας, αν οι λέξεις είναι το βασικό μέσο που έχουμε για να εκφράσουμε σκέψεις και ιδέες, αν τη χρειαζόμαστε για να μεταφέρουμε πληροφορίες, αν –επιπλέον– η

γλώσσα, μέσω των δομών της, επιβάλλει μια σειρά από κανόνες ώστε αυτό που κάθε φορά λέμε να γίνεται κατανοητό, τότε τι μπορεί να συμβαίνει με τον κόσμο της ποίησης; Τι μπορεί να συμβαίνει όταν «γράφω αυτό που δεν είναι παρά μια μακρινή απόρροια εκείνων που νιώθω», όταν «οι λέξεις μας προδίδουν», όπως έγραφε ο Αντονέν Αρτό στη Γενίκα; Τι μπορεί επίσης να συμβαίνει στην επικράτεια της ποίησης;

Ο Χατζιδάκις το ξεκαθαρίζει: «Η λέξη όταν την πολιορκεί η Μουσική λούζεται την παρθενική της χάρη (...) απορρίπτει τη σκόνη από την καθημερινή της χρήση και ξαναπαίρνει την αρχική της πρόθεση, τη δύναμη της καταγωγής της. Για να συζητηθεί η λέξη με τη Μουσική, οφείλει να περάσει μέσα απ' την κάθαρση της ποιητικής θεραπείας». Όπως γράφει ο Μπιούνγκ-Τσουλ Χαν στο «Για την εξαφάνιση των τελετουργιών - Μια τοπολογία του παρόντος» (εκδόσεις Opera) –και είμαι βέβαι-

ος ότι θα συμφωνούσε και ο Ζαν Μποντριγιάρ, ηρβλ. «Η γοητεία» (εκδόσεις Θεωρία)– «η γλώσσα ως μέσο μεταβίβασης πληροφοριών δεν έχει αίγλη, δεν είναι σαγηνευτική... Στα ποιήματα (είναι που) η γλώσσα παίζει. Τα ποιήματα είναι οι μαγικές τελετουργίες της γλώσσας».

Μα όπως και για όλες τις τελετουργίες, το ενδιαφέρον για την ποίηση όλο και περιορίζεται σε μικρές ομάδες αμετανόητων. Ζούμε στην εποχή της απόλυτης ακρίβειας. Η γλώσσα είναι απαραίτητο να μεταφέρει με σαφήνεια αυτό που πραγματικά συνέβη ή –το πιθανότερο– αυτό που θα θέλαμε να πιστέψουν οι άλλοι ότι έχει συμβεί. Ζούμε στην εποχή της δικτατορίας του σημαίνοντος, δηλαδή της σημασίας, εις βάρος του σημαίνοντος, δηλαδή του ήχου της λέξης που χρησιμοποιούμε για να επικοινωνήσουμε. Ο Μπιούνγκ-Χουλ Χαν το θέτει εξαιρετικά: «Όταν το σημαίνον απορροφάται πλήρως από το σημα-

νόμενο, τότε η γλώσσα χάνει όλη τη μαγεία και την αίγλη της. Γίνεται αναφορική. Εργάζεται αντί να παίζει».

Το ζήτημα της απομάγευσης της γλώσσας –αλλά και των πάντων εκτός από τη γλώσσα– έρχεται όλο και πιο συχνά στο προσκήνιο το τελευταίο διάστημα. Ο Χαν μιλάει για την ανάγκη επαναμάγευσης της γλώσσας μέσω της ποίησης, αλλά και του κόσμου μέσω των τελετουργιών. Μα και για τον Χατζιδάκι, ήδη από το 1986, αυτό ήταν αυτονόητο. Το ζήτημα είναι η λέξη «ν' αποκτήσει ποιητική υπόσταση – που σημαίνει να ξαναβρεί αυτήν την προαναφερθείσα "παρθενική χάρη" και ν' αποκαλυφθεί καινούργια, απρόσπτη, έτσι καθώς θα τοποθετηθεί πλάι σε άλλες καινούργιες και απρόσπτες αναγεννημένες λέξεις (...) Η ποίηση ξέρει να θεραπεύει (τη λέξη). Εκείνη μόνο την αποκαλύπτει και τότε μόνο η Μουσική τη δέχεται για σύντροφο παντοτινό».

Εισάγοντάς μας στον «Κύκλο του C.N.S.» (1952), ο Χατζιδάκις γράφει: «Οι στίχοι αυτοί γράφτηκαν με τη μουσική τους. Κλίμα τους είναι η υγρασία ενός λιμανιού και θέμα ο χωρισμός. Είναι τραγούδια κι έτσι μονάχα ολοκληρώνουν αυτό που θέλησα να πουν». Επαναμάγευση, ήδη από τον πρόλογο. Θα ήθελα να κλείσουν οι Σημειώσεις αυτής της εβδομάδας, με τον ίδιο τρόπο που ο Μάνος Χατζιδάκις κλείνει αυτόν τον μουσικό-ποιητικό κύκλο: «Θα περιμένω σε παραλία ερμητική τ' άγριο το κύμα να μου φέρει τη ματιά σου. Κι ό,τι μου φέρει θ' αγαπώ γιατί θα 'ναι δικό σου είτε πετράδι, είτε φιλή ή τ' όνειρό σου. Θα περιμένω από το βράδυ ως το πρωί, ως να γενώ εγώ μια παραλία ερμητική να σε καλωσορίσει». Σαν σ' ένα lied –ένα τραγούδι, δηλαδή– του Σούμπερτ σε ποίηση Χάινριχ Χάινε ή Βίλχελμ Μίλερ, η λέξη του Χατζιδάκι, αναγεννημένη, στην παρθενική της και πάλι υπόσταση, συναντά τη Μουσική, αγνή και απαστράπτουσα, ανοικτή επιτέλους ξανά στη μαγεία του κόσμου.

ΑΡΧΕΙΟ ΜΑΝΟΣ ΧΑΤΖΙΔΑΚΗΣ ΘΕΡΑ

ΚΥΤΤΑΡΟ ΜΑΡΤΙΟΣ 2025

BANDA ENTORPICA ΓΚΙΝΤΙΚΙ ATHENS SATURDAY 01.03.25 DOORS OPEN AT 20:30 STARTING AT 21:00 KYTTARO	20 ΧΡΟΝΙΑ KYTTARO 1974 LOCOMONDO LIVE 2025 Party Maske 21 Φεβρουαρίου & 2 Μαρτίου 2025 KYTTARO	ΜΑΤΟΥΛΑ ΖΑΜΑΝΗ TEΛΕΥΤΑΙΑ ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ ΜΗΔ ΚΛΑ ΥΑΡΟ ΚΛΑ ΝΕΑ ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 7 ΜΑΡΤΙΟΥ KYTTARO	it's all about the music DOCTOR 50's BIRTHDAY PARTY ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΕΙΣΟΔΟΣ! ΣΑΒΒΑΤΟ 8 ΜΑΡΤΙΟΥ 2025 KYTTARO	EAT METAL RECORDS PROUDLY PRESENTS DOMINE 9 ΜΑΡΤΙΟΥ 2025 ΤΙΜΗ ΕΙΣΙΤΗΡΙΟΥ: 20€ KYTTARO	KADINELIA+ 14 ΜΑΡΤΙΟΥ 2025 KYTTARO OPENING ACT: PETROS VERONIS KYTTARO
ΕΛΕΝΗ ΤΣΑΛΙ ΓΟΥΛΟΥ LIVE ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΥΝ: 15/3: ΝΙΚΟΣ ΠΟΡΤΟΚΑΛΟΓΟΥ 22/3: ΟΡΕΣΤΗΣ ΝΤΑΝΤΟΣ 29/3: ΚΩΣΤΑΣ ΛΕΙΒΑΔΑΣ ΣΑΒΒΑΤΑ 15-22-29 ΜΑΡΤΙΟΥ KYTTARO	ΣΥΝΑΝΤΙΑ ΑΛΛΗΛΕΓΥΗΣ ΣΠΥΡΙΔΟΥΛΑ ΤΣΙΜΕΝΤΟ ΧΑΟΤΙΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ COYOTE'S ARROW ΝΙΟ.ΣΤΕ. ΟΡΓΑΝΟΓΡΑΦΟΙ: ΜΗΤΣΟΥΟΥ / FRANK PANX / Α. ΜΕΙΜΑΡΗΣ 16 ΜΑΡΤΙΟΥ KYTTARO	ΨΥΧΙΚΕΣ SPECIAL GUESTS: IT FRIDAY 21-03-2025 KYTTARO	ROCK N' ROLL Πανήγυρις 27 Μαρτίου PHIL DIAMOND THE BET ΤΟΜ YOSI KCBRES DOORS OPEN 20.30 TICKETS 12 EURO/20 EURO/30 EURO KYTTARO	THE BEATLES Live Tribute Band FROM LIVERPOOL TO LEGEND ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 28 ΜΑΡΤΙΟΥ 2025 KYTTARO	SOUNDTRUCK POTERGEIST SUNDAY MARCH 30 DOORS 20:00 STARTS 21:00 DAMAGE 12C KYTTARO

website: www.kyttarolive.gr f/b page: KYTTARO Live Club / KYTTARO tel. 210 8224134 / 6977641373 e-mail: info@kyttarolive.gr

Clubbing

#15 ΘΑ ΠΑΣ;

ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΣΕΙΣ ΑΠΟ ΜΙΑ ΠΟΛΗ ΠΟΥ ΧΟΡΕΥΕΙ ΑΚΟΜΑ

Του ΓΙΑΝΝΗ Χ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

Ελεγεία στο drag

Πολλές φορές, κλείνοντας αυτή τη στήλη κλάμπινγκ, έχω γράψει πως κατέληξα στο beQueer. Το μικροσκοπικό queer κλαμπ της οδού Κελεού στο Γκάζι. Ήρθε η ώρα να του αφιερώσω ένα ολόκληρο κομμάτι, γιατί, αν έχει κάτι μεγαλύτερη αξία στο σημερινό χαοτικό, ετεροπροσδιοριζόμενο και απρόσωπο τοπίο, αυτό είναι τα στέκια: τα μέρη που θα ξέρεις πως, όπως και να 'σαι, ό,τι διάθεση κι αν έχεις, όσο άσχημα κι αν έχει κυλήσει μια έξοδος, αυτά θα είναι εκεί ως το τελευταίο καταφύγιό σου. Αυτό το κλαμπάκι είναι το δικό μου.

Έχω περάσει εκεί αμέτρητες Παρασκευές και αρκετά Σάββατα. Με κρύο, με καύσωνα, Απόκριες, Πάσχα, με εξεταστική, με σαρδελοποιημένους τουρίστες στα μέσα Ιουλίου, που κοιτούν τριγύρω απορημένοι, μην καταλαβαίνοντας γιατί βγάζουν όλοι κραυγές έκστασης μόλις η dj Miss Music βάζει το «Κάτσε καλά» της Παπαρίζου. Πώς κοιτάνε οι λαγοί που τους άστραψαν οι προβολείς κάποιου αυτοκινήτου βράδυ σε ορεινό δρόμο; Έτσι ακριβώς κοιτάνε και οι τουρίστες σε τέτοιες στιγμές. Δεν καταλαβαίνουν τίποτα.

Θυμάμαι πολύ την πρώτη φορά που πήγα στο beQueer. Ήταν 21 Μαΐου 2021, είχε μόλις τελειώσει η δεύτερη (ατέλειωτη) καραντίνα, έκανα επιτέλους τα πρώτα μου βήματα στη νυχτερινή Αθήνα και καταλήξαμε εκεί, έπειτα από μια ατέλειωτη μέρα στη θάλασσα και μετά το –πλέον θρυλικό– λάιβ του Παν Παν στο Πολύγωνο. Φόραγα σανδάλια όλη τη μέρα, λόγω της παραλίας, και χόρευα σαν σίφουνας, δεν με σταμάταγε τίποτα. Με πάταγαν, με ξενύχιαζαν, ποτά έπεφταν πάνω μου κι εγώ εκεί... χόρευα. Ένωθα ανίκητος αποκλειστικά και μόνο επειδή ζούσα. Με θάμπωσε το drag show που είδα για πρώτη φορά. Δεν θυμάμαι ποια queen έκανε σόου εκείνο το βράδυ. Εκτοτε όμως περίμενα όλο και πιο ανυπόμονα την αλλαγή στη μουσική, που υποδήλωνε την έναρξη του σόου. Τα drag performances εδώ είναι αλλιώς: είναι πολιτικά, ανατρεπτικά, εφευρετικά, τίγκα στις αναφορές, χειροποίητα και σπαρταριστά.

Η μαγεία του drag (μια συντομογραφία του «dressed as girl») όμως, δεν είναι μόνο στο θέαμα. Είναι η δύναμη της υπερβολής, της ανατροπής. Είναι πολιτική, μια πράξη αυτοδιάθεσης και επανάστασης. Είναι η απόρριψη των κανόνων, η αμφισβήτηση του φύλου και της ταυτότητας. Είναι και ένα κομμάτι ιστορίας της κοινής πολυπλοκής νεότητας και ύπαρξης πολλών queer ατόμων. Ας μην αναλωθούμε όμως εδώ σε ιστορικές αναδρομές. Όταν μια queen ανεβαίνει στη σκηνή, δεν τη βλέπεις μόνο να χορεύει ή να τραγουδάει, τη βλέπεις να καταρρίπτει τους κανόνες της κοινωνίας, να ανατρέπει ό,τι ξέρεις για την ταυτότητα και να σου λέει με το βλέμμα της: «Εδώ δεν υπάρχουν όρια. Εδώ είσαι ελεύθερος». Το drag δεν είναι απλώς ψυχαγωγία, είναι μια διαρκής επανάσταση του εαυτού. Και η πιο όμορφη επανάσταση είναι αυτή που δεν χρειάζεται μεγάλα λόγια. Απλώς ζεις.

Μίλα μου Βρόμικα - RELOADED

Της ΤΖΕΝΗΣ ΜΕΛΙΤΑ

Αγαπημένη Τζένι! Πώς είσαι; Τραβάω μεγάλα ζόρια το τελευταίο διάστημα. Ας ξεκινήσω από εμένα. Εγώ έχω κόψει το κρέας εδώ και 8 χρόνια. Όμως το τελευταίο διάστημα ήρθε ο έρωτας στη ζωή μου! Θα μου πεις, ποιο το πρόβλημα; Λογική ερώτηση, το θέμα μου δεν είναι αυτό, αλλά το γεγονός ότι αυτός εργάζεται σε ένα κρεοπωλείο και συνεχώς πιέζει να δοκιμάσω ξανά «λίγο κρεατάκι», όπως μου λέει, και άλλα τέτοια κρύα αστείακια. Από τη μία τον θέλω τόσο πολύ, από την άλλη δεν μου αρέσει και αυτή η πίεση. Τι να κάνω, μου λες;

Αγαπητή φίλη, θα σου έλεγα να μη βάζεις κανόνες και κουτάκια στον έρωτα, αλλά δεν την εννοώ την επιμονή του πραγματικά. Νιώθω σαν να μην ακούει τη θέση σου, και δεν ξεκινάμε καλά έτσι. Μπορεί να το κάνει για πλάκα, αλλά σήμερα αυτό, αύριο ποια άλλη σου επιλογή; Αν γουστάρετε ο ένας τον άλλο, θα πρέπει και να σέβεστε τις επιλογές ο ένας του άλλου αντίστοιχα. Το σίγουρο είναι ότι δεν μπορεί κανείς να επιβάλει τις απόψεις του στον άλλο. Συζήτηση και γρήγορα, για να σταματήσουν οι πιέσεις και τα αστείακια.

Την είχα πατήσει άσχημα με έναν κατά 15 χρόνια νεότερό μου, αλλά στο τέλος με εκνεύρισε, τον έβγαλα από τη ζωή μου και τώρα τον σκέφτομαι συνεχώς. Στην αρχή ξεκίνησε κάτι πολύ αθώο μεταξύ μας στο TikTok, σχεδόν πλατωνικό. Βρεθήκαμε αρκετές φορές από κοντά, περνούσαμε όμορφα και μαζί του ένιωθα σαν φοιτητριά ξανά. Λίγο καιρό πριν χωρίσουν οι δρόμοι μας, ήταν κάπως απότομος και, την τελευταία φορά που βρεθήκαμε, μου είπε πως θέλει να γνωρίσω τους κολλητούς του, για να κάνει μόστρα πως είναι με μια ώριμη. Όπως και ταλαβαίνεις, γίναμε μαλλιά

κουβάρια. Θέλω να τον βγάλω από το μυαλό μου!

Τον έβγαλες ή ακόμα; Τώρα; Τώρα; Μήπως τώρα; Εδώ ξεκάθαρα έπαιζε ρόλο η διαφορά ηλικίας στο κομμάτι της πνευματικής ωριμότητας. Αυτός είναι σε διαφορετική φάση από εσένα και θέλει άλλα πράγματα –μόστρες κτλ. Εκτός αν ζήτησε συγγνώμη, που κάτι τέτοιο δεν μου το αναφέρεις. Καλύτερα που έγινε τώρα, γιατί, αν προχωρούσατε, το πράγμα θα γινόταν πιο περίπλοκο...

Λοιπόν, εγώ μένω στην επαρχία, είμαι 20 χρονών και μένω με τους δικούς μου για οικονομικούς λόγους. Μου αρέσει πάρα πολύ ο χορός και θα ήθελα κάποια στιγμή, όσο πιο σύντομα γίνεται, να φύγω από δω και να ασχοληθώ μ' αυτόν, αλλά στην οικογένειά μου δεν θα πολυάρεσε κάτι τέτοιο. Τις προάλλες, η μητέρα μου με άκουγε στο τηλέφωνο που μιλούσα με μια φίλη μου, κι όταν έκλεισα, μου έκανε κανονικό έλεγχο για όσα συζητούσαμε, έτοι στην ψύχρα. Πάγωσα και, φυσικά, δίστασα να της απαντήσω, αλλά από την άλλη θέλω να της πω τι ονειρεύομαι, γιατί βαρέθηκα.

Να της το πεις! Όχι σήμερα, χτες! Εύχομαι να μπορέσεις σύντομα να γίνεις ανεξάρτητη και να μείνεις στον δικό σου χώρο. Εύχομαι, επίσης, να ανοίξεις την καρδιά σου στην οικογένειά σου με ψυχραιμία και αγάπη κι εκείνοι να αφήσουν τις περιοριστικές τους πεποιθήσεις κατά μέρος και να αγκαλιάσουν αυτή σου την επιθυμία. Αυτό θα σε απελευθερώσει. Αν όμως, πάλι, δεν το καταλαβαίνουν άμεσα, εσύ βρες τους τρόπους και τους ανθρώπους να ακολουθήσεις τα όνειρά σου. Σ' το εύχομαι πραγματικά. Η οικογενειακή αγάπη δεν πιστεύω ότι θα χαθεί, αλλά κι εσύ χρειάζεσαι να ζήσεις όσα θες. Με τον καιρό, όλα ίσως και να απαλυνθούν.

Κριός

20 Μαρτίου - 19 Απριλίου

Καλή εβδομάδα, αγαπητέ Κριέ μου! Άσε στην άκρη για λίγο τα πολλά κοινωνικά events και βρες την ησυχία σου. Γενικώς στρέψου προς δραστηριότητες που μπορούν να σε χαλαρώσουν και να σε ανανεώσουν. Μπορείς, ας πούμε, να κλειστείς σπίτι ή ακόμα να ξεκινήσεις yoga! Στα ερωτικά σου, αν είσαι χωρίς μόνιμο ταίρι, ίσως επανέλθεις σε καταστάσεις/γκομενάκια του παρελθόντος. Δεν προβλέπεται κάτι το μόνιμο, ωστόσο. Αν, πάλι, έχεις ήδη μόνιμο ταίρι κι έγκρυβες θεματάκια κάτω από το χαλί, ήρθε η ώρα να τα βρεις μπροστά σου. Ίσως, πάλι, να νιώσεις πως θες να ξαναδείς λίγο τα όρια της σχέσης σου, αλλά και τα συναισθήματά σου.

Ταύρος

20 Απριλίου - 19 Μαΐου

Καλή εβδομάδα, Ταύρε μου! Επταήμερο άκρως επικοινωνιακό, μπωρώ να πω, και ξεκινάς ξανά τις ευχάριστες επαφές. Γενικά, βέβαια, επιδίωξε τόσο να βγεις περισσότερο από το σπίτι σου, όσο και να ανοίξεις το social circle σου. Παράλληλα, είναι μια καλή στιγμή, για να θέσεις νέους στόχους και να ατενίσεις με περισσότερη αισιοδοξία το μέλλον. Στα αισθηματικά, αν είσαι ελεύθερος, σε πιάνει κάτι και θες να αναθερμάνεις το κλίμα με τον/την πρώην(!). Ό,τι και να σου πω εγώ, εσύ το δικό σου θα κάνεις, άρα; Αν είσαι δεσμευμένος, μη γίνεσαι πειστικός και άσε τον χρόνο να φωτίσει όλες τις θολές καταστάσεις στο μεταξύ σας.

Δίδυμοι

20 Μαΐου - 20 Ιουνίου

Καλή εβδομάδα, Δίδυμέ μου! Επταήμερο με feeling ανανέωσης. Νιώθεις πως τα επαγγελματικά ή το κοινωνικό σου στάτους έπιασαν ταβάνι και ψάχνεις τρόπους να τα εξελίξεις ή και να τα αλλάξεις εντελώς. Κουράστηκες πολύ τις προηγούμενες εβδομάδες, κι ήρθε η ώρα της ανταμοιβής σου. Στα γκομενικά, αν δεν έχεις μόνιμο ταίρι, ή που θα γνωρίσεις κάποιο νέο και αξιόλογο αμόρε ή που θα σε θυμηθεί κάποιος από το μακρινό παρελθόν. Επειδή, όμως, δεν μιλάμε για κάτι το μόνιμο, κράτα μικρό καλάθι, έτσι; Αν έχεις ήδη μόνιμο ταίρι και νιώθεις πως κάτι σε τρώει, τώρα μπορείς να το λύσεις, αλλά μόνο με ηρεμία και λογική προσέγγιση.

Καρκίνος

21 Ιουνίου - 21 Ιουλίου

Καλή σου εβδομάδα, Καρκινάκι! Κάνεις σχέδια για κάποια απόδραση; Κάποιο ταξίδι που επιθυμείς καιρό; Όπως και να 'χει, είναι μια διαδικασία άκρως αναζωογονητική για σένα. Αν βρεις και κάνα εμπόδιο, σκέψου πως όλα γίνονται για καλό. Αν τα είχες τσουγκρίσει με φίλους ή συγγενείς, νιώθεις λίγο παραπάνω ψυχοπονιάρης και ψάχνεις τρόπους να γεφυρώσεις το χάσμα μεταξύ σας. Στα ερωτικά, αν είσαι αδέσμευτος, όλο και κάποιος από το παρελθόν θα σου ξαναχτυπήσει την πόρτα. Ξέρουμε ότι δεν αξίζει second chance, σωστά; Αν δεν είσαι αδέσμευτος, καλό θα ήταν να κατεβάσεις λίγο τα standards σου.

Λέων

22 Ιουλίου - 22 Αυγούστου

Καλή εβδομάδα, Λιονταράκι μου! Επταήμερο με θετικό πρόσημο γενικά, και ειδικότερα, για τα οικονομικά σου. Αν θες να ανοιχτείς σε νέα καριέρα ή επιχειρηματικά, ήρθε η στιγμή σου να λάμψεις! Εύνοια έχεις και σε γραφειοκρατικά ή νομικά ζητήματα. Μπορείς να ανοιχτείς λίγο παραπάνω και στους γύρω σου και να βάλεις στο παιχνίδι την εμπιστοσύνη και πάλι. Στα ερωτικά σου, αν είσαι ελεύθερος, δεν αποκλείεται να σε θυμηθεί κάποιος απωθημένο που βγήκε κάπως αναπάντεχα από τη ζωή σου. Αν δεν είσαι ελεύθερος, μπορεί να νιώσεις πως θες να ξανασκεφτείς κάποια πράγματα γύρω από το κομμάτι σχέση.

Παρθένος

23 Αυγούστου - 21 Σεπτεμβρίου

Καλή εβδομάδα, Παρθένε μου! Νέα ξεκινήματα στα προσωπικά και στα επαγγελματικά σου. Προσπάθησε να είσαι λίγο πιο ανοιχτός σε συζητήσεις που θα γίνουν μπροστά σου, γιατί έτσι θα μπορέσεις να γνωρίσεις και τα άτομα που θα σε βοηθήσουν να εξελιχθείς στα επαγγελματικά. Στα θέματα καρδιάς, αν είσαι μπακουρομπάκουρο, μην εξιδανικεύεις άτομα, είτε νέα είτε απ' το παρελθόν, και πιστεύω πως θα τα πας καλά! Αν δεν είσαι μπακουρομπάκουρο, ίσως θελήσεις να δώσεις δεύτερη ευκαιρία στη σχέση σου ή ίσως και να την τερματίσεις. Άβυσσος η ψυχή σου! Ελπίζω να πάρεις την καλύτερη απόφαση!

Ζυγός

22 Σεπτεμβρίου - 22 Οκτωβρίου

Καλή εβδομάδα, Ζυγάκι μου! Εάν είχες κακοκαρδίσει με άτομα του περιβάλλοντός σου, να σου πω πως ήρθε η ώρα να βάλεις ένα στοπ σ' αυτό το δυσάρεστο mood, καθώς νιώθεις άκρως γλυκός και τρυφερός, κι αυτό φέρνει τους άλλους κοντά σου. Αν θες να δεις καλό, πρέπει πρώτα να το ξεκινήσεις από μέσα σου, λένε οι σοφοί! Στα αισθηματικά, αν δεν έχεις μόνιμο δεσμό, μην πείσεις με τα μούτρα σε νέες γνωριμίες και μη βιαστείς να εξιδανικεύσεις ανθρώπους. Αν, πάλι, έχεις μόνιμο δεσμό, ίσως νιώσεις ηλεκτρισμένη την ατμόσφαιρα. Άρα καλό θα ήταν να μην την πυροδοτήσεις κι εσύ παραπάνω με την γκρίνια σου, να χαρείς!

Σκορπιός

23 Οκτωβρίου - 21 Νοεμβρίου

Καλή εβδομάδα, Σκορπιέ μου! Αυτό το επταήμερο φωτίζει τις επικοινωνίες και την κοινωνικοποίησή σου. Έχεις ανάγκη να βγεις, να γνωρίσεις κόσμο, αλλά και να γκομενίσαι (τι παράξενο!). Αυτό το mood, βέβαια, ευνοεί και τα επαγγελματικά σου, καθώς είσαι ανοιχτός κι έτσι πετυχαίνεις τις κατάλληλες γνωριμίες που θα σε βοηθήσουν να εξελιχθείς. Στα γκομενικά, αν είσαι χωρίς σχέση, καλό είναι πρώτα να βρεις μέσα σου τι ψάχνεις και μετά να πάρεις σβάρνα όλα τα πιθανά γκομενάκια. Κι όχι το ανάποδο! Αν πάλι είσαι σε σχέση, κάνε ό,τι μπορείς για να έρθεις πιο κοντά στο ταίρι σου. Άντε λίγο, γιατί χανόμαστε, έτσι όπως το πας.

Τοξότης

22 Νοεμβρίου - 20 Δεκεμβρίου

Καλή σου εβδομάδα, Τοξοτάκι μου! Νιώθεις πως θες να επικεντρωθείς στον εσωτερικό σου κόσμο και στα του σπιτιού ή της οικογένειας. Άντε, γιατί πολύ καυλ@ντισες τελευταία... Βελτιώνεις τις διαπροσωπικές σου σχέσεις, κι έτσι νιώθεις πιο ασφαλής και πιο ήρεμος. Εύγε! Από την άλλη, ευνοούνται θέματα που έχουν να κάνουν με τον προσωπικό σου χώρο - ανακαινίσεις, μετακομίσεις κ.λπ. Στα ερωτικά τώρα, αν ανήκεις στους ελεύθερους, πολλές γνωριμίες θα έχεις μεν, δεν ξέρω αν θα κρατήσουν αρκετά δε. Αν, πάλι, είσαι δεσμευμένος, δεν αποκλείεται να πιαστείτε μαλλί με μαλλί με το αμόρε, λόγω παλιών θεμάτων που ίσως ξαναβγούν στην επιφάνεια.

Αιγόκερως

21 Δεκεμβρίου - 19 Ιανουαρίου

Καλή εβδομάδα, φίλε Αιγόκερε! Εσάνς επικοινωνιών και μετακινήσεων. Το προηγούμενο διάστημα δούλεψες, κουράστηκες, ναι. Ήρθε η ώρα να ξεκουραστείς. Πατί δεν οργανώνεις κανένα ταξιδάκι ή όμορφες δραστηριότητες με φίλους και συγγενείς που θέλεις καιρό να συναντήσεις; Παράλληλα, θα μπορέσεις και να διευθετήσεις κάποιες υποθέσεις σου μέσω του υπέροχού σου λόγιου. Στα αισθηματικά σου, αν είσαι αδέσμευτος, μάλλον θα νοσταλγήσεις κάποιο παλιό αμόρε και θα τρέξεις προς τα κει. Σκέψου σοβαρά αν όντως αξίζει όλο αυτό. Αν είσαι ήδη δεσμευμένος, δεν αποκλείεται να υπάρξουν κάποια έντονα σκηνικά. Διαχειρίσου τα ψύχραιμα!

Υδροχόος

20 Ιανουαρίου - 17 Φεβρουαρίου

Καλή σου εβδομάδα, Υδροχόε μου! Το ταμείο είναι μείον τελευταία και σπεύδεις να βρεις νέες πηγές εισοδήματος. Μη γίνεις άπληστος, κι όλα θα πάνε καλά! Βέβαια, έχεις άστρο σ' αυτόν τον τομέα, και θα δεις να σου ανοίγονται νέες ευκαιρίες να βγάλεις το κάτι παραπάνω! Ωστόσο πρόσεχε, γιατί όλο αυτό έχει αρνητικό πρόσημο στις διαπροσωπικές σου σχέσεις. Στα γκομενικά σου τώρα, αν είσαι χωρίς ταίρι, θα γνωρίσεις κάποιο νέο αμόρε, αλλά εσύ κόπτεσαι για ένα παλιό γκομενάκι. Κάνε ό,τι καταλαβαίνεις, λοιπόν! Αν, πάλι, είσαι με ταίρι, προβλήματα στην επικοινωνία σας μυρίζομαι - τι παράξενο! Μάθε να μιλάς περισσότερο και σωστότερα, θα σου πω εγώ!

Ιχθύες

18 Φεβρουαρίου - 19 Μαρτίου

Καλή εβδομάδα, Ιχθύ μου! Νιώθεις πως θέλεις να βάλεις εσένα στο επίκεντρο και αυτό κάνεις. Θέλεις να αλλάξεις κάτι στην εμφάνισή σου; Να βάλεις μπρος για κάποιο νέο ξεκίνημα; Να ανακαινίσεις, ίσως, τον προσωπικό σου χώρο; Έχεις εύνοια για να υλοποιήσεις κάποιο ή και όλα τα σχέδιά σου. Στα ερωτικά σου τώρα, αν δεν έχεις σταθερό αμόρε, πρόσεξε με όποιον συναναστραφείς, να σκεφτείς πρώτα αν πραγματικά σου κάνει και μετά να του δώσεις τα πάντα, έτσι; Μην πείσεις με τα μούτρα, κοινώς! Αν έχεις ήδη αμόρε, δεν αποκλείεται να θελήσεις να συζητήσεις ξανά για το παρελθόν σας. Αναρωτιέμαι, δεν βαρέθηκες ακόμα;

GIVEAWAY

ΠΑΣΧΑ ΣΤΗΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗ

4ήμερο
ταξίδι

ΠΑΡΕ ΜΕΡΟΣ

Αεροπορικά, διαμονή, 4 ημέρες ξεναγήσεων
ΚΡΟΥΑΖΙΕΡΑ ΣΤΟ ΒΟΣΠΟΡΟ ΕΚΔΡΟΜΗ ΣΤΑ ΠΡΙΓΚΗΠΟΝΗΣΑ
& 2 εορταστικά γεύματα

Αναχώρηση Μ.Παρασκευή 18/04

Signature
TRAVEL

voice
voice
102.5

Καλό για σένα, καλό για όλους:

Κάνουμε πραγματικότητα
το αύριο που φανταζόμαστε.

www.lidl-hellas.gr/sustainability

ΣΤΟΝ ΔΡΟΜΟ
ΓΙΑ ΕΝΑ
ΚΑΛΥΤΕΡΟ
ΑΥΡΙΟ

Για ακόμη μία χρονιά, οι δράσεις μας
φέρνουν ένα καλύτερο αύριο λίγο πιο κοντά.

Πρωταγωνιστούμε σε **δράσεις αναδάσωσης** και περιβαλλοντικής αποκατάστασης. Συλλέγουμε απορρίμματα σε όλη την Ελλάδα, μέσα από το **Plastic Free Greece**. Στηρίζουμε τον οργανισμό **«Το Χαμόγελο του Παιδιού»** και συνεργαζόμαστε με τη **UNICEF** για την καταπολέμηση κάθε μορφής βίας κατά των παιδιών. Τρέχουμε για καλό σκοπό με το **#teamLidl**, στηρίζοντας τους φορείς Μαζί για το Παιδί, Ορφανοτροφείο Μέλισσα και Δίκτυο Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Αρωγής. Ταυτόχρονα, προφέρουμε Υποτροφίες στο Κέντρο για Χαρισματικά και Ταλαντούχα Παιδιά του **Κολλεγίου Ανατόλια**, ενώ δωρίζουμε τα προϊόντα μας στο **Κ.Υ.Α.Δ.Α.** σε συνεργασία με το Δίκτυο Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Αρωγής.

